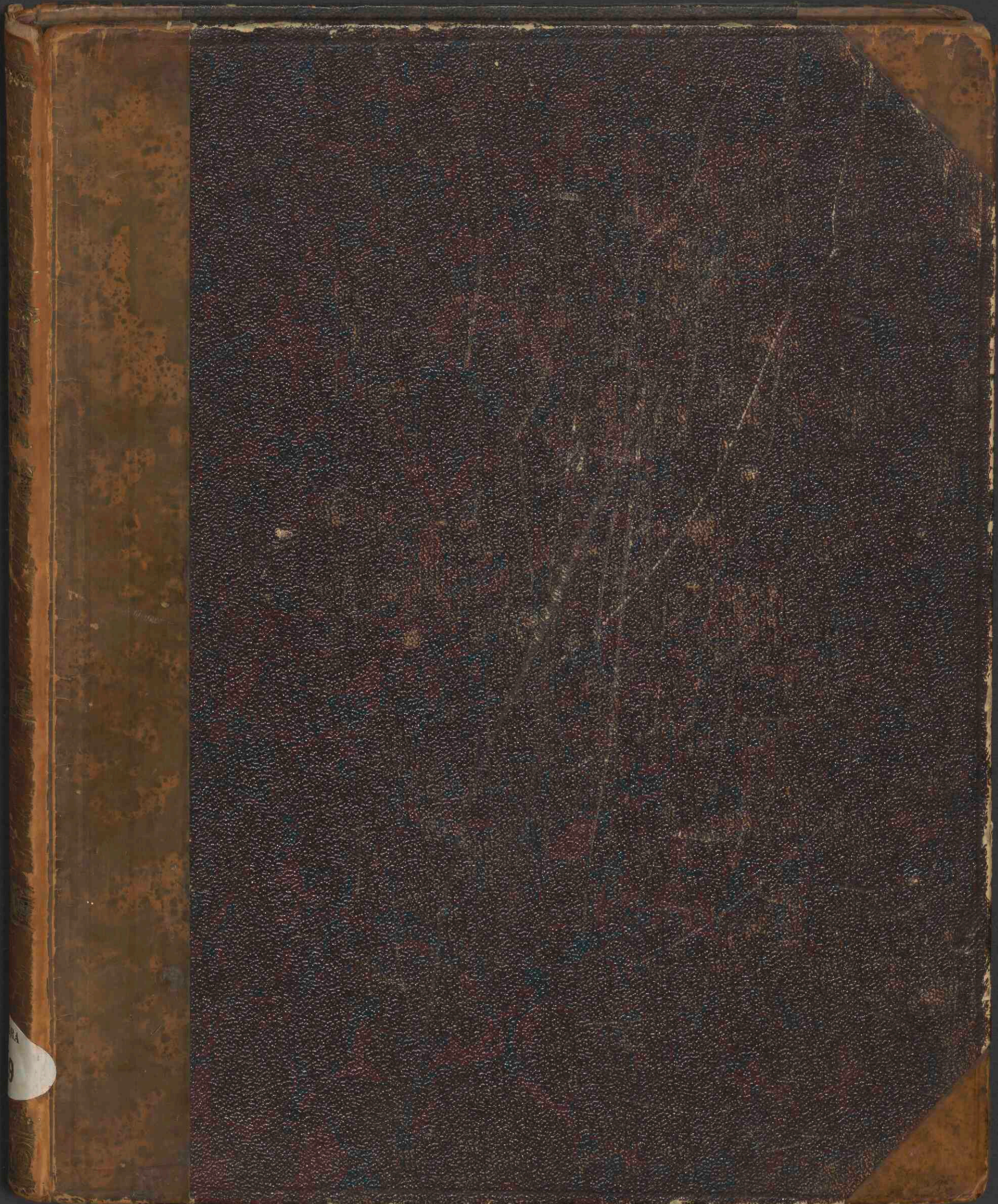

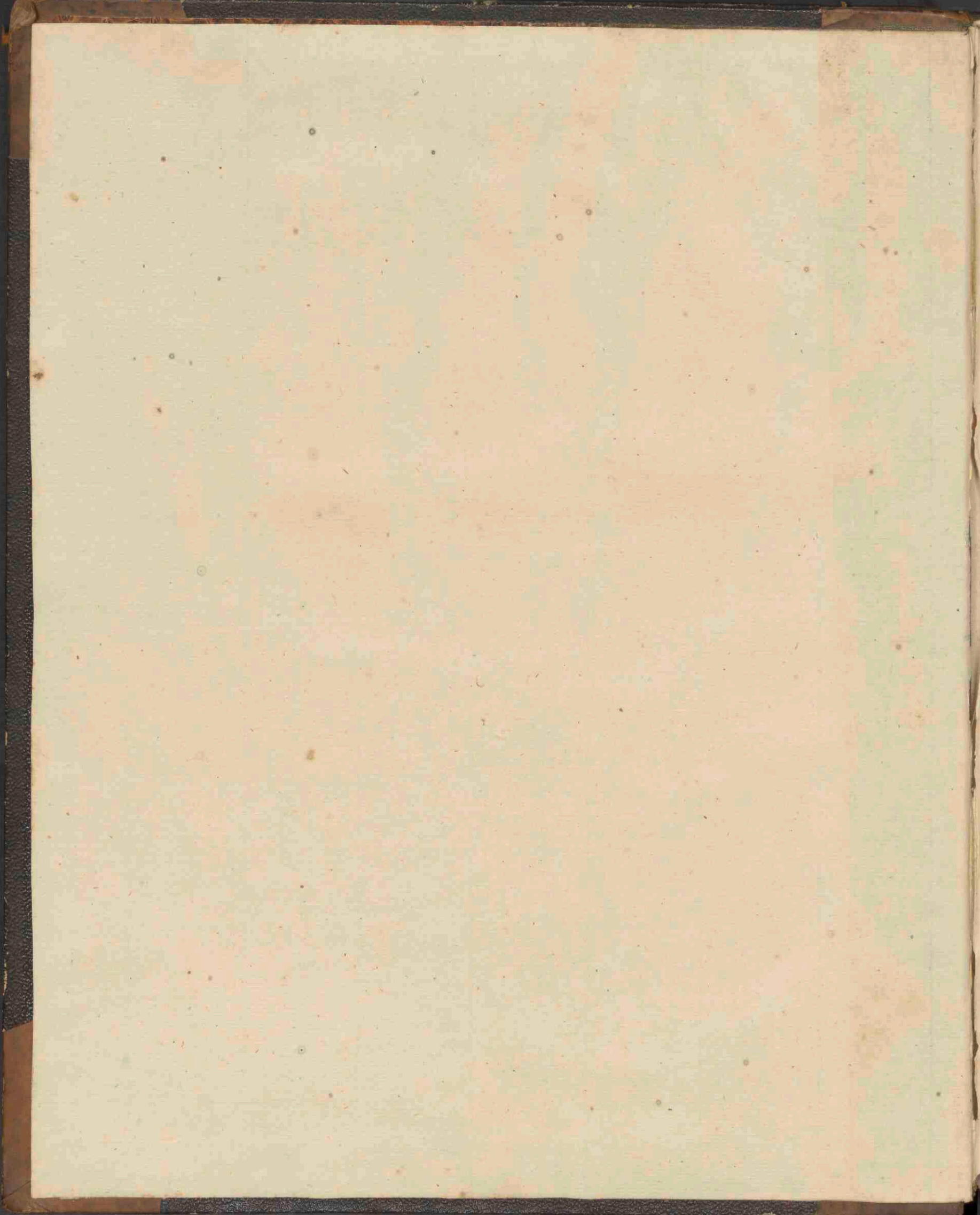
Flora Batava

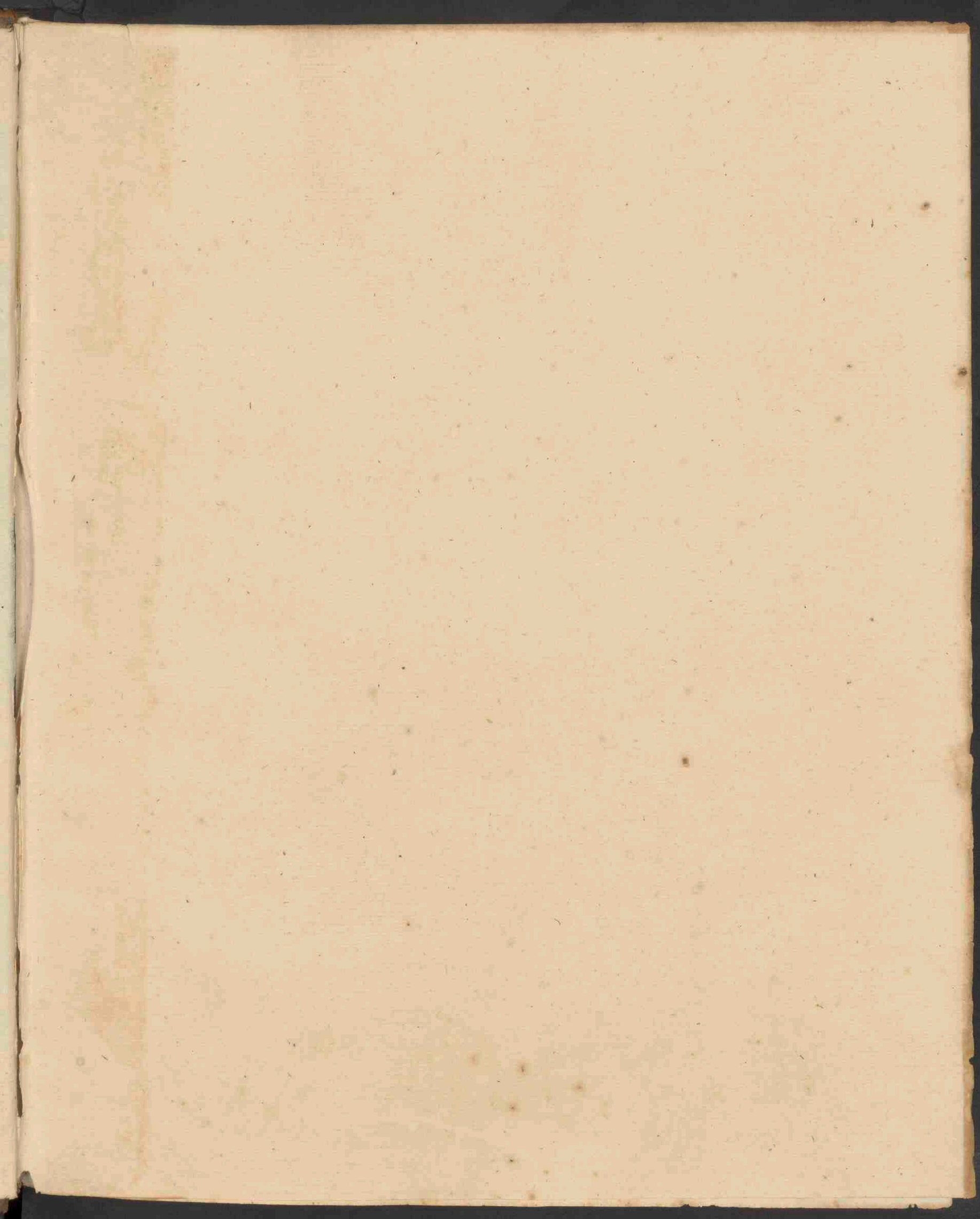
<https://hdl.handle.net/1874/426818>

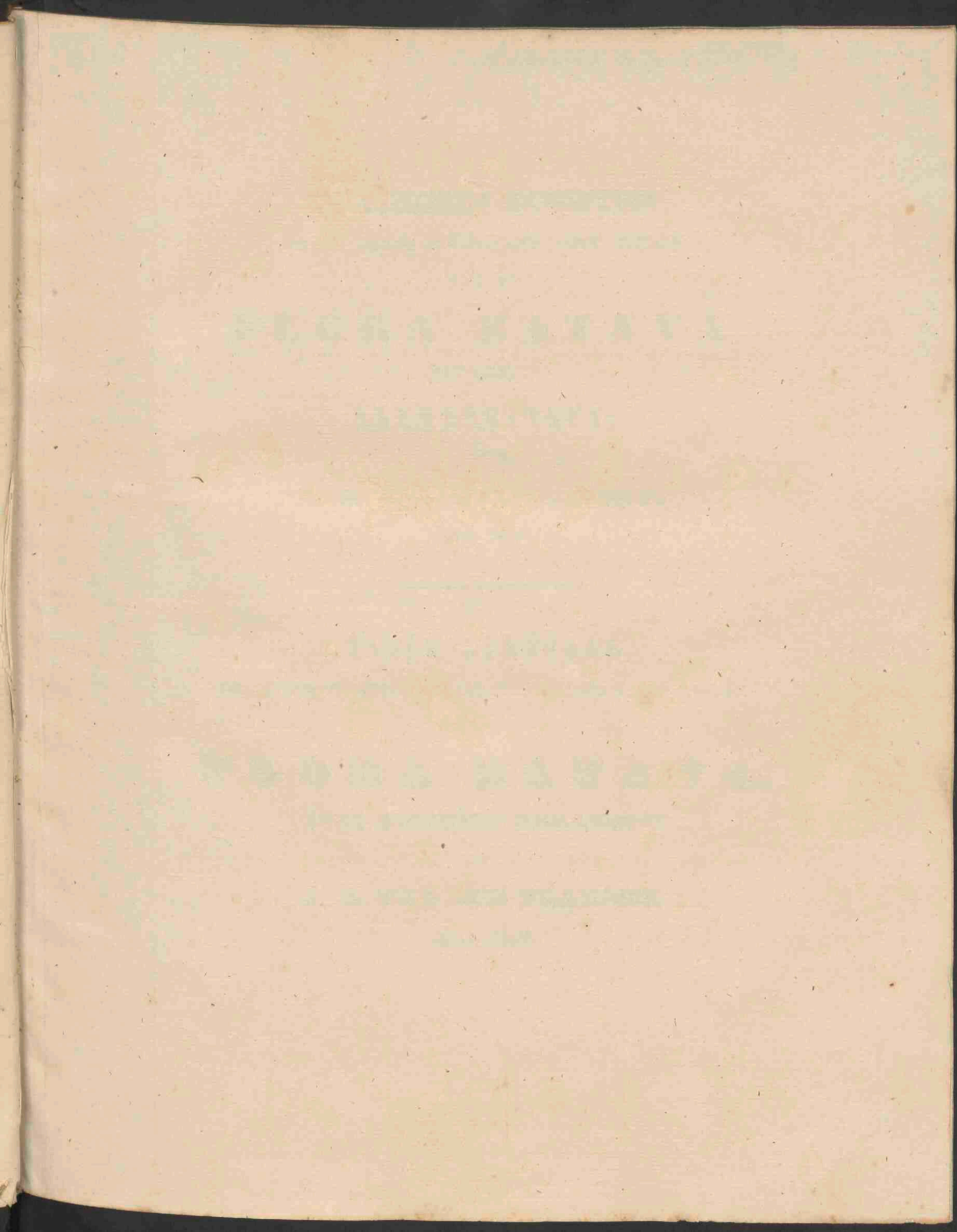

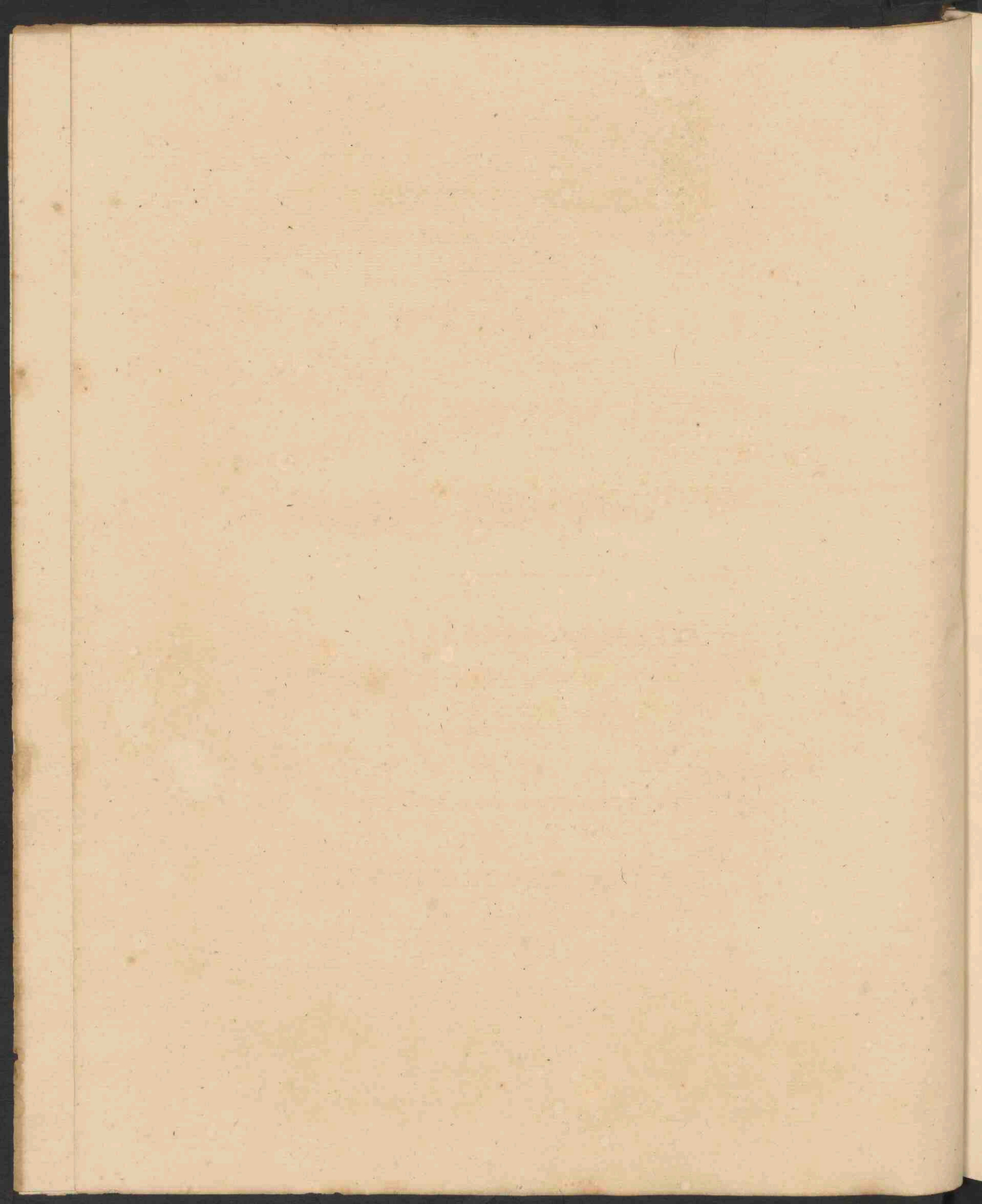

Racina que #V# 89

ALGEMEEN REGISTER

OP DE THANS UITGEGEVEN *ACHT* DEELEN

VAN DE

F L O R A B A T A V A,

MET EENIGE

AANMERKINGEN;

DOOR

J. E. VAN DER TRAPPEN,

Med. Doct.

TABLE GÉNÉRALE

DES PLANTES CONTENUES DANS LES *HUIT* VOLUMES PUBLIÉS JUSQU'ICI

DE LA

F L O R A B A T A V A,

AVEC QUELQUES REMARQUES

PAR

J. E. VAN DER TRAPPEN.

Med. Doct.

AMERICAN UNIVERSITY

THE LIBRARY OF THE UNIVERSITY

OF AMERICA

WASHINGTON, D. C.

1900

LIBRARY

AMERICAN UNIVERSITY

1900

LIBRARY

AMERICAN UNIVERSITY

1900

AMERICAN UNIVERSITY

AMERICAN UNIVERSITY

1900

AMERICAN UNIVERSITY

1900

AMERICAN UNIVERSITY

VOORBERIGT.

Zoo door onzen zeer geachten Hoogleeraar J. KOPS, als door de Uitgevers van de Flora Batava, de Heeren J. C. SEPP & ZONN, herhaaldelijk uitgenoodigd geworden zijnde, om het vervaardigen van een Algemeen Register op de thans in het licht verschenen Acht deelen van dit werk op mij te nemen, heb ik ten laatste besloten in HunEd. verzoek te bewilligen. Al meer en meer toch werd mij de overtuiging levendig, dat ik hiermede geenen nutteloozen arbeid zoude verrigten: wanneer te gelijker tijd van deze gelegenheid gebruik gemaakt werd, om enkele onwillekeurig ingeslopen misstellingen zoo veel mogelijk te herstellen. Waarover met genoemden Hoogleeraar gesproken, en daarop van ZijnEd. volkomen goedkeuring erlangd hebbende, wordt hier zoodanig Register gegeven, en vindt men daarbij tevens eenige Aanmerkingen gevoegd; eensdeels om er in zoo even te kennen gegeven behoefte mede te voorzien, maar onder anderen ook om van die gewassen eenige later ontdekte groeiplaatsen op te nemen, welke niet tot de algemeenste van onze Flora behooren.

Het Register zelf bestaat uit drie lijsten; waarvan de eerste een overzicht van de behandelde planten geeft, zoo als de Afbeeldingen daarvan nummersgewijze uitgekomen zijn. In de tweede vindt men dezelve volgens systematische orde gerangschikt, en daarbij die Nederduitsche Benamingen gevoegd, welke door den Hoogleeraar VAN HALL in ZijnEd. Flora Belgii Septentrionalis gebezigd zijn geworden, en waarvan wij hopen dat die ook hierdoor meer algemeen aangenomen zullen worden. De derde lijst is alphabetisch gesteld. En wat overigens de opgave van meerdere groeiplaatsen betreft, voor zoo verre die reeds door den druk bekend gemaakt zijn, bepaal ik mij tot slechts een kort uittreksel, met aanhaling van het werk waaruit ik dezelve heb overgenomen, en doe dit onder het gebruik van de volgende verkorte schrijfwijzen:

- VH. (1) . . . H. G. VAN HALL, *Flora Belgii Septentrionalis*.
VH. (2) . . . ————— *Nieuwe Bijdragen tot de Nederl. Flora, 1ste stuk*.
ME. EN KERB. J. H. MOLKENBOER et C. KERBERT, *Flora Leidensis*.
VDB. (1) . . . R. B. VAN DEN BOSCH, *Enumeratio Plantarum, Zeelandiae Belgicae indigenarum*.
VDB. (2) . . . ————— *Enumer. Plant., Zeeland. Belg. indigen, altera*.
BR. J. J. BRUINSMA, *Flora Frisica*.
GD. P. M. E. GEVERS DEYNoot, *Flora Rheno-Trajectina*.
KVV. J. A. B. KUYPER VAN WASCHPENNING, *Eerste, en Tweede, Naamlijst van zichtbaar bloeiende Planten, in de omstreken van Breda*.

Utrecht, 9 Februarij 1844.

AVANT PROPOS.

Les invitations réitérées de notre estimable Professeur, Monsieur J. KOPS, ainsi que de l'éditeur de la Flora Batava, Monsieur SEPP & FILS, pour m'engager à rédiger une Table Générale des plantes contenues dans les huit volumes publiés jusqu'ici de cet ouvrage, m'ont enfin déterminé à accéder à leur désir. Je ne tardai pas à me convaincre que ce travail ne serait pas inutile, si l'on profitait en même temps de cette occasion pour réparer quelques erreurs qui se sont inopinément glissées dans l'ouvrage. M'étant concerté avec le susdit Professeur, et ayant obtenu son approbation, j'entrepris la rédaction de la table suivante, à la quelle sont jointes quelques remarques, en partie pour satisfaire au besoin ci-dessus énoncé, et entre autres aussi, pour indiquer, à l'égard des plantes qui ne sont pas admises parmi les plus communes de notre Flore, le lieu natal découvert plus tard.

La Table elle même se compose de trois listes, dont la première donne un aperçu des plantes décrites, suivant l'ordre des numéros des planches qui les représentent. Dans la seconde les plantes sont rangées dans un ordre systématique, et l'on y a joint les dénominations Hollandaises, que le Professeur VAN HALL a employées dans sa Flora Belgii Septentrionalis, et dont nous espérons qu'aussi par ce moyen l'usage en deviendra général. La troisième, enfin, est rédigée dans un ordre alphabétique. Pour ce qui concerne, au reste, les données du lieu natal, lorsqu'il se trouve déjà consigné dans un ouvrage publié, je me suis borné à un extrait succinct, en citant l'ouvrage qui me l'a fourni, et en faisant usage des abréviations suivantes :

- VH. (1) . . . H. C. VAN HALL, *Flora Belgii Septentrionalis*.
VH. (2) . . . ————— *Nieuwe Bijdragen tot de Nederl. Flora, 1ste stuk*.
MB. CH KERB. J. H. MOLKENBOER et C. KERBERT, *Flora Leidensis*.
YDB. (1) . . . R. B. VAN DEN BOSCH, *Enumeratio Plantarum, Zeelandiae Belgicae, indigenarum*.
YDB. (2) . . . ————— *Enumer. Plant., Zeeland. Belg. indigen., altera*.
BR. J. J. BRUINSMA, *Flora Frisica*.
GD. P. M. E. GEYERS DEYNOOT, *Flora Rheno-Trajectina*.
KVV. J. A. B. KUYPER VAN WÄSCHPENNING, *Eerste Naamlijst van zichtbaar bloeiende Planten, in de omstreken van Breda*.

Utrecht, 9 Fevrier 1844.

EERSTE LIJST,

OF

OVERZIGT DER AFGEBEELDE GEWASSEN,

naar het Nummer en de Aflevering, en met aanwijzing van het Deel waartoe zij behooren.

LISTE PREMIERE,

OU UN APERÇU DES PLANTES DÉCRITES,

suyvant l'ordre des Numero et des Livraisons, et avec indication du Volume où elles sont publiées.

EERSTE DEEL.			No.	Aflevering.	Klasse.
No.	Aflevering.	Klasse.			
	Iste.		26.	Ranunculus bulbosus.	XIII.
			27.	Cardamine pratensis.	XV.
			28.	Erodium cicutarium.	XVI.
			29.	Hieracium Pilosella.	XVIII.
			30.	Urtica dioeca.	XX.
				Vde.	
			31.	Verbena officinalis.	XIV.
			32.	Eriophorum polystachion.	III.
			33.	Galium verum.	IV.
			34.	Cynoglossum officinale.	V.
			35.	Scandix Pecten.	—
				VIde.	
			36.	Hyacinthus non scriptus.	VI.
			37.	Agrimonia Eupatoria	XI.
			38.	Malva sylvestris.	XVI.
			39.	Spartium Scoparium.	XVII.
			40.	Tussilago Farfara.	XVIII.
				VIIde.	
			41.	Bromus sterilis.	III.
			42.	Plantago lanceolata.	IV.
			43.	Cerastium arvense.	X.
			44.	Euphorbia palustris.	XI.
			45.	Lepidium ruderales.	XV.
				VIIIste.	
			46.	Geum urbanum.	XII.
			47.	Sisymbrium Sophia.	XV.
			48.	Geranium robertianum.	XVI.
			49.	Ervum hirsutum.	XVII.
			50.	Chrysanthemum leucanthemum.	XVIII.
	IIde.				
6.	Convallaria majalis.	VI.			
7.	Epilobium angustifolium.	VIII.			
8.	Erica Tetralix.	—			
9.	Oxalis Acetosella.	X.			
10.	Viola tricolor.	V.			
	IIIde.				
11.	Hippuris vulgaris.	I.			
12.	Hottonia palustris.	V.			
13.	Convolvulus arvensis.	—			
14.	Galanthus nivalis.	VI.			
15.	Papaver Argemone.	XIII.			
16.	Ajuga reptans.	XIV.			
17.	Fumaria bulbosa.	XVII.			
18.	Ornithopus perpusillus.	—			
19.	Bellis perennis.	XVIII.			
20.	Orchis latifolia.	XIX.			
	IVde.				
21.	Lijecopus europaeus.	II.			
22.	Valeriana officinalis.	III.			
23.	Lonicera Periclymenum.	V.			
24.	Aethusa Cynapium.	—			
25.	Adoxa Moschatellina.	VIII.			

IXde.			XVIde.		
N ^o .	Aflevering.	Klasse.	N ^o .	Aflevering.	Klasse.
51.	Poa annua.	III.	91.	Alopecurus bulbosus	III.
52.	Potamogeton compressum.	IV.	92.	Lycopsis arvensis	V.
53.	Samolus Valerandi.	V.	93.	Daucus Carota	—
54.	Chenopodium rubrum.	—	94.	Convallaria Polygonatum.	VI.
55.	Stellaria graminea	X.	95.	———— multiflora	—
Xde.			XVIIde.		
56.	Nymphaea lutea.	XIII.	96.	Rosa spinosissima	XII.
57.	Teucrium Scorodonia.	XIV.	97.	Stratiotes aloides	XXI.
58.	Trifolium arvense	XVII.	98.	Genista anglica	XVII.
59.	Centaurea Iacea	XVIII.	99.	Onopordon Acanthium	XVIII.
60.	Asplenium Ruta muraria.	XXII.	100.	Hippophaë rhamnoides	XXI.
XIde.			XVIIIde.		
61.	Aira caespitosa.	III.	101.	Veronica triphyllos	II.
62.	Hydrocotyle vulgaris.	V.	102.	Dactylis glomerata	III.
63.	Parnassia palustris	—	103.	Verbascum Blattaria	V.
64.	Rumex Acetosella	VI.	104.	Conium maculatum	—
65.	Sedum acre	X.	105.	Rubus Idaeus	XII.
XIIde.			XIXde.		
66.	Potentilla reptans	XII.	106.	Stachys palustris	XIV.
67.	Thymus Serpyllum	XIV.	107.	Scrophularia nodosa	—
68.	Thlaspi arvense	XV.	108.	Cochlearia officinalis	XV.
69.	Sonchus arvensis	XVIII.	109.	Hypericum quadrangulare	XIII.
70.	Erigeron canadense	—	110.	Leontodon autumnale	XVIII.
XIIIde.			XXste.		
71.	Verbascum nigrum	V.	111.	Anthoxanthum odoratum.	II.
72.	Euonymus europaeus	—	112.	Solanum nigrum	V.
73.	Myosurus minimus	—	113.	Allium vineale	VI.
74.	Triglochin palustre	VI.	114.	Tormentilla erecta.	XII.
75.	Polygonum amphibium	VIII.	115.	Orobanche major	XIV.
76.	Ranunculus Ficaria.	XIII.	XXIste.		
77.	Prunella vulgaris	XIV.	116.	Erysimum officinale	XV.
78.	Eupatorium cannabinum	XVIII.	117.	Vicia sativa	XVII.
79.	Ophrys ovata	XIX.	118.	Carduus palustris	XVIII.
80.	Salix alba	XXI.	119.	Cineraria palustris	—
TWEEDE DEEL.			120.	Polypodium Filix Mas	XXII.
XIVde.			XXIIste.		
81.	Veronica officinalis	II.	121.	Scabiosa arvensis	IV.
82.	Glaux maritima	V.	122.	Lysimachia vulgaris	V.
83.	Phellandrium aquaticum	—	123.	Juncus pilosus	VI.
84.	Juncus effusus	VI.	124.	Polygonum Persicaria	VIII.
85.	Prunus Padus	XII	125.	Euphrasia officinalis	XIV.
XVde.			XXIIste.		
86.	Antirrhinum Cymbalaria	XIV.	126.	Cardamine hirsuta	XV.
87.	Cakile maritima	XV.	127.	Fumaria officinalis	XVII.
88.	Centaurea Calcitrapa	XVIII.	128.	Hieracium murorum	XVIII.
89.	Humulus Lupulus, mas	XXI.	129.	Aster Tripolium	—
90.	———— foemina	—	130.	Ophrys spiralis	XIX.

XXIVste.			XXXIIste.		
N ^o .	Aflevering.	Klasse.	N ^o .	Aflevering.	Klasse.
131.	Veronica Anagallis	II.	171.	Aira canescens	III.
132.	Cornus sanguinea	IV.	172.	Elymus arenarius	—
133.	Salsola Kali	V.	173.	Lysimachia Nummularia	V.
134.	Cerastium aquaticum	X.	174.	Statice Armeria	—
135.	Comarum palustre	XII.	175.	Berberis vulgaris	VI.
XXVste.			XXXIIIste.		
136.	Scutellaria galericulata	XIV.	176.	Antirrhinum Linaria	XIV.
137.	Thlaspi Bursa Pastoris	XV.	177.	— — — Peloria	—
138.	Coronilla varia	XVII.	178.	Vicia Cracca	XVII.
139.	Leontodon hispidum	XVIII.	179.	Hieracium umbellatum	XVIII.
140.	Bryonia dioeca	XX.	180.	Achillea Ptarmica	—
XXVIste.			XXXIVste.		
141.	Bromus giganteus	III.	181.	Milium effusum	III.
142.	Sagina procumbens	IV.	182.	Sium latifolium	V.
143.	Eryngium maritimum	V.	183.	Lotus corniculatus	XVII.
144.	Epilobium pubescens	VIII.	184.	Bidens cernua	XVIII.
145.	Sedum Telephium	X.	185.	Tanacetum vulgare	—
XXVIIste.			XXXVste.		
146.	Antirrhinum minus	XIV.	186.	Schoenus nigricans	III.
147.	Sinapis arvensis	XV.	187.	Dipsacus sylvestris	IV.
148.	Ulex europaeus	XVII.	188.	Pyrola rotundifolia	X.
149.	Inula dysenterica	XVIII.	189.	Melampyrum arvense	XIV.
150.	Myriophyllum spicatum	XX.	190.	Anthyllis Vulneraria	XVII.
XXVIIIste.			XXXVIste.		
151.	Agrostis Spica Venti	III.	191.	Galium Mollugo	IV.
152.	Potamogeton maritimum	IV.	192.	Echium vulgare	V.
153.	Asperugo procumbens	V.	193.	Juncus campestris	VI.
154.	Datura Stramonium	—	194.	Euphrasia Odontites	XIV.
155.	Asparagus officinalis	VI.	195.	Mercurialis annua	XXI.
XXIXste.			XXXVIIste.		
156.	Polygonum dumetorum	VIII.	196.	Illecebrum verticillatum	V.
157.	Lepidium latifolium	XV.	197.	Agrostemma Githago	X.
158.	Malva rotundifolia	XVI.	198.	Polygala vulgaris	XVII.
159.	Carduus nutans	XVIII.	199.	Tussilago hybrida	XVIII.
160.	Aristolochia Clematidis	XIX.	200.	Senecio vulgaris	—
DERDE DEEL.			XXXVIIIste.		
XXXste.			201.	Lolium perenne	III.
161.	Poa trivialis	III.	202.	Convolvulus sepium	V.
162.	Verbascum Thapsus	V.	203.	Campanula persicifolia	—
163.	Rhamnus catharticus	—	204.	Lathyrus tuberosus	XVII.
164.	Convallaria bifolia	VI.	205.	Sparganium ramosum	XX.
165.	Mentha aquatica	XIV.	XXXIXste.		
XXXIste.			206.	Avena flavescens	III.
166.	Fumaria claviculata	XVII.	207.	Campanula Speculum	V.
167.	Ononis spinosa	—	208.	Sedum album	X.
168.	Leontodon Taraxacum	XVIII.	209.	Mentha sylvestris	XIV.
169.	Senecio Jacobaea	—	210.	Epipactis palustris	XIX.
170.	Holcus odoratus	III.			

XLste.			XLVIIIste.		
N ^o .	Aflevering.	Klasse.	N ^o .	Aflevering.	Klasse.
211.	Aira flexuosa	III.	251.	Salvia pratensis	II.
212.	Erysimum cheiranthoides	XV.	252.	Cicuta virosa	V.
213.	Lathyrus pratensis	XVII.	253.	Stellaria Holosteia	X.
214.	Picris hieracioides	XVIII.	254.	Arctium Lappa	XVIII.
215.	Gnaphalium arvense	—	255.	Sparganium simplex	XX.
XLste.			XLIXste.		
216.	Myosotis scorpioides	V.	256.	Briza media	III.
217.	Symphytum officinale	—	257.	Plantago maritima	IV.
218.	Polygonum aviculare	VIII.	258.	Caucalis scandicina	V.
219.	Ononis arvensis	XVII.	259.	Cerastium vulgatum	X.
220.	Lapsana communis	XVIII.	260.	Ranunculus sceleratus	XIII.
XLIIste.			Lste.		
221.	Scabiosa succisa	IV.	261.	Poa aquatica	III.
222.	Anthericum ossifragum	VI.	262.	Plantago major	IV.
223.	Origanum vulgare	XIV.	263.	Leonurus cardiaca	XIV.
224.	Achillea Millefolium	XVIII.	264.	Tragopogon porrifolius	XVIII.
225.	Orchis bifolia	XIX.	265.	Erigeron acro	—
XLIIIste.			LIste.		
226.	Prunus avium	XII.	266.	Triticum junceum	III.
227.	Cochlearia Coronopus	XV.	267.	Carum Carvi	V.
228.	Trigonella corniculata	XVII.	268.	Apium graveolens	—
229.	Medicago lupulina	—	269.	Eryum tetraspermum	XVII.
230.	Carduus crispus	XVIII.	270.	Senecio viscosus	XVIII.
XLIVste.			LIIste.		
231.	Arundo Phragmites	III.	271.	Festuca duriuscula	III.
232.	Rhamnus Frangula	V.	272.	Scleranthus perennis	X.
233.	Beta maritima	—	273.	Carduus lanceolatus	XVIII.
234.	Ballota nigra	XIV.	274.	Ophrys Monorchis	XIX.
235.	Sonchus oleraceus	XVIII.	275.	Typha angustifolia	XX.
XLVste.			LIIIste.		
236.	Valeriana olitoria	III.	276.	Chironia Centaurium	V.
237.	Scabiosa columbaria	IV.	277.	Polygonum Bistorta	VIII.
238.	Chelidonium majus	XIII.	278.	Althaea officinalis	XVI.
239.	Ranunculus Flammula	—	279.	Leontodon hirtum	XVIII.
240.	Cnicus heterophyllus	XVIII.	280.	Atriplex laciniata	V.
VIERDE DEEL.					
XLVIste.			LIVste.		
241.	Phalaris arenaria	III.	281.	Campanula rotundifolia	V.
242.	Ulmus campestris	V.	282.	Alsine media	—
243.	Ornithogalum nutans	VI.	283.	Alisma ranunculoïdes	VI.
244.	Triglochin maritimum	—	284.	Anthemis Cotula	XVIII.
245.	Malaxis Loeselii	XIX.	285.	Sagittaria sagittifolia	XX.
XLVIIste.			LVste.		
246.	Narcissus Pseudo-Narcissus	VI.	286.	Veronica scutellata	II.
247.	Alisma Plantago	—	287.	Butomus umbellatus	IX.
248.	Anemone nemorosa	XIII.	288.	Rubus caesius	XII.
249.	Nepeta Cataria	XIV.	289.	Ranunculus arvensis	XIII.
250.	Sinapis nigra	XV.	290.	Matricaria Chamomilla	XVIII.

LVIste.			LXIVste.		
N ^o .	Aflevering.	Klasse.	N ^o .	Aflevering.	Klasse.
291.	Circaea lutetiana	II.	331.	Villarsia nymphoides	V.
292.	Sorbus aucuparia	XII.	332.	Chenopodium hybridum	—
293.	Papaver Rhoeas	XIII.	333.	Galeopsis Tetrahit	XIV.
294.	Lamium purpureum	XIV.	334.	Artemisia vulgaris	XVIII.
295.	Cheiranthus Cheiri	XV.	335.	Myriophyllum verticillatum	XX.
LVIIste.			LXVste.		
296.	Lythrum Salicaria	XI.	336.	Iris Pseudacorus	III.
297.	Euphorbia helioscopia	—	337.	Chenopodium glaucum	V.
298.	Hyssopus officinalis	XIV.	338.	Epilobium montanum	VIII.
299.	Anthemis tinctoria	XVIII.	339.	Geranium pratense	XVI.
300.	Acer Pseudo-Platanus	VIII.	340.	Littorella lacustris	XX.
LVIIIste.			LXVIste.		
301.	Euphorbia Peplus	XI.	341.	Veronica hederifolia	II.
302.	Stachys sylvatica	XIV.	342.	Tragopogon pratensis	XVIII.
303.	Cochlearia Armoracia	XV.	343.	Carduus arvensis	—
304.	Senecio paludosus	XVIII.	344.	Solidago Virgaurea	—
305.	Alnus glutinosa	XX.	345.	Corylus Avellana	XX.
LIXste.			LXVIIste.		
306.	Utricularia vulgaris	II.	346.	Galium cruciatum	IV.
307.	Plantago media	IV.	347.	Gentiana Pneumonanthe	V.
308.	Reseda Luteola	XI.	348.	Pastinaca sativa	—
309.	Rosa canina	XII.	349.	Juncus lampocarpus	VI.
310.	Sisymbrium tenuifolium	XV.	350.	Hypochoeris radicata	XVIII.
LXste.			LXVIIIste.		
311.	Angelica sylvestris	V.	351.	Chenopodium hirsutum	V.
312.	Silene conica	X.	352.	Atriplex littoralis	—
313.	Potentilla Anserina	XII.	353.	Juncus bulbosus	VI.
314.	Brassica Napus	XV.	354.	Arenaria marina	X.
315.	Vicia sepium	XVII.	355.	Aster puniceus	XVIII.
LXIste.			LXIXste.		
316.	Impatiens Noli tangere	V.	356.	Salicornia herbacea	I.
317.	Chenopodium polyspermum	—	357.	Hordeum murinum	III.
318.	Dianthus prolifer	X.	358.	Hordeum pratense	—
319.	Melilotus officinalis	XVII.	359.	Hordeum maritimum	—
320.	Trifolium procumbens	—	360.	Conyza squarrosa	XVIII.
VIJFDE DEEL.					
LXIIste.			LXXste.		
321.	Caucalis Anthriscus	V.	361.	Ruppia rostellata	IV.
322.	Saxifraga tridactylites	X.	362.	Ornithogalum umbellatum	VI.
323.	Thalictrum flavum	XIII.	363.	Epilobium palustre	VIII.
324.	Trifolium pratense	XVII.	364.	Crepis biennis	XVIII.
325.	Centaurea Cyanus	XVIII.	365.	Carex riparia	XX.
LXIIIste.			LXXIste.		
326.	Hyoscyamus niger	V.	366.	Poa procumbens	III.
327.	Lobelia Dortmanna	—	367.	Arenaria salina	X.
328.	Ranunculus hederaceus	XIII.	368.	Trifolium repens	XVII.
329.	Prenanthes muralis	XVIII.	369.	Trifolium fragiferum	—
330.	Urtica urens	XX.	370.	Carlina vulgaris	XVIII.

LXXIIste.			LXXX.		
N ^o .	Aflevering.	Klasse.	N ^o .	Aflevering.	Klasse.
371.	Schedonorus elatior	III.	411.	Phalaris canariensis	III.
372.	Gentiana uliginosa	V.	412.	Viola palustris	V.
373.	Aegopodium Podagraria	—	413.	Viola odorata	—
374.	Rumex Acetosa	VI.	414.	Arenaria trinervis	X.
375.	Glechoma hederacea	XIV.	415.	Lamium incisum	XIV.
LXXIIIste.			LXXXIste.		
376.	Veronica peregrina	II.	416.	Alopecurus pratensis	III.
377.	Tulipa sylvestris	VI.	417.	Pedicularis palustris	XIV.
378.	Andromeda polifolia	X.	418.	Iberis nudicaulis	XV.
379.	Honkenya peploides	—	419.	Erysimum Alliaria	—
380.	Parietaria diffusa	XX.	420.	Gnaphalium germanicum	XVIII.
LXXIVste.			LXXXIIste.		
381.	Poa distans	III.	421.	Epilobium roseum	VIII.
382.	Poa maritima	—	422.	Polygonum Hydropiper	—
383.	Oxycoccus palustris	VIII.	423.	Polygonum minus	—
384.	Alyssum calycinum	XV.	424.	Prunus spinosa	XII.
385.	Arabis Thaliana	—	425.	Chrysanthemum segetum	XVIII.
LXXVste.			LXXXIIIste.		
386.	Galium palustre	IV.	426.	Peplis Portula	VI.
387.	Galium Aparine	—	427.	Spergula arvensis	X.
388.	Chenopodium maritimum	V.	428.	Gnaphalium sylvaticum	XVIII.
389.	Lamium album	XIV.	429.	Gnaphalium uliginosum	—
390.	Geranium phaeum	XVI.	430.	Betula alba	XX.
LXXVIste.			LXXXIVste.		
391.	Viola arvensis	V.	431.	Lysimachia thyrsiflora	V.
392.	Chaerophyllum sativum	—	432.	Rhinanthus Crista galli	XIV.
393.	Chaerophyllum sylvestre	—	433.	Rhinanthus minor	—
394.	Hyacinthus botryoides	VI.	434.	Jasione montana	XVI.
395.	Carex panicea	XX.	435.	Carex flava	XX.
LXXVIIste.			LXXXVste.		
396.	Valeriana dioica	III.	436.	Echinochloa Crus galli	III.
397.	Myosotis arvensis	V.	437.	Spergula nodosa	X.
398.	Crataegus oxyacantha	XII.	438.	Cirsium anglicum	XVIII.
399.	Crataegus oxyacanthoides	—	439.	Polypodium vulgare	XXII.
400.	Equisetum arvense	XXII.	440.	Lycopodium inundatum	—
ZESDE DEEL.					
LXXVIIIste.			LXXXVIste.		
401.	Veronica Teucrium	II.	441.	Chenopodium rubrum	V.
402.	Alopecurus geniculatus	III.	442.	Polygonum lapathifolium	VIII.
403.	Solanum Dulcamara	V.	443.	Lathyrus palustris	XVII.
404.	Stellaria palustris	X.	444.	Artemisia maritima	XVIII.
405.	Sisymbrium amphibium	XV.	445.	Pteris aquilina	XXII.
LXXIXste.			LXXXVIIste.		
406.	Agrostis alba	III.	446.	Crocus vernus	III.
407.	Agrostis vulgaris	—	447.	Scirpus caespitosus	—
408.	Lychnis sylvestris	X.	448.	Myosotis stricta	V.
409.	Bidens tripartita	XVIII.	449.	Vaccinium Myrtillus	X.
410.	Arnica montana	—	450.	Erysimum Barbarea	XV.

LXXXVIIIste.		XCVIste.	
N ^o .	Aflevering.	N ^o .	Aflevering.
451.	Fedia dentata	III.	491. Avena praecox
452.	Festuca bromoides	—	492. Stellaria Alsine
453.	Juncus squarrosus	VI.	493. Lamium amplexicaule
454.	Pedicularis sylvatica	XIV.	494. Salix triandra
455.	Equisetum palustre	XXII.	495. Agaricus muscarius
LXXXIXste.		XCVIIste.	
456.	Aira caryophylla	III.	496. Utricularia minor
457.	Potamogeton natans	IV.	497. Phalaris arundinacea
458.	Viola sylvestris	V.	498. Potamogeton perfoliatum
459.	Viburnum Opulus	—	499. Heracleum Sphondylium
460.	Anemone ranunculoides	XIII.	500. Arenaria rubra
XCste.		XCVIIIste.	
461.	Alisma natans	VI.	501. Erythraea Centaurium
462.	Vaccinium Vitis idaea	X.	502. Oenanthe fistulosa
463.	Ranunculus repens	XII.	503. Thyselinum palustre
464.	Ranunculus acris	—	504. Geranium dissectum
465.	Equisetum limosum	XXII.	505. Geranium pusillum
XCIste.		XCIXste.	
466.	Carex dioica	XX.	506. Linum catharticum
467.	Carex pilulifera	—	507. Hypericum humifusum
468.	Carex lasiocarpa	—	508. Stachys arvensis
469.	Carex hirta	—	509. Pyrethrum inodorum
470.	Carex caespitosa	—	510. Sphaeria Hypoxylon
XCIIste.		Cste.	
471.	Elaeocharis palustris	III.	511. Torilis nodosa
472.	Chaerophyllum temulum	V.	512. Drosera rotundifolia
473.	Sambucus nigra	—	513. Drosera longifolia
474.	Ranunculus aquatilis, α heterophyllum	XIII.	514. Doronicum Pardalianches
475.	Ranunculus aquatilis, γ caespitosus et ε peucedanifolius	—	515. Myrica Gale
XCIIIste.		CIste.	
476.	Veronica Beccabunga	II.	516. Digitalia glabra
477.	Veronica agrestis	—	517. Schedonorus pratensis
478.	Veronica serpyllifolia	—	518. Galium saxatile
479.	Vinca minor	V.	519. Geranium molle
480.	Draba verna	XV.	520. Equisetum multiforme
ZEVENDE DEEL.		CIIste.	
XCIVste.		CIIIste.	
481.	Phleum pratense	III.	521. Scirpus maritimus
482.	Bromus racemosus	—	522. Scirpus triquetus
483.	Ranunculus Lingua	XIII.	523. Atriplex patula
484.	Ranunculus auricomus	—	524. Genista pilosa
485.	Orchis Morio	XIX.	525. Zannichellia palustris
XCVste.		CIIste.	
486.	Agropyrum repens	III.	526. Nardus stricta
487.	Oxalis stricta	X.	527. Meum inundatum
488.	Aspidium dilatatum	XXII.	528. Acorus Calamus
489.	Aspidium spinulosum	—	529. Orchis conopsea
490.	Lomaria Spicant	—	530. Lycopodium clavatum

CIVde.			CXIIde.		
Nº.	Aflevering.	Klasse.	Nº.	Aflevering.	Klasse.
531.	Cynosurus cristatus	III.	571.	Poa compressa	III.
532.	Rumex crispus	VI.	572.	Potamogeton crispum	IV.
533.	Rumex obtusifolius	—	573.	Fragaria Vesca	XII.
534.	Orchis maculata	XIX.	574.	Lapsana minima	XVIII.
535.	Myriophyllum alterniflorum	XX.	575.	Osmunda regalis	XXII.
CVde.			CXIIIde.		
536.	Holcus mollis	III.	576.	Rhynchospora alba	III.
537.	Holcus lanatus.	—	577.	Festuca ovina	—
538.	Erythraea pulchella	V.	578.	Dianthus deltoïdes	X.
539.	Nymphaea alba	XIII.	579.	Myagrum dentatum	XV.
540.	Senecio sylvaticus	XVIII.	580.	Sisymbrium palustre	—
CVIde.			CXIVde.		
541.	Ophiurus incurvatus	III.	581.	Isolepis fluitans	III.
542.	Hypericum perforatum	XIII.	582.	Cuscuta Epilinum	V.
543.	Sonchus asper	XVIII.	583.	— Epithymum	—
544.	Carex pulicaris	XX.	584.	Juncus obtusiflorus	VI.
545.	Polypodium Phegopteris.	XXII.	585.	Artemisia Absinthium	XVIII.
CVIIde.			CXVde.		
546.	Alopecurus agrestis	III.	586.	Pinguicula vulgaris	II.
547.	Potamogeton zosteræfolium	IV.	587.	Arundo arenaria	III.
548.	Arenaria serpyllifolia	X.	588.	Hedera Helix	V.
549.	Cerastium semidecandrum	—	589.	Gnaphalium dioecum	XVIII.
550.	Sparganium natans	XX.	590.	Agaricus comatus	XXII.
CVIIIste.			CXVIde.		
551.	Veronica arvensis	II.	591.	Callitriche verna	I.
552.	Alchemilla vulgaris	IV.	592.	Bromus mollis	III.
553.	Alchemilla Aphanes	—	593.	Catabrosa aquatica	—
554.	Ribes rubrum	V.	594.	Papaver dubium	XIII.
555.	Carex intermedia	XX.	595.	Thymus angustifolius	XIV.
CIXde.			CXVIIde.		
556.	Sceleranthus annuus	X.	596.	Corrigiola littoralis	V.
557.	Euphorbia exigua	XI.	597.	Erica vulgaris	VIII.
558.	Trifolium medium	XVII.	598.	Polygonum tataricum	—
559.	Trifolium campestre	—	599.	Melampyrum vulgatum	XIV.
560.	Hydrocharis Morsus ranae	XXI.	600.	Hypochaeris glabra	XVIII.
ACHTSTE DEEL.					
CXde.			CXVIIIde.		
561.	Avena fatua	III.	601.	Glyceria fluitans	III.
562.	Potamogeton densum	IV.	602.	Polygonum lapathifolium, var. nodosa	VIII.
563.	Sedum reflexum	X.	603.	Limosella aquatica	XIV.
564.	Sonchus palustris	XVIII.	604.	Gymnostomum pyriforme	XXII.
565.	Anthemis arvensis	—	605.	Spherococcus crispus	—
CXIde.			CXIXde.		
566.	Myosotis caespitosa	V.	606.	Laminaria saccharina	XXII.
567.	Sium angustifolium	—	607.	Triticum caesium	III.
568.	Rumex palustris	VI.	608.	Cineraria palustris, var. hollandica	XVIII.
569.	Polygonum Convolvulus	VIII.	609.	Mentha aquatica, var. capitata	XIV.
570.	Galeopsis ochroleuca	XIV.	610.	Sagittaria sagittifolia, var. breviscapa	XX.

CXXste.		Klasse.	CXXIIIste.		Klasse.
N ^o .	Aflevering.		N ^o .	Aflevering.	
611.	Spartina stricta	III.	626.	Spermoedia Clavus	XXII.
612.	Statice Limonium	V.	627.	Ilex Aquifolium	IV.
613.	Cystoseira nodosa	XXII.	628.	Cardamine sylvatica	XV.
614.	Fucus spiralis	—	629.	Catharinaea undulata	XXII.
615.	Ranunculus Philonotis	XIII.	630.	Byomyces roseus	—
CXXIste.			CXXIVste.		
616.	Tormentilla reptans	XII.	631.	Myosotis versicolor	V.
617.	Ulva latissima	XXII.	632.	Juncus Tenageia	VI.
618.	— purpurea	—	633.	Eriophorum vaginatum	III.
619.	Bryomyces elegans	—	634.	Polytrichum formosum	XXII.
620.	Gratiola officinalis	II.	635.	— — — — commune	—
CXXIIste.			CXXVste.		
621.	Polygonum Fagopyrum	VIII.	636.	Holosteum umbellatum	III.
622.	Scilla bifolia	VI.	637.	Silene Otites	X.
623.	Scrofularia aquatica	XIV.	638.	Carex leptostachys	XX.
624.	Peltigera polydactyla	XXII.	639.	— laevigata	—
625.	— — — canina	—	640.	— — — paniculata	—

TWEEDE LIJST,
volgens het stelsel van LINNAEUS.

LISTE DEUXIÈME,
d'après le système de LINNAEUS.

	Deel. Nom.
I. Classis. Monandria.	
Salicornia herbacea. (1)	V. 356.
Hippuris vulgaris. (2)	I. 11.
Callitriche verna.	VIII. 591.
II. Classis. Diandria.	
Circaea lutetiana.	IV. 291.
Veronica officinalis.	II. 81.
——— Beccabunga.	VI. 476.
——— Anagallis. (3)	II. 131.
——— scutellata. (4)	IV. 286.
——— Teucrium. (5)	VI. 401.
——— Chamaedrys.	I. 1.
——— agrestis (*).	VI. 477.
——— arvensis.	VII. 551.
——— serpyllifolia.	VI. 478.
——— hederacifolia.	V. 341.
——— triphyllus.	II. 101.
——— peregrina.	V. 376.
Gratiola officinalis. (6)	VIII. 620.
Pinguicula vulgaris. (7)	——— 586.
Utricularia vulgaris.	IV. 306.
——— minor. (8)	VII. 496.
Lycopus europaeus.	I. 21.
Salvia pratensis.	IV. 251.
Anthoxanthum odoratum (+).	II. 111.
III. Classis. Triandria.	
Valeriana dioeca.	V. 396.
——— officinalis.	I. 22.
——— olitoria ROTH (§).	III. 236.
Fedia dentata VAHL.	VI. 451.

(*) VON UECHTRITZ merkt van deze plant aan, dat zij bijzonder wisselvallig van vorm is, en WIEGMANN verkreeg, door haar uit te zaaijen, 6 verschillende vormen. — (VON UECHTRITZ a dit que cette plante est de forme très variable, et, en la semant, WIEGMANN en a reçu six formes différentes.) — Cf. *Flora oder Botan. Zeit.* 2er Jahrg. Bd. II. p. 516. *Ann. des Sc. Nat.*, 2de Série, T. V. p. 378.

(+) *Anthoxanth. odor.* L. β. UECHTR. *Flora oder Bot. Zeit.* 5er Jahrg. Bd. II. p. 426 = *Anthox. odor* β. *laxiflorum* CHAUB.: GUILLEMIN, *Arch.* T. II. p. 407. = *Anthox. odor.* L.: γ. Mit verlängerter, lockerer, walzenrunder Rispe SEIDL: VON BERCHTOLD und SEIDL, *Flora Böhmens*, Bd. I. Abth. 1. p. 171.

(§) *Valeriana Locusta.* = *Fedia olitoria* VAHL.

Crocus vernus WILLD. (9)
Iris Pseudacorus.
Schoenus nigricans. (10)
Rhynchospora alba VAHL.
Isolepis fluitans R. BR.
Scirpus caespitosus.
 ——— *maritimus.*
 ——— *triqueter.*
Elaeocharis palustris R. BR.
Eriophorum vaginatum.
 ——— *polystachion* (*).
Nardus stricta.
Spartina stricta ROTH.
Alopecurus bulbosus. (11)
 ——— *pratensis.*
 ——— *agrestis.*
 ——— *geniculatus.*
Milium effusum.
Agrostis alba.
 ——— *vulgaris* WITHER
 ——— *Spica venti.*
Arundo arenaria.
Phleum pratense. (12)
Phalaris canariensis.
 ——— *arundinacea.*
 ——— *arenaria* WILLD. (+).
Digitaria glabra VH. (§). (13)
Echinochloa Crus galli P. B.
Phragmites communis TRIN. (**).
Hierochloa borealis RETS. (††). (14)
Cynosurus cristatus. (15)
Briza media. (16)
Poa trivialis.
 ——— *annua.*
 ——— *distans.*
 ——— *compressa.*
 ——— *aquatica.*
 ——— *maritima.*
 ——— *procumbens* CURT. (17)
Dactylis glomerata.
Bromus mollis.
 ——— *racemosus.*
 ——— *giganteus.*
 ——— *sterilis.*
Holcus mollis.
 ——— *lanatus.*

	Deel. Nom.
<i>Voorjaars Saffraan</i>	VI. 446.
<i>Gele Lischbloem</i>	V. 336.
<i>Zwartachtige Knopbies</i>	III. 186.
<i>Witte Grashies</i>	VIII. 576.
<i>Vlottend Naaktzaad</i>	— 581.
<i>Veenige Bies</i>	VI. 447.
<i>Oever</i>	VII. 521.
<i>Driekantige Bies</i>	VII. 522.
<i>Gemeene Waterbies</i>	VI. 471.
<i>Scheedevoerend Wollegras</i>	VIII. 633.
<i>Smalbladig</i>	I. 32.
<i>Stijf Borstelgras</i>	VII. 526.
<i>Gestrekt Slijkgras</i>	VIII. 611.
<i>Bolwortelige Vossenstaart</i>	II. 91.
<i>Beemd</i>	VI. 416.
<i>Veld</i>	VII. 546.
<i>Geknikte</i>	VI. 402.
<i>Uitgebreid Gierstgras</i>	III. 181.
<i>Wit Struisgras</i>	VI. 406.
<i>Gemeen</i>	— 407.
<i>Windvangend Struisgras</i>	II. 151.
<i>Helmriet</i>	VIII. 587.
<i>Beemt Doddegras</i>	VII. 481.
<i>Gewoon Kanariegras</i>	VI. 411.
<i>Rietachtig</i>	VII. 497.
<i>Kleine Zandhalm</i>	IV. 241.
<i>Glad Vingergras</i>	VII. 516.
<i>Hanenpoot Egelgras</i>	VI. 436.
<i>Dek-Ruisriet</i>	III. 231.
<i>Noordsch Honiggras</i>	III. 170.
<i>Gemeen Kamgras</i>	VII. 531.
<i>Gemeen Trilgras</i>	IV. 256.
<i>Ruwachtig Beemdgras</i>	III. 161.
<i>Klein</i>	I. 51.
<i>Wijdstandig</i>	V. 381.
<i>Plathalmig</i>	VIII. 571.
<i>Water</i>	IV. 261.
<i>Zee</i>	V. 382.
<i>Nederliggend</i>	— 366.
<i>Gemeene Kropaar</i>	II. 102.
<i>Zachte Dravik</i>	VIII. 592.
<i>Getroste</i>	VII. 482.
<i>Voeder</i>	II. 141.
<i>Schrals</i>	I. 41.
<i>Zacht Zorggras</i>	VII. 536.
<i>Gewold</i>	— 537.

(*) *Eriophoron polystachion* L. POLL. = *Erioph. angustifolium* ROTH.
 (+) *Phleum arenarium* L. = *Chilochloa arenaria* R. et S.
 (§) *Syntherisma glabrum* SCHRAD. = *Panicum glabrum* GAUD. = *Digitaria humifusa* PERS.
 (**) *Arundo Phragmites* L.
 (††) *Holcus borealis* SCHRAD. = *Holcus odoratus* L.

Avena flavescens (*)
 — *praecox* P. B. (+)
 — *fatua* (18).
Aira flexuosa.
 — *caryophyllea*.
 — *caespitosa* (§).
 — *canescens* (**).
Glyceria fluitans R. Br.
Catabrosa aquatica P. B.
Schedonorus pratensis R. et S.
 — *elatior* R. et S.
Festuca ovina.
 — *duriuscula*.
 — *bromoides* (19).
Lolium perenne.
Triticum junceum.
 — *repens*.
 — *caesium* (††).
Elymus arenarius.
Hordeum murinum.
 — *pratense* Huds.
 — *maritimum* WITHER.
Ophiurus incurvatus P. B. (20).
Holosteum umbellatum (21).

IV. *Classis*. Tetrandia.

Dipsacus sylvestris MILL.
Scabiosa succisa (22).
 — *arvensis*.
 — *Columbaria* (23).
Galium verum.
 — *cruciatum* Sm.
 — *palustre*.
 — *Mollugo*.
 — *saxatile*.
 — *Aparine*.
Plantago major (24).
 — *media*.
 — *lanceolata*.
 — *maritima*.
Cornus sanguinea.
Alchemilla vulgaris (25).
 — *Aphanes* LEERS.
Hex Aquifolium.
Potamogeton natans.
 — *perfoliatus*.

Deel. Nom.
Geelbloemig Havergras III. 206.
Klein ——— VII. 491.
Wilde Haver VIII. 561.
Bogtige Windhalm III. 211.
Zilverkleurige Windhalm VI. 456.
Veen ——— I. 61.
Grijzend Bundgras III. 171.
Groot Vlotgras VIII. 601.
Water Knabbelgras — 593.
Beemd Langbloem VII. 517.
Rijzige ——— V. 371.
Schapen Zwenkgras VIII. 577.
Hard ——— IV. 271.
Dravikachtig ——— VI. 452.
Gemeen Raijgras III. 201.
Biesachtig Tarwgras IV. 266.
Kruipend ——— VII. 486.
Blaauwgroen ——— VIII. 607.
Gemeene Zandhaver III. 172.
Muizen Garst V. 357.
Veld ——— — 358.
Zee ——— — 359.
Gekromde Slangenstaart VII. 541.
Gekroond Heelbeen VIII. 636.

IV. *Klasse*. Vierhelmigen.

Wilde Kaardebol III. 187.
Moeras Schurftkruid III. 221.
Akker ——— II. 121.
Duiven ——— III. 237.
Geel Walstroo. I. 33.
Kruisbladig ——— V. 346.
Moeras ——— — 386.
Wit ——— III. 191.
Steenminnend ——— VII. 518.
Stekelig ——— V. 387.
Groote Weegbree IV. 262.
Ruige ——— — 307.
Smalle ——— I. 42.
Zee ——— IV. 257.
Rode Kornoeilje II. 132.
Gelobde Leeuwenklaauw VII. 552.
Kleine ——— — 553.
Gewone Hulst VIII. 627.
Drijpend Fonteinkruid VI. 457.
Rondbladig ——— VII. 498.

(*) *Trisetum flavescens* R. et S.

(†) *Aira praecox* L.

(§) *Deschampsia caespitosa* R. et S.

(**) *Corynephorus canescens* P. B.

(††) *Agropyrum caesium* OPIZ. Cf. VON BERCHTOLD und SEIDL, *Fl. Böhmens*, Bd. 1. 2e. Abtheil. p. 403.

Potamogeton densus
 ——— crispus (26).
 ——— compressus.
 ——— Zosteraefolius SCHUM.
 ——— marinus.
 Ruppia rostellata KOCH.
 Sagina procumbens.

V. *Classis*. Pentandria.

Myosotis scorpioides WILLD. (*).
 ——— caespitosa SCHULTZ.
 ——— arvensis SIBTH.
 ——— stricta LK.
 ——— versicolor ROTH.
 Cynoglossum officinale.
 Symphytum officinale.
 Asperugo procumbens.
 Lycopsis arvensis.
 Echium vulgare (27).
 Villarsia nymphoides VENT.
 Menyanthes trifoliata.
 Hottonia palustris (28).
 Samolus Valerandi.
 Lysimachia vulgaris.
 ——— thyrsoflora.
 ——— Nummularia.
 Anagallis arvensis (29).
 Convolvulus arvensis.
 ——— sepium (30).
 Campanula rotundifolia (31).
 ——— persicifolia (32).
 ——— Speculum (†).
 Lonicera Periclymenum.
 Verbascum Thapsus.
 ——— nigrum.
 ——— Blattaria.
 Datura Stramonium.
 Hyoscyamus niger.
 Solanum Dulcamara.
 ——— nigrum (33).
 Rhamnus cathartica (34).
 ——— Frangula.
 Evonymus europaeus.
 Ribes rubrum.
 Hedera Helix.
 Viola palustris.
 ——— odorata.
 ——— sylvestris RCHB.

	Decl. Nom.
Digtbladig Fonteinkruid . . .	VIII. 562.
Gekruild ——— . . .	— 572.
.	I. 52.
Lintbladig ——— . . .	VII. 547.
Zee ——— . . .	II. 152.
Gesnavelde Ruppia . . .	V. 361.
Liggend Vetmuur . . .	II. 142.

V. *Klasse*. Vijfhelmigen.

Water Muizenoor . . .	III. 216.
Veen ——— . . .	VIII. 566.
Akker ——— . . .	V. 397.
Gestrekt ——— . . .	VI. 448.
Wisselkleurig ——— . . .	VIII. 631.
Genezende Hondstong . . .	I. 34.
Gemeene Smeerwortel . . .	III. 217.
Liggend Scherpkruid . . .	II. 153.
Akker Kromhals . . .	— 92.
Gemeene Slangenkop . . .	III. 192.
Plompebladige Villarsia . . .	V. 331.
Driebladige Ruigbloem . . .	I. 2.
Water Hottonia . . .	— 12.
Rondbladige Waterpunge . . .	— 53.
Gemeene Wederik . . .	II. 122.
Trosdragende ——— . . .	VI. 431.
Rondbladige ——— . . .	III. 173.
Gewone Basterdmuur . . .	I. 3.
Klokjes Winde . . .	— 13.
Haag ——— . . .	III. 202.
Rondbladig Klokje . . .	IV. 281.
.	III. 203.
Spiegelvormende Kantzwilvrucht . . .	III. 207.
Bosch Kamperfoelie . . .	I. 23.
Wolbladige Toorts . . .	III. 162.
Zwarte ——— . . .	I. 71.
Motwerende ——— . . .	II. 103.
Gemeene Doornappel . . .	— 154.
Zwart Bilzenkruid . . .	V. 326.
Klimmende Nachtschade . . .	VI. 403.
Zwarte ——— . . .	II. 112.
Zaagbladige Wegedoorn . . .	III. 163.
Gemeene ——— . . .	— 232.
Gemeene Kardinaalsmuts . . .	I. 72.
Roode Aalbes . . .	VII. 554.
Gemeene Klimop . . .	VIII. 588.
Moeras Viooltje . . .	VI. 412.
Welriekend ——— . . .	— 413.
Bosch ——— . . .	— 458.

(*) *Myosotis palustris* WITH.
 (†) *Prismatocarpus Speculum* L'HERIT.

	Deel. Nom.
<i>Viola tricolor.</i>	I. 10.
— <i>arvensis</i> Murr.	V. 391.
<i>Impatiens Nolitangere.</i> (35).	IV. 416.
<i>Illecebrum verticillatum.</i>	III. 196.
<i>Glaux maritima.</i>	II. 82.
<i>Vinca minor.</i>	VI. 479.
<i>Chironia Centaurium</i> (36).	IV. 276.
<i>Erythraea Centaurium.</i> Pers.	VII. 501.
— <i>pulchella</i> Fries.	— 538.
<i>Gentiana Pneumonanthe.</i> (37).	V. 347.
— <i>uliginosa</i> Willd.	— 372.
<i>Cuscuta Epilinum</i> Wein.	VIII. 582.
— <i>Epithymum</i> Murr.	— 583.
<i>Ulmus campestris.</i>	IV. 242.
<i>Atriplex laciniatum.</i> (38).	IV. 280.
<i>Atriplex patulum.</i>	VII. 523.
— <i>littorale.</i>	V. 352.
<i>Chenopodium rubrum</i> (39).	I. 54.
— <i>rubrum.</i>	VI. 441.
— <i>viride.</i>	I. 54.
— <i>hybridum.</i>	V. 332.
— <i>glaucum.</i>	— 337.
— <i>polyspermum</i> (*).	IV. 317.
— <i>hirsutum</i> (40).	V. 351.
— <i>maritimum.</i>	— 388.
<i>Beta maritima.</i>	III. 233.
<i>Salsola Kali.</i>	II. 133.
<i>Eryngium maritimum.</i>	I. 143.
<i>Hydrocotyle vulgaris.</i>	I. 62.
<i>Aegopodium Podagraria.</i>	V. 373.
<i>Carum Carvi.</i>	IV. 267.
<i>Oenanthe fistulosa.</i>	VII. 502.
<i>Phellandrium aquaticum.</i>	II. 83.
<i>Apium graveolens.</i>	IV. 268.
<i>Meum inundatum</i> Spr.	VII. 527.
<i>Cicuta virosa.</i>	IV. 252.
<i>Aethusa Cynapium</i> (41).	I. 24.
<i>Thysselinum palustre</i> (+).	VII. 503.
<i>Daucus Carota.</i>	II. 93.
<i>Caucalis scandiciana</i> Roth. (§)	IV. 258.
— <i>Anthriscus.</i> Scop. (**)	V. 321.
<i>Torilis nodosa</i> Gärtn. (42)	VII. 511.
<i>Scandix Pecten.</i>	I. 35.
<i>Chaerophyllum temulum.</i> (++)	VI. 472.
<i>Driekleurig Viooltje.</i>	I. 10.
<i>Akker</i>	V. 391.
<i>Moeras Springzaad</i>	IV. 416.
<i>Gekranste Hardkelk</i>	III. 196.
<i>Zee Melkkruid</i>	II. 82.
<i>Kleine Maagdenpalm</i>	VI. 479.
<i>Gewoon Duizendguldenkruid</i>	VII. 501.
<i>Bevallig</i>	— 538.
<i>Klokjes Gentiaan</i>	V. 347.
<i>Bitterachtige</i>	— 372.
<i>Vlas Warkruid</i>	VIII. 582.
<i>Klein</i>	— 583.
<i>Gemeene Olm</i>	IV. 242.
<i>Openstaande Melde</i>	IV. 280.
<i>Strand</i>	VII. 523.
<i>Roode Ganzenvoet</i>	V. 352.
<i>Groene</i>	I. 54.
<i>Basterd</i>	VI. 441.
<i>Zegroene</i>	I. 54.
<i>Veelzadige</i>	V. 332.
<i>Behaarde</i>	— 337.
<i>Zee</i>	IV. 317.
<i>Zee Biet</i>	V. 351.
<i>Prikkend Loogkruid</i>	— 388.
<i>Zee Kruisdistel</i>	III. 233.
<i>Gemeene Waternavel</i>	II. 133.
<i>Gemeen Zevenblad</i>	I. 143.
<i>Gemeene Karwei</i>	I. 62.
<i>Pijpachtig Torkruid</i>	V. 373.
<i>Water</i>	IV. 267.
<i>Sellerij Eppe</i>	VII. 502.
<i>Moeras Dwergeppe</i>	II. 83.
<i>Vergiftige Waterscheerling</i>	IV. 268.
<i>Kleine Hondspieterselie</i>	VII. 527.
<i>Moeras Melkeppe</i>	IV. 252.
<i>Gemeene Peen</i>	I. 24.
<i>Kervelaardig Stekelzaad</i>	VII. 503.
<i>Heggen Doornzaad</i>	II. 93.
<i>Kopvormend</i>	IV. 258.
<i>Akker Naaldenkervel</i>	V. 321.
<i>Ruigachtig Ribzaad</i>	VII. 511.
	I. 35.
	VI. 472.

(*) *Chenop. polyspermum* L. = VAN HALL, *Flora Belg. Sept. Vol. I p. I. No. 334*; C. VAN HALL, *Fl. Belg. Sept. Vol. I. p. III p. 780.*

(+) *Thysselium palustre* Hoffm. = *Thysselinum palustre*. Hoffm. = *Peucedanum palustre* Moench. = *Selinum palustre*. L.

(§) *Scandix Anthriscus* L. = *Caucalis Scandix* Scop. = *Anthriscus vulgaris* Pers.

(**) *Tordylium Anthriscus* L. = *Torilis Anthriscus* Gmel.

(++) *Myrrhis temula* Spr. = *Scandix temula* Roth.

Chaerophyllum sativum C. BAUH.
 ——— sylvest. re.
Sium latifolium.
 ——— angustifolium. (43)
Conium maculatum.
Heracleum Sphondylium. (44)
Pastinaca sativa.
Angelica sylvestris.
Viburnum Opulus.
Sambucus nigra.
Corrigiola littoralis.
Alsine media.
Parnassia palustris.
Statice Armeria.
 ——— *Limonium*.
Linum catharticum.
Lobelia Dortmanna. (45)
Drosera rotundifolia.
 ——— longifolia. (46)
Myosurus minimus. (47)

VI. *Classis*. Hexandria.

Galanthus nivalis.
Narcissus Pseudo-Narcissus. (48)
Allium vineale.
Tulipa sylvestris. (49)
Ornithogalum umbellatum.
 ——— nutans. (50)
Anthericum ossifragum. (*)
Asparagus officinalis. (51)
Convallaria maialis.
 ——— *Polygonatum*.
 ——— multiflora. (52)
 ——— bifolia (53)
Hyacinthus non scriptus. (54)
 ——— botryoides. (55)
Scilla bifolia.
Acorus Calamus.
Juncus effusus.
 ——— obtusiflorus. EHRH.
 ——— lamprocarpus EHRH.
 ——— *Tenageia* EHRH.
 ——— bulbosus.
 ——— squarrosus.
 ——— pilosus. (+)
 ——— campestris. (§)
Berberis vulgaris.

	Decl. Nom.
<i>Tuin Kervel</i>	V. 392.
<i>Wilde</i> ———	— 393.
<i>Breedbladige Watereppe</i>	III. 182.
<i>Smalbladige</i> ———	VIII. 567.
<i>Gevlekte Scheerling</i>	II. 104.
<i>Ruige Beerenklaauw</i>	VII. 499.
<i>Moes Pastinake</i>	V. 348.
<i>Bosch Angelika</i>	IV. 311.
<i>Gewone Sneeuwbal</i>	VI. 459.
<i>Zwarte Vlier</i>	— 473.
<i>Zand Riempjes</i>	VIII. 596.
<i>Gemeene Muur</i>	IV. 282.
<i>Moerassig Parnaskruid</i>	I. 63.
<i>Onbehaard Strandkruid</i>	III. 174.
<i>Pluimvormend Limoenkruid</i>	VIII. 612.
<i>Purgeer Vlas</i>	VII. 506.
<i>Water Lobelia</i>	V. 327.
<i>Rondbladige Zonnedaauw</i>	VII. 512.
<i>Langbladige</i> ———	— 513.
<i>Gras Muizenstaart</i>	I. 73.

VI Klasse. Zeshelmigen.

<i>Vroege Sneeuwbloem</i>	I. 14.
<i>Gemeene Narcis</i>	IV. 246.
<i>Wijngaards Look</i>	II. 113.
<i>Gele Tulp</i>	V. 377.
<i>Schermbloemige Vogelmelk</i>	V. 362.
<i>Knikkende</i> ———	IV. 243.
<i>Moeras Narthecium</i>	III. 222.
<i>Gewone Aspersie</i>	II. 155.
<i>Klokvormig Dalkruid</i>	I. 6.
<i>Witwortelig</i> ———	II. 94.
<i>Veelbloemig</i> ———	— 95.
<i>Tweebladige Meibloem</i>	III. 164.
<i>Wilde Hyacinth</i>	I. 36.
<i>Druifachtige</i> ———	V. 394.
<i>Tweebladige Zee-Ajuin</i>	VIII. 622.
<i>Geurige Kalmus</i>	VII. 528.
<i>Uitgebreide Bloembies</i>	II. 84.
<i>Stompe</i> ———	VIII. 584.
<i>Water</i> ———	V. 349.
<i>Wijdbloeiende</i> ———	VIII. 632.
<i>Ronde</i> ———	V. 353.
<i>Harde</i> ———	VI. 453.
<i>Harige Veldbies</i>	II. 123.
<i>Gemeene</i> ———	III. 193.
<i>Gemeene Berberis</i>	— 175.

(*) *Narthecium ossifragum* HUDS.(+) *Juncus vernalis* EHRH. = *Luzula pilosa* WILLD. = *Luzula vernalis* DC. (§) *Luzula campestris* DC.

Peplis Portula.
 Rumex crispus.
 — obtusifolius.
 — palustris SM.
 — Acelosa.
 — Acetosella.
 Triglochin palustre,
 — maritimum.
 Alisma Plantago. (56)
 — natans.
 — ranunculoïdes. (57)

VIII. *Classis*. Octandria.

Epilobium angustifolium. (*) (58)
 — pubescens ROTH. (+)
 — montanum.
 — roseum SCHREB.
 — palustre.
 Acer Pseudoplatanus.
 Oxycoccus palustris PERS. (§) (59)
 Erica Tetralix.
 — vulgaris. (60)
 Polygonum Bistorta.
 — amphibium.
 — Hydropiper.
 — minus HUDS. (61)
 — Persicaria.
 — lapathifolium. (62)
 — ————— var. nodosa. (**)
 — aviculare.
 — Fagopyrum.
 — tataricum.
 — convolvulus.
 — dumetorum.
 Adoxa Moschatellina.

IX. *Classis*. Enneandria.

Butomus umbellatus.

X. *Classis*. Decandria.

Vaccinium Myrtillus. (63)
 — Vitis idaea.
 Andromeda polifolia.
 Pyrola rotundifolia.
 Saxifraga tridactylites.
 Scleranthus annuus.
 — perennis.

(*) *Epilobium spicatum* LAM.(+)
 Epilobium molle LAM. = Epilob. parviflorum SCHREB.§) *Vaccinium Oxycoccus* L.(**) *Polygonum nodosum* PERS., ROHR.

	Deel Nom.
Rondbladige Peplis	VI. 426.
Gekrulde Zuring	VII. 532.
Stompachtige —	— 533.
Moeras ———	VIII. 568.
Gewone ———	V. 374.
Schaap's ———	I. 64.
Moeras Zoutgras	— 74.
Zee ———	IV. 244.
Gemeene Water Weegbree	— 247.
Drijvende ———	VI. 461.
Ranonkelachtige ———	IV. 283.

VIII. *Klasse*. Achthelmigen.

Smalbladige Basterdwederik	I. 7.
Zacht harige ———	II. 144.
Berg ———	V. 338.
Rozenroode ———	VI. 421.
Moeras ———	V. 363.
Eschdoorn Ahorn	IV. 300.
Rooide Veenbes	V. 383.
Dop—Heide	I. 8.
Gewone —	VIII. 597.
Beemd Duizendknoop	IV. 277.
Tweeslachtige ———	I. 75.
Scherpe ———	VI. 422.
Kleine ———	— 423.
Persikbladige ———	II. 124.
Bleekbloeiende ———	VI. 442.
Knoopige ———	VIII. 602.
Vogel ———	III. 218.
Boekweit ———	VIII. 621.
Tartaarsche ———	— 598.
Omslingerende ———	— 569.
Heggen ———	II. 156.
Gewoon Muskuskruid	I. 25.

IX. *Klasse*. Negenhelmigen.

Gemeene Zwanenbloem	IV. 287.
-------------------------------	----------

X. *Klasse*. Tienhelmigen.

Blaauwe Boschbessen	VI. 449.
Rooide ———	— 462.
Witbladige Andromeda	V. 378.
Rondbladig Wintergroen	III. 188.
Driedeelige Steenbreek	V. 322.
Eenjarige Hardbloem	VII. 556.
Overblijvende ———	IV. 272.

Dianthus prolifer.
—— deltoïdes. (64)
Silene Otites. PERS.
—— conica.
Stellaria holostea.
—— graminea.
—— palustris RBTZ.
—— Alsine HOFFM.
Honckenya peploïdes ЕНН. (*)
Arenaria trinervis.
—— serpyllifolia.
—— rubra.
—— marina.
—— salina DC.
Sedum Telephium.
—— reflexum.
—— album.
—— acre.
Oxalis Acetosella. (65)
—— stricta. (66)
Agrostemma Githago.
Lychnis flos cuculi.
—— sylvestris SCHK. (67)
Cerastium vulgatum. (68)
—— semidecandrum.
—— arvense.
—— aquaticum.
Spargula arvensis
—— nodosa.

XI. Classis. Dodecandria.

Lythrum Salicaria. (69)
Agrimonia Eupatoria.
Reseda Luteola.
Euphorbia Peplus.
—— exigua.
—— helioscopia. (70)
—— palustris.

XII. Classis. Icosandria.

Prunus Padus.
—— avium.
—— spinosa.
Crataegus oxyacantha.
—— oxyacanthoides. VH. (+)
Sorbus aucuparia.
Rosa spinosissima (71).

(*) Honkenia peploïdes ЕНН. = Arenaria peploïdes L.
 (+) Mespilus oxyacanthoides DC.

Kopvormende Anjelier	IV. 318.
Driehoekige ———	VIII. 578.
Tweehuizige Silene	— 637.
Kegelvormige ———	IV. 312.
Oogentroost Sterremuur	— 253.
Grasaardige ———	I. 55.
Moeras ———	VI. 404.
Zijdelingsch bloeiende ———	VII. 492.
Porseleinbladige Honkenya	V. 379.
Drienervig Zandkruid	VI. 414.
Thijmbladig ———	VII. 548.
Rood ———	— 500.
Zee ———	V. 354.
Zout ———	— 367.
Knollig Huislook	II. 145.
Omgebogen ———	VIII. 563.
Wit ———	III. 208.
Scherp ———	I. 65.
Ongesteelde Klaverzuring	— 9.
Gele ———	VII. 487.
Gemeene Bolderik	III. 197.
Gemeene Koekoeksbloem	I. 4.
Roode ———	VI. 408.
—— ———	IV. 259.
Vijfhelmige Hoornbloem	VII. 549.
Akker ———	I. 43.
Water ———	II. 134.
Akker Spurrie	VI. 427.
Knoopvormende ———	— 437.

XI. Klasse. Twaalfhelmigen.

Gemeene Partyke	IV. 296.
Gemeene Agrimonie	I. 37.
Verw Wouw	IV. 308.
Tuin Wolfsmelk	— 301.
Kleine ———	VII. 557.
Zonnewendende ———	IV. 297.
Moeras ———	I. 44.

XII. Klasse. Twintighelmigen.

Vogel Pruim	II. 85.
Kriekje ———	III. 226.
Steedoorn ———	VI. 424.
Gemeene Haagdoorn	V. 398.
Stompbladige ———	— 399.
Gemeene Lijsterbessen	IV. 292.
Duin-Roos	II. 96.

Rosa canina (*)	Honds Roos	Deel. Nom.	IV. 309.
Rubus idaeus.	Hof Braambes		II. 105.
— caesius.	Blaauwe —		IV. 288.
Fragaria vesca.	Gewone Aardbezie		VIII. 573.
Potentilla Anserina.	Zilverwitte Ganserik		IV. 313.
— reptans.	Kruipende —		I. 66.
Tormentilla erecta.	Gemeene Tormentil		II. 114.
— reptans.	Kruipende —		VIII. 616.
Geum urbanum.	Gewoon Nagelkruid		I. 46.
Comarum palustre.	Rode Waterbezie		II. 135.
	XIII. Classis. Polyandria.		
Chelidonium majus.	Stinkende Gouwe		III. 238.
Papaver Argemone.	Ruige Maankop		I. 15.
— Rhoëas.	Klaprozen —		IV. 293.
— dubium.	Aanverwante —		VIII. 594.
Nymphaea lutea.	Gele Plompen		I. 56.
— alba.	Witte —		VII. 539.
Hypericum quadrangulare (+)	Vierhoekig Hertshooi		II. 109.
— perforatum.	Doorboord —		VII. 542.
— humifusum. (73)	Nederliggend —		— 507.
Anemone nemorosa.	Bosch Anemoon		IV. 248.
— ranunculoïdes.	Ranonkelachtige —		VI. 460.
Thalictrum flavum.	Gele Taliëtrum		V. 323.
Ranunculus Ficaria.	Ranonkelachtig Speenkruid		I. 76.
— Lingua.	Groote Ranonkel		VII. 483.
— Flammula.	Egel —		III. 239.
— auricomus. (74).	Gulden —		VII. 484.
— sceleratus.	Blaartrekkende —		IV. 260.
— bulbosus. (75).	Knol —		I. 26.
— Philonotis ВРНН.	Behaarde —		VIII. 615.
— repens.	Kruipende —		VI. 463.
— acris.	Gemeene —		— 464.
— hederaceus. (76).	Klimopbladige —		V. 328.
— aquatilis, α heterophyllus.	Verschilbladige Water —		VI. 474.
— γ caespitosus (§) et, ϵ , peucedanifolius. (**).	Zodevormende, en langbladige —		— 475.
— arvensis.	Akker Ranonkel		IV. 289.
Caltha palustris.	Water Boterbloem		I. 5.
	XIV. Klasse. Tweemagtigen.		
Ajuga reptans. (77).	Voortkruipend Zenegroen		I. 16.
Teucrium Scorodonia. (78.)	Wilde Salie Gamander		— 57.
Hyssopus officinalis. (79.)	Gewone Hijssoep		IV. 298.
Nepeta Cataria. (80).	Gemeen Kattenkruid		— 249.
Mentha sylvestris.	Bosch Munt		III. 209.
— aquatica.	Water —		— 165.

(*) *Rosa canina vulgaris* BL. en F.(+) Zie de aanmerking onder aan (D II. bij Pl. iii.) (Voyez la remarque à la Pl. IIIme.) (§) *Ranunculus divaricatus* SCHRK.(**) *R. peucedanifolius* ALL. = *R. fluitans* LAM.

	Deel. Nom.
<i>Mentha aquatica</i> var. <i>capitata</i> . (81).	VIII. 609.
<i>Glechoma hederacea</i> .	V. 375.
<i>Lamium album</i> .	V. 389.
— <i>purpureum</i> ,	IV. 294.
— <i>incisum</i> .	VI. 415.
— <i>amplexicaule</i> .	VII. 493.
<i>Galeopsis ochroleuca</i> LAM.	VIII. 570.
— <i>Tetrahit</i> .	V. 333.
<i>Stachys sylvatica</i> .	IV. 302.
— <i>palustris</i> . (82).	II. 106.
— <i>arvensis</i> . (83).	VII. 508.
<i>Ballota nigra</i> . (84) (*).	III. 234.
<i>Leonurus Cardiaca</i> . (85).	IV. 263.
<i>Origanum vulgare</i> . (86).	III. 223.
<i>Thymus Serpyllum</i> .	I. 67.
— <i>angustifolius</i> SCHREB. (+)	VIII. 595.
<i>Scutellaria galericulata</i> .	II. 136.
<i>Prunella vulgaris</i> . (87).	I. 77.
<i>Verbena officinalis</i> .	I. 31.
<i>Euphrasia Officinalis</i> .	II. 125.
— <i>Odontites</i> . (88).	III. 194.
<i>Rhinanthus Crista galli</i> .	VI. 432.
— <i>minor</i> . EHRH. (89).	— 433.
<i>Melampyrum arvense</i> . (90).	III. 189.
— <i>vulgatum</i> , PERS. (§).	VIII. 599.
<i>Pedicularis palustris</i> . (91).	VI. 417.
— <i>sylvaticus</i> .	— 454.
<i>Antirrhinum Gymbalaria</i> .	II. 86.
— <i>minus</i> .	— 146.
— <i>Linaria</i> .	III. 176.
— — — — —, <i>Peloria</i> .	— 177.
<i>Scrofularia nodosa</i> .	II. 107.
— <i>aquatica</i> .	VIII. 623.
<i>Limosella aquatica</i> .	VIII. 603.
<i>Orobancha major</i> . (92).	II. 115.
XV. <i>Classis</i> . Tetradyamia.	XV. <i>Klasse</i> . Viermagtigen.
<i>Cakile maritima</i> SCOP. (**).	II. 87.
<i>Myagrurn dentatum</i> WILLD. (++).	VIII. 579.
<i>Coehlearia Coronopus</i> (§§).	III. 227.
— <i>officinalis</i> .	II. 108.
— <i>Armoracia</i> .	IV. 303.
<i>Iberis nudicaulis</i> .	VI. 418.
<i>Lepidium ruderale</i> .	I. 45.
— <i>latifolium</i> .	II. 157.
<i>Kopvormende Water Munt</i> .	VIII. 609.
<i>Kruipende Hondsdraf</i> .	V. 375.
<i>Witte Doovenetel</i> .	V. 389.
<i>Paarse</i> ————	IV. 294.
<i>Ingesneden</i> ————	VI. 415.
<i>Stengomvattende</i> ————	VII. 493.
<i>Lichtgele Hennipnetel</i> .	VIII. 570.
<i>Gemeene</i> ————	V. 333.
<i>Bosch Andoorn</i> .	IV. 302.
<i>Moeras</i> ————	II. 106.
<i>Akker</i> ————	VII. 508.
<i>Gewone Ballote</i> .	III. 234.
<i>Stekelig Hertsgespan</i> .	IV. 263.
<i>Gemeene Orego</i> .	III. 223.
<i>Veld Thijm</i> .	I. 67.
<i>Smalbladige</i> ————	VIII. 595.
<i>Gemeen Glidkruid</i> .	II. 136.
<i>Gemeene Brunelle</i> .	I. 77.
<i>Genezende IJzerhard</i> .	I. 31.
<i>Gemeene Oogentroost</i> .	II. 125.
<i>Roode</i> ————	III. 194.
<i>Gele Ratelen</i> .	VI. 432.
<i>Kleine</i> ————	— 433.
<i>Akker Zwartkoorn</i> .	III. 189.
<i>Geelbloemig</i> ————	VIII. 599.
<i>Moeras Kartelblad</i> .	VI. 417.
<i>Boschachtig</i> ————	— 454.
<i>Muur Leeuwenbek</i> .	II. 86.
<i>Kleine</i> ————	— 146.
<i>Vlas</i> ————	III. 176.
<i>Vijfsporige</i> ————	— 177.
<i>Knoopig Helmkruid</i> .	II. 107.
<i>Water</i> ————	VIII. 623.
<i>Spatelvormig Slijkgroen</i> .	VIII. 603.
— — — — —	II. 115.
<i>Zee Raket</i> .	II. 87.
<i>Getande Huttentut</i> .	VIII. 579.
<i>Gemeene Hertshoornkers</i> .	III. 227.
<i>Gewoon Lepelblad</i> .	II. 108.
<i>Mierik</i> ————	IV. 303.
<i>Zand Scheefbloem</i> .	VI. 418.
<i>Steen Kers</i> .	I. 45.
<i>Peper</i> ————	II. 157.

(*) *Ballota foetida* LAM.(+) *Thymus angustifolius* PERS. = *T. Serpyllum* L. α . *angustifolius* BL. en F.§) *Melampyrum pratense* L.(**) *Bunias Cakile* L.(++) *Camelina dentata* PERS., SPR. = *Myagrurn pinnatifidum* EHRH. (§§) *Coronopus vulgaris* DC. = *Coronopus Ruellii* GAERTN. = *Senebiera Coronopus* POIR.

	Deel. Nom.
<i>Thlaspi arvense</i> .	I. 68.
----- <i>Bursa pastoris</i> .	II. 137.
<i>Draba verna</i> .	VI. 480.
<i>Alyssum calycinum</i> .	V. 384.
<i>Cardamine hirsuta</i> (93).	II. 126.
----- <i>pratensis</i>	I. 27.
----- <i>sylvatica</i> LK.	VIII. 628.
<i>Sisymbrium palustre</i> LEYSS. (*).	VIII. 580.
----- <i>amphibium</i> .	VI. 405.
----- <i>tenuifolium</i> (94).	IV. 310.
----- <i>Sophia</i> (95).	I. 47.
<i>Erysimum officinale</i> .	II. 116.
----- <i>Barbarea</i> .	VI. 450.
----- <i>Alliaria</i> .	VI. 419.
----- <i>cheiranthoides</i> .	III. 212.
<i>Cheiranthus Cheiri</i> (96).	IV. 295.
<i>Arabis Thaliana</i> .	V. 385.
<i>Brassica Napus</i> (†).	IV. 314.
<i>Sinapis arvensis</i> .	II. 147.
----- <i>nigra</i> .	IV. 250.

XVI. *Classis*. Monadelphica.

<i>Jasione montana</i> (97).
<i>Erodium cicutarium</i> sm. (98).
<i>Geranium phaeum</i> (99).
----- <i>pratense</i> (100).
----- <i>molle</i> .
----- <i>pusillum</i> .
----- <i>dissectum</i> .
----- <i>Robertianum</i> .
<i>Althaea officinalis</i> (101).
<i>Malva rotundifolia</i> .
----- <i>sylvestris</i> (§).

XVII. *Classis*. Diadelphia.

<i>Fumaria bulbosa</i> (102).
----- <i>claviculata</i> (**)
----- <i>officinalis</i> .
<i>Polygala vulgaris</i> .
<i>Spartium scoparium</i> .
<i>Genista pilosa</i> .
----- <i>anglica</i> .
<i>Ulex europaeus</i> .
<i>Ononis spinosa</i> (103)

(*) *Nasturtium palustre* DC.(†) *Brassica Napus* L. a. *oleifera* BL. en F. = *Br. Napus oleifera biennis* METZGER, *System. Beschreib. der Kultiv., Kohlarten*, p. 40.(§) Deze is volgens BL. en F. *Malva sylvestris* L. a. *caule magis erecto*, *floribus majoribus*; — de verscheidenheid met opgaande steng en grootere bloemen. (C'est le *Malva sylvestris* L. var. a., de BLUFF et FINGERH.) Cf. *Flora Belg. Sept. Vol. I. P. II. p. 510.*(**) *Corydalis claviculata* DC.

<i>Akker Taskers</i>	I. 68.
<i>Gemeenste</i> -----	II. 137.
<i>Gemeene Vroegeling</i>	VI. 480.
<i>Kelkdragend Schildzaad</i>	V. 384.
<i>Ruige Veldkers</i>	II. 126.
<i>Gemeene</i> -----	I. 27.
<i>Bosch</i> -----	VIII. 628.
<i>Stompgetande Waterkers</i>	VIII. 580.
<i>Tweeslachtige</i> -----	VI. 405.
<i>Smalbladige</i> -----	IV. 310.
<i>Sophie</i> -----	I. 47.
<i>Raket</i> -----	II. 116.
<i>Rondlobbige Steenraket</i>	VI. 450.
<i>Witte</i> -----	VI. 419.
<i>Violierachtige</i> -----	III. 212.
<i>Heesterachtige Muurbloem</i>	IV. 295.
<i>Zand Scheefkelk</i>	V. 385.
<i>Gewoon Raapzaad</i>	IV. 314.
<i>Herik Mostaard</i>	II. 147.
<i>Zwarte</i> -----	IV. 250.

XVI. *Klasse*. Eenbroederigen.

<i>Zand Jasione</i>	VI. 434.
<i>Fijnbladige Reigersbek</i>	I. 28.
<i>Donkere Ooijscheersbek</i>	V. 390.
<i>Beemd</i> -----	— 339.
<i>Zachte</i> -----	VII. 519.
<i>Allerkleinste</i> -----	VII. 505.
<i>Slippige</i> -----	VII. 504.
<i>Stinkende</i> -----	I. 48.
<i>Gewone Heemst</i>	IV. 278.
<i>Rondbladige Malowe</i>	II. 158.
<i>Groote</i> -----	I. 38.

XVII. *Klasse*. Tweebroederigen.

	I. 17.
<i>Geklawierde Helmbloem</i>	III. 166.
<i>Geneeskrachtige Duivenkervel</i>	II. 127.
<i>Gemeene Kruisbloem</i>	III. 198.
<i>Gewone Brem</i>	I. 39.
<i>Behaarde</i> -----	VII. 524.
<i>Engelsche</i> -----	II. 98.
<i>Europeesche Doornstruik</i>	— 148.
<i>Gedoornd Stalkruid</i>	III. 167.

Ononis arvensis (*).
Anthyllis Vulneraria.
Lathyrus tuberosus.
 ——— *pratensis*.
 ——— *palustris*.
Vicia Cracca.
 ——— *sativa*.
 ——— *sepium* (104).
Ervum tetraspermum.
 ——— *hirsutum*.
Coronilla varia (105).
Ornithopus perpusillus (106).
Melilotus officinalis LAM. (107).
Trifolium repens.
 ——— *pratense*.
 ——— *medium* (108).
 ——— *arvense*.
 ——— *fragiferum* (109).
 ——— *campestre* SCHREB.
 ——— *procumbens*.
Lotus corniculatus (110).
Trigonella corniculata (111).
Medicago lupulina.

XVIII. *Classis*. Syngenesia.

Tragopogon pratensis.
 ——— *porrifolius* (112).
Sonchus palustris (113).
 ——— *arvensis*.
 ——— *oleraceus*.
 ——— *asper* FUCHS.
Prenanthes muralis (†).
Leontodon Taraxacum.
 ——— *autumnale* (§).
 ——— *hispidum* (**).
 ——— *hirtum* (††).
Picris hieracioides.
Hieracium Pilosella.
 ——— *murorum*.
 ——— *umbellatum*.
Crepis biennis.
Hypochoeris radicata.
 ——— *glabra*.

	Deel. Nom.
<i>Gemeen Wondkruid</i>	III. 219.
<i>Aardaker Latyrus</i>	— 190.
<i>Veld</i> ———	— 204.
<i>Moeras</i> ———	— 213.
<i>Vogel Wikke</i>	VI. 443.
<i>Voeder</i> ———	III. 178.
<i>Heggen</i> ———	II. 117.
<i>Vierzadige Linze</i>	IV. 315.
<i>Ruige</i> ———	IV. 269.
<i>Bout Kroonkruid</i>	I. 49.
<i>Zand Vogelootje</i>	II. 138.
<i>Gewone Honigklaver</i>	I. 18.
<i>Witte Klaver</i>	IV. 319.
<i>Roode</i> ———	V. 368.
<i>Middelbare</i> ———	— 324.
<i>Hazen</i> ———	VII. 558.
<i>Aardbeziën</i> ———	I. 58.
<i>Veld</i> ———	V. 369.
<i>Nederliggende</i> ———	VII. 559.
<i>Gehoornde Rolklaver</i>	IV. 320.
<i>Hoppe Rupsklaver</i>	III. 183.
	III. 228.
	— 229.

XVIII. *Klasse*. Zaámhelmigen.

<i>Beemd Boksbaard</i>	V. 342.
<i>Preibladige</i> ———	IV. 264.
<i>Moeras Melkdistel</i>	VIII. 564.
<i>Akker</i> ———	I. 69.
<i>Moes</i> ———	III. 235.
<i>Stekelige</i> ———	VII. 543.
<i>Muur Knikbloem</i>	V. 329.
<i>Gemeene Paardenbloem</i>	III. 168.
<i>Late Hondsbloem</i>	II. 110.
<i>Stekelharige</i> ———	— 139.
<i>Ruwe Thrinicia</i>	IV. 279.
<i>Ruwbldig Bitterkruid</i>	III. 214.
<i>Langharig Havikskruid</i>	I. 29.
<i>Muur</i> ———	II. 128.
<i>Kroonbloemig</i> ———	III. 179.
<i>Tweejarig Streepzaad</i>	V. 364.
<i>Langwortelig Biggenkruid</i>	— 350.
<i>Onbehaard</i> ———	VIII. 600.

(*) *Ononis arvensis*, α , *inermis* SM. = *Ononis mitis* GMEL. = *O. repens* L. Flora Belg. Sept. No. 815 = *O. repens* L. Var. *spinis nullis* BL. et F.

(†) *Chondrilla muralis* LAM.

(§) *Apargia autumnalis* WILLD.

(**) *Apargia hispida* WILLD.

(††) *Thrinicia hirta* ROTH.

	Decl. Nom.
<i>Bellis perennis.</i>	I. 19.
<i>Chrysanthemum Leucanthemum.</i>	— 50.
— <i>segetum.</i>	VI. 425.
<i>Pyrethrum inodorum</i> SM. (*)	VII. 509.
<i>Matricaria Chamomilla.</i>	IV. 290.
<i>Anthemis arvensis.</i>	VIII. 565.
— <i>Cotula.</i>	IV. 284.
— <i>tinctoria</i> (129).	— 299.
<i>Achillea Ptarmica.</i>	III. 180.
— <i>Millefolium.</i>	— 224.
<i>Centaurea Jacea</i> (130).	I. 59.
— <i>Cyanus</i> (131).	V. 325.
— <i>Calcitrapa</i> (132).	II. 88.
XIX. <i>Classis</i> . Gynandria.	
<i>Orchis bifolia</i> (133).	III. 225.
— <i>Morio.</i>	VII. 485.
— <i>latifolia.</i>	I. 20.
— <i>maculata.</i>	VII. 534.
— <i>conopsea</i> (134).	— 529.
<i>Ophrys Monorchis</i> (135).	IV. 274.
— <i>spiralis.</i>	II. 130.
— <i>ovata.</i>	I. 79.
<i>Epipactis palustris</i> SW. (+) (136).	III. 210.
<i>Malaxis Loeselii</i> SW. (137).	IV. 245.
<i>Aristolochia Clematitis</i> (138).	II. 160.
XX. <i>Classis</i> . Monoccia.	
<i>Zannichellia palustris.</i>	VII. 525.
<i>Typha angustifolia.</i>	IV. 275.
<i>Sparganium ramosum</i> SW.	III. 205.
— <i>simplex</i> SW.	IV. 255.
— <i>natans.</i>	VII. 550.
<i>Carex dioeca.</i>	VI. 466.
— <i>pulicaris.</i>	VII. 544.
— <i>intermedia</i> GOOD.	— 555.
— <i>paniculata.</i>	VIII. 640.
— <i>pilulifera.</i>	VI. 467.
— <i>lasiocarpa</i> EHRH. (139).	— 468.
— <i>laevigata</i> SM.	VIII. 639.
— <i>panicca.</i>	V. 395.
— <i>Leptostachys.</i>	VIII. 638.
— <i>riparia</i> GOOD.	V. 365.
— <i>caespitosa.</i>	VI. 470.
— <i>flava.</i>	VI. 435.
— <i>hirta.</i>	— 469.
<i>Alnus glutinosa</i> WILLD.	IV. 305.

(*) *Chrysanthemum inodorum* L.
 (+) *Serapias palustris* SCOP. = *Serapias longifolia* L.

Littorella lacustris (140).
Urtica urens.
—— dioeca.
Parietaria diffusa M. et K. (*).
Myriophyllum spicatum.
—— verticillatum.
—— alterniflorum DC. (141).
Sagittaria sagittifolia.
—— var. breviscapa MIQ.
Corylus Avellana.
Betula alba.
Bryonia dioeca.

XXI. Classis. Dioccia.

Salix triandra (+).
—— alba.
Hippophae rhamnoides.
Myrica Gale.
Humulus Lupulus, Mas.
—— ———, Foemina.
Mercurialis annua (142).
Hydrocharis Morsus ranae.
Stratiotes aloides.

XXII. Classis. Cryptogamia.

Equisetum arvense.
—— palustre.
—— limosum (143).
—— multiforme VAUCH. (144).
Osmunda regalis.
Polypodium vulgare (145).
—— Phegopteris.
—— filix mas (§).
Aspidium dilatatum SW.
—— spinulosum SW.
Asplenium Ruta muraria.
Lomaria Spicant DESV. (**).
Pteris aquilina.
Lycopodium clavatum.
—— inundatum.
Catharina undulata W. et M.
Polytrichum formosum HEDW.
—— commune.
Gymnostomum pyriforme HEDW.
Baeomyces roseus PERS.
Peltigera canina HOFFM.

(*) Parietaria Judaica SCHR.

(+ Salix amygdalina L. β concolor Bl. en F. = S. triandra L. Cf. KOCH, Comm. de Salicib. Europ., p. 18 sq.

(§) Aspidium Filix Mas SW.

(**) Blechnum boreale SW. = Osmunda Spicant L.

	Deel Nom.
Moeras Strandeling	V. 340.
Kleine Brandnetel	— 330.
Groote ———	I. 30.
Klein Glaskruid	V. 380.
Aardragend Vederkruid	II. 150.
Kransbloemig ———	V. 335.
Klein ———	VII. 535.
Gemeen Pijlkruid	IV. 285.
Kortstelig ———	VIII. 610.
Gemeene Hazelaar	V. 345.
Blanke Berk	VI. 430.
Tweehuizige Heggenrank	II. 140.

XXI. Klasse. Tweehuizigen.

Driehelmige Wilg	VII. 494.
Witte ———	I. 80.
Gemeene Duindoorn	II. 100.
Ruikende Gagel	VII. 515.
Gewone Hop (mannelijke)	II. 89.
—— (vrouwelijke)	— 90.
Eenjarig Bingelkruid	III. 195.
Gemeene Vorschenbeet	VII. 560.
Water Ruiterskruid	II. 97.

XXII. Klasse. Bedektbloeienden.

Akker Paardenstaart	V. 400.
Hermoes ———	VI. 455.
Pijpachtig ———	— 465.
Klein ———	VII. 520.
Groote Pluimvaren	VIII. 575.
Gewone Boomvaren	VI. 439.
Beuken Boschvaren	VII. 545.
Mannetjes ———	II. 120.
Verbreedde ———	— 488.
Fijn gedoornde ———	— 489.
Steenruite Streepvaren	I. 60.
Gemeen Dubbelloof	VII. 490.
Adelaars Randvaren	VI. 445.
Gewone Wolfsklaauw	VII. 530.
Moerassige ———	VI. 440.
Golvende Catharina	VIII. 629.
Bevallig Vrouwenhaar	VIII. 634.
Groot ———	— 635.
Peervormige Kaalmond	VIII. 604.
Vleeschkleurige Heikorst	VIII. 630.
Honds Lappenmos	VIII. 625.

	Deel. Nom.
<i>Peltigera polydactyla</i> HOFFM.	VIII. 624.
<i>Cystoseira nodosa</i> MIQ. (*).	VIII. 613.
<i>Fucus spiralis</i> .	— 614.
<i>Laminaria saccharina</i> LAMOUR.	— 606.
<i>Sphaerococcus crispus</i> AG. (+).	VIII. 605.
<i>Ulva latissima</i> (§).	VIII. 617.
— <i>purpurea</i> ROTH.	— 618.
<i>Agaricus muscarius</i> .	VII. 495.
— — — <i>comatus</i> MÜLL.	VIII. 590.
<i>Sphaeria Hypoxylon</i> EHRH.	VII. 510.
<i>Spermoedia Clavus</i> FRIESE (**).	VIII. 626.
<i>Bryomyces elegans</i> MIQ.	— 619.
<i>Veelvingerig Lappenmos</i> :	VIII. 624.
<i>Knobbelige Rozenkrans</i> . . .	VIII. 613.
<i>Spiraalvormige Zee-Eik</i> . . .	— 614.
<i>Gemeen Suikerwier</i> . . .	— 606.
<i>Gekruild Kraakbeenwier (Iersche Mos)</i>	VIII. 605.
<i>Breed Watervlies</i> . . .	VIII. 617.
<i>Purperkleurig</i> ——— . . .	— 618.
<i>Vliegdoode Paddenstoel</i> . . .	VII. 495.
<i>Gekuisde</i> ——— . . .	VIII. 590.
<i>Gehoornde Kogelzwam</i> . . .	VII. 510.
<i>Moederkoorn</i>	VIII. 626.
<i>Sierlijke Moszwam</i>	— 619.

(*) *Fucus nodosus* v.(†) *Chondrus crispus* LYNGB. = *Fucus crispus* L.(§) *Ulea Lactuca* L. *γ. latissima* Bl. en F.(**) *Sclerotium Clavus* DC. = *Sphacaelia segetum* LEVEILLÉ = *Secale cornutum* BALDING.

DERDE OF ALPHABETISCHE LIJST.

Liste troisième ou Alphabetique.

	Deel en Nummers volg. de Uitgave.		Deel en Nummers volg. de Uitgave.
A.			
ACER.		ALNUS.	
Pseudoplatanus	IV. 300.	glutinosa. WILLD.	IV. 305.
ACHILLEA.		ALOPECURUS.	
Millefolium	III. 224.	agrestis	VII. 546.
Ptarmica	— 180.	bulbosus	II. 91.
ACORUS.		geniculatus	VI. 402.
Calamus	VII. 528.	pratensis	— 416.
ADOKA.		ALSINE.	
Moschatellina	I. 25.	media	IV. 282.
AEGOPODIUM.		ALTHAEA.	
Podagraria	V. 373.	officinalis	IV. 278.
AETHUSA.		ALYSSUM.	
Cynapium	I. 24.	calycinum	V. 384.
AGARICUS.		ANAGALLIS.	
comatus. MÜLL	VIII. 590.	arvensis	I. 3.
muscarius	VII. 495.	ANDROMEDA.	
AGRIMONIA.		polifolia	V. 378.
Eupatoria	I. 37.	ANEMONE.	
AGROSTEMMA.		nemorosa	IV. 248.
Githago	III. 197.	ranunculoïdes	VI. 460.
AGROSTIS.		ANGELICA.	
alba	VI. 406.	sylvestris	IV. 311.
vulgaris WITHER	— 407.	ANTHEMIS.	
Spica venti	II. 151.	arvensis	VIII. 565.
AIRA.		Cotula	IV. 284.
caespitosa	I. 61.	tinctoria	— 299.
canescens	III. 171.	ANTHERICUM.	
caryophyllea	VI. 456.	ossifragum	III. 222.
flexuosa	III. 211.	ANTHOXANTHUM.	
AJUGA.		odoratum	II. 111.
reptans	I. 16.	ANTHYLLIS.	
ALCHEMILLA.		Vulneraria	III. 190.
Aphanes. LEERS	VII. 553.	ANTIRRHINUM.	
vulgaris	— 552.	Cymbalaria	II. 86.
ALISMA.		Linaria	III. 176.
natans	VI. 461.	— Peloria	— 177.
Plantago	IV. 247.	minus	II. 146.
ranunculoïdes	— 283.	APIUM.	
ALLIUM.		graveolens	IV. 268.
vineale	II. 113.	ARABIS.	
		Thaliana	V. 385.
		ARCTIUM.	
		Lappa	IV. 254.

	Deel en Nummers volg. de Uitgave.		Deel en Nummers volg. de Uitgave.
panicea	V. 395.	CIRSIUM.	
paniculata	VIII. 640.	anglicum LOBEL.	VI. 438.
pilulifera	VI. 467.	CNICUS.	
pulicaris	VII. 544.	heterophyllus WILLD.	III. 240.
riparia GOOD.	V. 365	COCHLEARIA.	
CARLINA.		Armoracia	IV. 303.
vulgaris	V. 370	Coronopus	III. 227.
GARUM.		officinalis	II. 108.
Carvi	IV. 267.	COMARUM.	
CATABROSA.		palustre	II. 135.
aquatrica PB.	VIII. 593.	CONIUM.	
CATHARINEA.		maculatum	II. 104.
undulata W. et M.	VIII. 629.	CONVALLARIA.	
GAUGALIS.		bifolia	III. 164.
Anthriscus SCOP.	V. 321.	majalis	I. 6.
scandicina ROTH.	IV. 258.	multiflora	II. 95.
CENTAUREA.		Polygonatum	II. 94.
Calcitrapa	II. 88.	CONVOLVULUS.	
Cyanus	V. 325.	arvensis	I. 13.
Jacca	I. 59	sepium	III. 202.
CERASTIUM.		CONYZA.	
aquaticum	II. 134	squarrosa	V. 360.
arvense	I. 43.	CORNUS.	
semidecandrum	VII. 549	sanguinea	II. 132.
triviale LK.	IV. 259	CORONILLA.	
CHAEROPHYLLUM.		varia	II. 138.
sativum C. BAUH.	V. 392	CORRIGIOLA.	
sylvestre	V. 393	littoralis	VIII. 596.
temulum	VI. 472.	CORYDALIS.	
CHEIRANTHUS.		claviculata PERS	III. 166.
Cheiri	IV. 295.	digitata PERS	I. 17.
CHELIDONIUM.		CORYLUS.	
majus	III. 238.	Avellana	V. 345.
CHENOPODIUM.		GRATAEGUS.	
glaucum	V. 337.	oxyacantha	V. 398.
hirsutum	V. 351	oxyacanthoides VH.	V. 399.
hybridum	V. 332	CREPIS.	
maritimum	V. 388.	biennis	V. 364.
polyspermum	IV. 317.	CROCUS.	
rubrum	VI. 441.	vernus WILLD	VI. 446.
viride	I. 54.	CUSCUTA.	
CHRYSANTHEMUM.		Epilinum WEIH	VIII. 582.
Leucanthemum	I. 50	Epithymum MURR.	VIII. 583.
segetum	VI. 425	CYNOGLOSSUM.	
CICUTA.		officinale	I. 34.
virosa	IV. 252	GYNOSURUS.	
CINERARIA.		cristatus	VII. 531.
palustris	II. 119	CYSTOSEIRA.	
hollandica MIQ.	VIII. 608.	nodosa MIQ	VIII. 613.
CIRCAEA.			
lutetiana	IV. 291		

	Deel en Nummers volg. de Uitgave		Deel en Nummers volg. de Uitgave.
D.			
DACTYLIS.		ERIOPHORUM.	
glomerata	II. 102.	polystachyon.	I. 32.
DATURA.		vaginatum.	VIII. 633.
Stramonium.	II. 154.	ERODIUM.	
DAUCUS.		cicutarium Sm.	I. 28.
Carota.	II. 93.	ERVUM	
DIANTHUS.		hirsutum.	I. 49.
deltoides.	VII. 578.	tetraspermum.	IV. 269.
prolifer.	IV. 318.	ERYNGIUM.	
DIGITARIA.		maritimum.	II. 143.
glabra. VII.	VII. 516.	ERYSIMUM.	
DIPSACUS.		Alliaria.	VI. 419.
sylvestris MILL.	III. 187.	Barbarea.	VI. 450.
DORONICUM.		cheiranthoides.	III. 212.
Pardalianches.	VII. 514.	officinale.	II. 116.
DRABA.		ERYTHRAEA.	
verna.	VI. 480.	Centaurium PERS.	VII. 501.
DROSERÄ.		linarifolia PERS.	IV. 276.
longifolia.	VII. 513.	pulchella FRIES.	VII. 538.
rotundifolia	VII. 512.	EUPATORIUM.	
E.			
ECHINOCHLOA.		cannabinum.	I. 78.
Crus galli PB.	VI. 436.	EUPHORBIA.	
ECHIUM.		exigua.	VII. 557.
vulgare.	III. 192.	helioscopia.	IV. 297.
ELEOCHARIS.		palustris.	I. 44.
palustris R. BT.	VI. 471.	Peplus.	IV. 301.
ELYMUS.		EUPHRASIA.	
arenarius.	III. 172.	Odontites.	III. 194.
EPILOBIUM.		officinalis.	II. 125.
angustifolium.	I. 7.	EVONYMUS.	
montanum.	V. 338.	europaeus.	I. 72.
palustre.	V. 363.	F.	
pubescens ROTH.	II. 144.	FEDIA.	
roseum SCHREB.	VI. 421.	dentata VAHL.	VI. 451.
EPIPACTIS.		olitoria VAHL.	III. 236.
palustris Sw.	III. 210.	FESTUCA.	
EQUISETUM.		bromoïdes.	VI. 452.
arvense.	V. 400.	duriuscula.	IV. 271.
limosum.	VI. 465.	ovina.	VII. 577.
multiforme VAUGH.	VII. 520.	FRAGARIA.	
palustre.	V. 455.	vesca.	VII. 573.
ERICA.		FUCUS.	
Tetralix.	I. 8.	spiralis.	VI. 614.
vulgaris.	VIII. 597.	FUMARIA.	
ERIGERON.		officinalis.	II. 127.
acris.	IV. 265.	G.	
canadensis.	I. 70.	GALANTHUS.	
		nivalis.	I. 14.

	Deel en Nommers volg. de Uitgave.		Deel en Nommers volg. de Uitgave.
ISOLEPIS.		LOMARIA.	
fluitans R. BR.	VIII. 581.	Spicant DESV.	VII. 490.
	J.	LONICERA.	
JASIONE.		Periclymenum.	I. 23.
montana.	VI. 434.	LOTUS.	
JUNCUS.		corniculatus.	III. 183.
bulbosus.	V. 353.	LYCHNIS.	
campestris.	III. 193.	Flos Cuculi.	I. 4.
effusus.	II. 84.	sylvestris SCHK.	VI. 408.
lamprocarpus. EHRH.	V. 349.	LYCOPODIUM.	
obtusiflorus. EHRH.	VIII. 584.	clavatum.	VII. 530.
pilosus.	II. 123.	inundatum.	VI. 440.
squarrosus.	VI. 453.	LYCOPSIS.	
Tenageia EHRH.	VIII. 632.	arvensis.	II. 92.
	L.	LYCOPUS.	
LAMINARIA.		europaeus.	I. 21.
saccharina LAMOURX.	VIII. 606.	LYSIMACHIA.	
LAMIUM.		Nummularia.	III. 173.
album.	V. 389.	thyrsiflora.	VI. 431.
amplexicaule.	VII. 493.	vulgaris.	II. 122.
incisum.	VI. 415.	LYTHRUM.	
purpureum.	IV. 294.	Salicaria.	VI. 296.
LAPSANA.			M.
communis.	III. 220.	MALAXIS.	
minima ALL.	VIII. 574.	Loeselii Sw.	VI. 245.
LATHYRUS.		MALVA.	
palustris.	VI. 443.	rotundifolia.	II. 158.
pratensis.	III. 213.	sylvestris.	I. 38.
tuberosus.	III. 204.	MATRICARIA.	
LEONURUS.		Chamomilla.	IV. 290.
Cardiaca.	IV. 263.	MEDICAGO.	
LEONTODON.		falcata.	III. 228.
autumnale.	II. 110.	lupulina.	III. 229.
hirtum.	IV. 279.	MELAMPYRUM.	
hispidum.	II. 139.	arvense.	III. 189.
Taraxacum.	III. 168.	vulgatum PERS.	VIII. 599.
LEPIDIUM.		MELILOTUS.	
latifolium.	II. 157.	officinalis LAM.	VI. 319.
ruderale.	I. 45.	MENTHA.	
LIMOSELLA.		aquatica.	III. 165.
aquatica.	VIII. 603.	— capitata.	VIII. 609.
LINUM.		sylvestris.	III. 209.
catharticum.	VII. 506.	MENYANTHES.	
LITTORELLA.		trifoliata.	I. 2.
lacustris.	V. 340.	MERCURIALIS.	
LOBELIA.		annua.	III. 195.
Dortmanna.	V. 327.	MEUM.	
LOLIUM.		inunatum SPR.	VII. 527.
perenne.	III. 201.	MILIUM.	
		effusum.	III. 181.

	Deel en Nummers volg. de Uitgave.		Deel en Nummers volg. de Uitgave.
SALICORNIA.		SILENE.	
herbacea	V. 356.	conica	IV. 312.
SALIX.		Olites PERS.	VIII. 637.
alba	I. 80.	SINAPIS.	
triandra	VII. 494.	arvensis	II. 147.
SALSOLA.		nigra	IV. 250.
Kali	II. 133.	SISYMBRIUM.	
SALVIA.		amphibium	VI. 405.
pratensis	IV. 251.	palustre LEYSS.	VIII. 580.
SAMBUCUS.		Sophia	I. 47.
nigra	VI. 473.	tenuifolium	IV. 310.
SAMOLUS.		SIUM.	
Valerandi	I. 53.	angustifolium	VIII. 567.
SAXIFRAGA.		latifolium	III. 182.
tridactylites	V. 322.	SOLANUM.	
SCABIOSA.		Dulcamara	VI. 403.
arvensis	II. 121.	nigrum	II. 112.
Columbaria	III. 237.	SOLIDAGO.	
Succisa	III. 221.	Virgaurea	V. 344.
SCANDIX.		SONCHUS.	
Pecten	I. 35.	arvensis	I. 69.
SCHEDONORUS.		asper FUGHS	VII. 543.
elatior R. et S	V. 371.	oleraceus	III. 235.
pratensis R. et S	VII. 517.	palustris	VIII. 564.
SCHOENUS.		SORBUS.	
nigricans	III. 186.	aucuparia	IV. 292.
SCILLA.		SPARGANIUM.	
bifolia	VIII. 622.	natans	VII. 550.
SCIRPUS.		ramosum Sw.	III. 205.
caespitosus	VI. 447.	simplex Sw.	IV. 255.
maritimus	VII. 521.	SPARTINA.	
triqueter	VII. 522.	stricta ROTH.	VIII. 611.
SCLERANTHUS.		SPARTIUM.	
annuus	VII. 556.	scoparium	I. 39.
perennis	IV. 272.	SPERGULA.	
SCROFULARIA.		arvensis	VI. 427.
aquatica	VIII. 623.	nodosa	VI. 437.
nodosa	II. 107.	SPERMOEDIA.	
SCUTELLARIA.		Clavus FRIES.	VIII. 626
galericulata	II. 136.	SPHAERIA.	
SEDUM.		Hypoxylon EHRH.	VII. 510.
acro	I. 65.	SPHAEROCOCCUS.	
album	III. 208.	crispus AG.	VIII. 605.
reflexum	VIII. 563.	STACHYS.	
Telephium	II. 145.	arvensis	VII. 508.
SENECIO.		palustris	II. 106.
jacobaea	III. 169.	sylvatica	IV. 302.
paludosus	IV. 304.	STATICE.	
sylvaticus	VII. 540.	Armeria	III. 174.
viscosus	IV. 270.	Limonium	VIII. 612.
vulgaris	III. 200.		

	Deel en Nummers volg. de Uitgave.		Deel en Nummers volg. de Uitgave.
VIGIA.		VIOLA.	
Cracca	III. 178.	odorata	VI. 413.
sativa	II. 117.	palustris	VI. 412.
sepium	IV. 315.	sylvestris	VI. 458.
VILLARSIA.		tricolor RGH.	I. 10.
nymphoides VENT.	V. 331.		
VINGA.		Z.	
minor	VI. 479.	ZANNICHELLIA.	
VIOLA.		palustris	VII. 525.
arvensis MURR.	V. 391.		

VIERDE LIJST,

behelzende eenige aanmerkingen en bijvoegselen.

LISTE QUATRIÈME,

contenant quelques remarques et additions.

1. *Salicornia procumbens* Sm. *S. herbacea*, β , *procumbens*: met nederliggende, nu eens meer dan weér minder sterk getakte, en somwijlen geheel roodgekleurde steng. — Bij *Amsterdam*, *Bergen op Zoom*, op *Walcheren*, bij *Spakenburg*, VH². p. 5.

2. *Hippuris*, *vulgaris*, *fluvialis*: meestal geheel onder water groeiende. — Behalve in de *Maas* bij het Fort St. ANDRIES, en op vele andere plaatsen. Zelf vond ik deze Verscheidenheid in de trekvaart tusschen *Haarlem* en *Leijden*, ter hoogte van *Bennebroek*, en in die tusschen *Nieuwersluis* en *Loendersloot*, tegen over de zoogenaamde *Geuzensloot*.

3. *Veronica Anagallis* var. *latifolia*. — Aan de *Lek* bij *Vianen* en bij *Leksmond*, alsmede aan de *Merwe* bij *Werkendam* en bij *Sliedrecht* gevonden. VH¹. D. 1, 5de stuk, p. 751. VH². p. 5. Dr. P. J. KRAAMWINKEL, de Heer A. A. DORNSEIFFEN, Med. Cand., en ik, ontdekten haar nabij *Harderwijk*, in den kant van eene sloot; alwaar zij, met duidelijk 3-nervige bladen, tot ongeveer 5 voet hoog groeide.

4. Achter de *Bild*, bij *Leijden*, in eene duin-

1. *Salicornia procumbens* Sm. *S. herbacea* β , *procumbens*: tige couchée, tantôt plus, tantôt moins rameuse, et quelquefois toute colorée en rouge. — Près d'*Amsterdam*, de *Bergen op Zoom*, ile de *Walcheren*, près de *Spakenburg*. VH². p. 5.

2. *Hippuris*, *vulgaris* β , *fluvialis*: croît le plus souvent tout-à-fait sous l'eau. — Dans la *Meuse* près du Fort S. ANDRÉ, et en plusieurs autres lieux. Je trouvai moi-même cette variété dans le canal entre *Harlem* et *Leide*, à la hauteur de *Bennebroek*, et dans celui de *Nieuwersluis* à *Loendersloot*, vis-à-vis du fossé dit *Geuzensloot*.

3. *Veronica Anagallis* var. *latifolia*. — Trouvée aux rives du *Lek* près de *Vianen* et de *Leksmond*, ainsi qu'à celles de la *Merwe* près de *Werkendam* et de *Stiedrecht*. VH¹. DI. I, 5de stuk, p. 751. VH². p. 5. Dr. P. J. KRAAMWINKEL, Monsieur A. A. DORNSEIFFEN, Cand. en Méd., et moi, l'avons découverte près de *Harderwijk*, au bord d'un fossé — où elle s'élevait à la hauteur d'environ 5 pieds, — à feuilles distinctement à trois nervures.

4. Près du *Bild*, près de *Leide*, dans une

vallei bij *Katwijk-binnen*, en op *Walcheren*. GD. p. 5. MB. en KERB., p. 197. v.d.B¹, p. 51. Met *witte* bloemen heb ik haar aan eene sloot bij *Moersbergen*, omtrent *Doorn*, gevonden.

Veronica scutellata β, *pubescens*. — In de *Wijchensche* Veenen, en nabij *Tubbergen* in *Overijssel*. VH². p. 5. Zacht-behaard, maar tevens geheel nederliggende, sterk getakt en met vele lijn-lancetvormige bladen, heb ik haar op vochtigen heigronde bij *Rijen* waargenomen, en ook onder *Dongen*; doch op laatstgenoemde plaats met dat onderscheid, dat zij zonder eenige behaardheid was.

Met zulke breede bladen als op Pl. 286 van de *Flora Batava* voorgesteld zijn, zal men deze plant zeer zelden aantreffen.

5. Volkomen met den Hoogl. VAN HALL van gevoelen zijnde, dat het de moeite niet loont, wanneer men strengelijk navorscht of deze Afbeelding in alle opzichten aan *Veronica Teucrium* van LINNAEUS beantwoordt, wil ik mede hier bij niet stilstaan. — Zij is die welke in de *Flora Belg. Sept.* onder N°. 18 voorkomt, en groeit ook bij *Bommel*, aan de *Lek* tusschen *Vianen* en *Everdingen*: bij het *Oud-Slijker Veer*.

6. Van welke der twee door den Heer MIQUEL opgegeven groeiplaatsen het exemplaar afkomstig is, waarnaar ZijnEd. de teekening gemaakt heeft, of laten maken, is mij niet bekend. Hoe dat zij, *Gratiola officinalis* is alzins eene bij ons zeldzame plant, waarvan, sedert de eerste opgave van den Hoogl. VAN HALL, nog slechts twee nieuwe groeiplaatsen bekend gemaakt zijn: namelijk, eene bij *Zwolle*, wáár de Heer DASSEN haar gevonden heeft, en de andere

vallée des dunes près de *Katwijk-binnen* et dans l'île de *Walcheren*. GD. pag. 5. MB. et KERB., pag. 197. V.d.B¹. p. 51. A fleurs blanches, je l'ai trouvée au bord d'un fossé près de *Moersbergen* vers *Doorn*.

Veronica scutellata β, *pubescens*. — Dans les tourbières de *Wijchen* et près de *Tubbergen* en *Overijssel*. — VH². p. 5. Légèrement velue, mais en même temps couchée, très rameuse, à feuilles nombreuses linéaires lancéolées, je l'ai rencontrée dans un lieu humide de la bruyère près de *Ryen*, et aussi vers *Dongen*; mais avec cette différence qu'en ce dernier lieu elle n'avait aucune pilosité.

A feuilles aussi larges que celles que présente la pl. 286 de la *Flora Batava*, cette plante se rencontrera très rarement.

5. Partageant complètement l'opinion du Prof. VAN HALL, qu'il n'y aurait point de compensation pour la peine d'un examen rigoureux, savoir si cette représentation convient à tous égards au *Veronica Teucrium* L., je ne veux pas m'y arrêter. — C'est celle qui figure dans la *Flora Belg. Sept.* sous le N°. 18, et croit aussi près de *Bommel*, et aux rives du *Lek* entre *Vianen* et *Everdingen*: auprès du *Oud-Slijkerveer*.

6. J'ignore duquel des deux lieux assignés par Monsieur MIQUEL pour la croissance de cette plante, l'exemplaire qui a servi de modèle au dessin tire son origine. Quoi qu'il en soit, la *Gratiola officinalis* est chez nous une plante rare, à la croissance de laquelle, depuis la première indication du Prof. VAN HALL, on n'a encore indiqué que deux lieux; savoir, un après de *Zwolle* où Monsieur DASSEN l'a trouvée, et l'autre entre *Lithooyen* et *Osch* aux limites du *Brabant Septentrional* et de la

tusschen *Lithooijen* en *Osch*, op de grenzen van *Noord-Brabant* en *Gelderland*, van wáár ik haar in 1857 mede nam.

7. Dit fraaije plantje werd mij het eerst door den Heer BREITENSTEIN, Hortulanus te *Utrecht*, aangewezen: op lagen heigronde tusschen *Amersfoort* en *Nijkerk*. Naderhand vond ik het ook korter bij eerstgenoemde plaats, en in Junij 1856 troffen de Heeren KRAAMWINKEL en DORNSEIFFEN het, met mij, vooral omstreeks *Nijkerk* vrij menigvuldig aan.

8. In het sticht van *Utrecht*, in *Gelderland* en in *Noord-Brabant*, wordt deze soort in, of bij alle hei-moerassen aangetroffen, en ook in menigte in de Veenen onder *Achtthoven* en *Westbroek*. Zoodat, naar hoeveelheid gerekend, van deze soort welligt meer voorkomt dan van Dl. IV. Pl. 506 afgebeelde *Utricularia vulgaris*. Betreffende welke laatstgenoemde ik in het voorbijgaan aanmerk, dat die ook tusschen *Rijswijk* en *Zoelen*, en tusschen *Elst* en *Varik* in *Gelderland* te vinden is, alsmede tusschen *Westbroek* en *Loosdrecht*, zeer veel aan de *Zuwe* tusschen *Baambrugge* en *Vinkeveen*, en ook in de slooten in bosschen van *Meerenberg*, te *Heemstede* bij *Haarlem*.

9. Is ook in *Vriesland* gevonden geworden: bij *Martena-State* en bij *Wijdeveld* te *Kornjum*. Br. pag. 27. VH². p. 5.

10. Door Dr. VAN DEN BOSCH ook op *Walcheren*, en in Mei 1845 door den Heer E. WENCK achter de *Bild* gevonden.

11. Behalve op die plaatsen welke de Hoogl. Kops opgegeven heeft, groeit dit gras — zeker eene der onaanzienlijkste soorten, maar geenszins, na *Poa annua*, het kleinste — veel aan

Gueldre, d'ou je l'ai emportée en 1857.

7. Cette jolie plante me fut pour la première fois indiquée par Monsieur BREITENSTEIN Hortulanus à *Utrecht*, dans une partie basse de la bruyère entre *Amersfoort* et *Nijkerk*. — Plus tard je la trouvai aussi plus près de cette première ville, et en Juin 1856 Messieurs KRAAMWINKEL et DORNSEIFFEN la trouvèrent avec moi, en abondance surtout aux environs de *Nijkerk*.

8. Cette espèce se trouve dans toutes les bruyères marécageuses et leurs environs, dans les provinces d'*Utrecht*, de *Gueldre* et de *Brabant Sept.*; elle abonde également dans les tourbières vers *Achtthoven* et *Westbroek*, de sorte qu'à en juger par la quantité, cette espèce est plus commune que l'*Utricularia vulgaris*, qui figure dans le Vol. IV. pl. 506. Quant à cette dernière, je remarque, en passant, qu'elle se trouve aussi entre *Rijswijk* et *Zoelen*, et entre *Elst* et *Varik* en *Gueldre*, ainsi qu'entre *Westbroek* et *Loosdrecht*; qu'elle abonde au *Zuwe* entre *Baambrugge* et *Vinkeveen*, et aussi dans les fossés dans les bois de *Meerenberg*, à *Heemstede* près de *Haarlem*.

9. Elle a aussi été trouvée en *Frise*, près de *Martena-State* et près de *Wijdeveld* à *Kornjum*. — Br. pag. 27. VH². p. 5.

10. A aussi été trouvée dans l'île de *Walcheren* par le Dr. VAN DEN BOSCH, et en Mai 1845 par Monsieur E. WENCK derrière le *Bild*.

11. Outre aux lieux indiqués par le Prof. Kops cette graminée, certainement une des moins ostensibles, mais nullement la plus petite après *Poa annua*, abonde vers l'*Y* entre *Am-*

het *IJ* tusschen *Amsterdam* en *Slooterdijk*, aan de *Zuider-Zee* tusschen *Muiderberg* en *Naarden*, en bij *Harderwijk*. Maar ook is het bij *Utrecht* gevonden geworden, bij *Leyden*, op eenige plaatsen in *Vriesland*, alsmede in het land van *Kadzand*, in *Zeeuwsch-Vlaanderen*. VH². pag. 9. Mb. en KERB., pag. 517. Br., pag. 50.

12. De verscheidenheid met bolvormigen wortel, *Phleum nodosum* L., vond ik aan de Kerklaan te *Heemstede* bij *Haarlem*, en een Plantdragend exemplaar van dezelve, op de Batterijen aan het *Vossengat* bij *Utrecht*.

15. In den ganschen omtrek tusschen de Dorpen *Hilversum*, *Laren*, *Blaricum*, *Bussum* en 's *Graveland*, is dit gras zoo algemeen, dat men er bijna geen bouwland aantreffen zal, waarop het niet groeit. Even zoo is het gelegen met de gronden om *Nijmegen*, en gedeeltelijk ook met koornvelden onder de *Bild*, *Zeist*, *Driebergen*, *Woudenberg*, *Amersfoort*.

14. Op eene plaats in de onmiddellijke nabijheid van *Utrecht*, maar veelvuldig aan slootkanten onder *Baambrugge*, *Nichtevecht* en *Nederhorst den Berg*. Ook aan het *Haarlemmer Meer*: in de zoogenaamde *Doppen*, of met *Wilgenhakhout* beplante drassige plaatsen aldaar, en in *Vriesland*. Br. p. 55.

13. Eenmaal trof ik dit gras met tot aan de bloemaar reikende bladscheeden aan, — zoo als dit bij *Vulpia Myurus* GMEL. plaats vindt; en somwijlen met eene getakte aar.

16. Dit gras groeit ook op de Batterijen aan den weg van *Utrecht* naar *Houten*, en op weiland binnen het rasterwerk van *Beerschoten*, bij de *Bild*; alsmede op *Wulperhorst* bij *Zeist*, aan slooten bij *Jutphaas*, en behalve in

sterdam et *Slooterdijk*, vers le *Zuider-zee* entre *Muiderberg* et *Naarden*, et près de *Harderwijk*. Mais elle fut aussi trouvée près d'*Utrecht*, près de *Leide*, en quelques endroits de la *Frise*, ainsi que dans le pays de *Kadzand*, dans la *Flandre-Zelandaise*. VH². p. 9. Mb. et KERB. p. 517. Br., p. 50.

12. J'ai trouvé la variété à racine bulbeuse, *Phleum nodosum* L., au Kerklaan à *Heemstede* près de *Harlem*, et un exemplaire vivipare sur le fortin au *Vossengat* près d'*Utrecht*.

15. Dans tous les lieux circonvoisins de *Hilversum* et 's *Graveland*, cette graminée est si commune, qu'elle y croit dans presque toutes les terres labourables. Il en est de même du sol des environs de *Nimègue*, et en partie aussi des champs de blé vers le *Bild*, *Zeist*, *Driebergen*, *Woudenberg*, *Amersfoort*.

14. Dans la proximité immédiate d'*Utrecht*, mais en abondance aux bords des fossés vers *Baambrugge*, *Nichtevecht* et *Nederhorst den Berg*, aussi près du lac de *Harlem*: à l'un des endroits dit *Doppen* (*Oseraies*); et en *Frise* Br. p. 55.

13. Je rencontrai une fois cette graminée ayant la tige engainée jusqu'à l'épi, comme ceci a lieu dans le *Vulpia Myurus* GMEL.; et parfois à épi rameux.

16. Cette graminée croît aussi sur les batteries au chemin d'*Utrecht* à *Houten*, et sur un pré dans l'enclos de *Beerschoten*, près du *Bild*, ainsi qu'au *Wulperhorst* près de *Zeist*, aux bords des fossés près de *Jutphaas*, et outre dans

de Duinen, op vele andere plaatsen in *Holland*. In *Zeeland* komt het weinig voor. VH¹. p. 79. MB. en KERB., p. 529. v.d.B¹. p. 51. GD., p. 15.

17. *Poa procumbens* CURTIS. — *Sclerochloa procumbens* PB. — Door eenen onzer kruidkundigen is mij medegedeeld geworden, dat deze Afbeelding welligt naar een exemplaar van *Sclerochloa dichotoma* LK. = *Scler. maritima* RCHB., vervaardigd zoude wezen; waarmede een exemplaar van den Heer VRIJDAG ZIJNEN, van dezelfde plaats welke de Hoogl. VAN HALL opgegeven heeft, volkomen zoude overeenstemmen; en zoo ook door den Heer E. WENCK bij *Spakenburg*, aan de *Zuider-Zee*, gevonden planten.

Ik kan voor het tegenwoordige noch voor noch tegen de gemaakte bedenking iets inbrengen, maar behoud mij voor, om hier later op terug te komen, en om in het vervolg — wanneer ik daartoe wel in staat gesteld zal zijn — op ééne Plaat het onderscheid tusschen *Sclerochloa dichotoma* LK., *Scler. procumbens* PB., en *Poa maritima* WILLD. (*Glyceria maritima* M. et K.) voor oogen te stellen; — want ook deze laatste komt op vele plaatsen anders voor, dan men haar D. V. Pl. 582 van dit werk afgebeeld ziet.

18. De *wilde Haver*, aan hare ruigbehaarde en bruinkleurige vrucht, zoo als dit ook afgebeeld staat, gemakkelijk te kennen, groeit ook bij *Jutphaas*, op bouwland tusschen *Stadsdam* en de *Meern* bij *Utrecht*, veel in de landen van *Axel* en *Hulst* in *Zeeuwsch-Vlaanderen*, niet zeldzaam op *Zuid-Beveland*, en ook bij *Leyden*. Cff. v. d. B¹. p. 51. MB. en KERB., p. 527.

dunes, aussi en beaucoup d'autres lieux de la *Hollande*. En *Zélande* elle est rare. VH¹. p. 79. MB. et KERB., 529. v.d.B¹. pag. 51. GD. p. 15.

17. *Poa procumbens* CURTIS. — *Sclerochloa procumbens* PB. Un de nos Botanistes m'a exprimé l'idée, que cette représentation pourrait bien convenir avec le *Sclerochloa dichotoma* LK. = *Scler. maritima* RCHB. D'autant qu'un exemplaire de Mr. VRIJDAG ZIJNEN, tiré du même lieu que Mr. le Prof. VAN HALL a indiqué, y est analogue; de même que quelques plantes trouvées par Mr. E. WENCK, près de *Spakenburg* au *Zuider-zee*. Je ne puis pour le moment éclaircir ce doute, mais je me réserve d'y revenir plus tard, et de montrer, lorsque je serai à même de le faire, dans une planche, la différence entre *Sclerochloa dichotoma* LK., *Sclerochloa procumbens* PB., et *Poa maritima* WILLD. (*Glyceria maritima* M. et K.) car aussi cette dernière se présente en beaucoup de lieux autrement, qu'on ne la voit figurée Vol. V. pl. 582 de cet ouvrage

18. La *fausse-Avoine*, aissée à connaître à son fruit très velu et brun, tel qu'il est représenté, vient aussi près de *Jutphaas*, dans les champs entre *Stadsdam* et le *Meern* près d'*Utrecht*, abondamment dans les champs vers *Axel* et *Hulst*, assez communément dans *Sud-Beveland*, et aussi près de *Leide*. Cff. v. d. B¹. p. 51. MB. en KERB. p. 527.

19. *Vulpia bromoides* GMEL. — De plant welke ik onder den naam van *Vulpia Myurus* GMEL. bewaar, en tusschen *Hilversum* en 's *Graveland* gevonden heb, groeide dáár, naar het mij destijds voorgekomen maar niet naauwkeurig genoeg onderzocht is, in ééne zode. Waarom ik dezelve, hoezeer zij ook met de beschrijving van laatstgenoemde bij BLUFF en FINGERHUTH, (Ed. alt.) Vol. I, p. 174, overeenkomt, steeds blijf beschouwen als een bewijs voor de aanneembaarheid van het gevoelen van LINK, SPRENGEL, VON UECHTRITZ, HORNUNG: dat *Vulpia (Festuca) Myurus* Auct., hoogstens, éene Verscheidenheid van *Festuca bromoides* L. zij. Cf. LINNAEA, Bd. IX, p. 157. *Flora* oder *Botan. Zeit.* 5er Jahrg. Bd. II, p. 459; 17er Jahrg. Bd. II, p. 690; 18er Jahrg. II, p. 620. SPRENGEL, *Syst. Vegetab.* Vol. I, p. 534. *Ann. des Sc. Natur.* T. VII, p. 440. Dat echter, zoo als sommigen willen, ook zelfs *Festuca Myurus* L. en *Fest. bromoides* L., niet soortelijk zouden verschillen, en dat SEIDL (*Fl. Boehmens*) beide onder den naam van *Festuca pseudo-myurus* beschrijft, wordt ter loops aangemerkt.

20. *Ophiurus incurvatus* mag, om de algemeenheid waarin het vooral op *Zuid-Beveland* groeit, bijna een *Zeeuwsch* gras heeten; hetgeen nogtans niet meer zeggen wil, dan dat het in die Provincie, *Groningen* misschien uitgenomen, veel meer aangetroffen wordt dan ergens elders in ons Vaderland. Cf. v.d.B¹. p. 54.

21. Naar het mij voorkomt vertoont deze Plaat de plant in eenen reeds vergevorderden leeftijd, althans, zoo als zij op bouwland tusschen de *Bild* en den molen van dat dorp voor-

19. *Vulpia bromoides* GMEL. — La plante que je conserve sous le nom de *Vulpia Myurus* et qui a été trouvée entre *Hilversum* et 's *Graveland*, m'a paru alors croître dans un gazon; circonstance qui toute fois n'a pas été assez scrupuleusement examinée. C'est pourquoi, malgré son analogie avec la description de cette dernière, consignée dans BLUFF et FINGERHUTH (Ed. alt.), Vol. I, p. 174, je persiste à la regarder comme une preuve en faveur de l'opinion de LINK, SPRENGEL, VON UECHTRITZ, HORNUNG: que le *Vulpia (Festuca) Myurus* Auct., est tout au plus une Variété du *Festuca bromoides* L. Cf. LINNAEA Bd. IX, p. 157. *Flora*, oder *Botan. Zeit.* 5er Jahrg. Bd. II, p. 459; 17er Jahrg. Bd. II, p. 690; 18er Jahrg. II, p. 620. SPRENGEL, *Syst. Vegetab.* Vol. I, p. 534. — *Ann. des Sc. Natur.* T. VII, p. 440. Toutefois je remarque en passant, que quelques-uns prétendent que le *Festuca Myurus* L. et le *Fest. bromoides* L. ne diffèrent pas spécifiquement, et que SEIDL (*Fl. Boehmens.*) décrit l'un et l'autre sous le nom de *Festuca pseudo-myurus*.

20. *Ophiurus incurvatus*. Vu la profusion avec laquelle cette plante est répandue surtout dans *Sud-Beveland*, on serait porté à la nommer une herbe de *Zélande*; ce qui toutefois ne signifierait autre chose, sinon qu'à l'exception peut-être de la province de *Groningue*, elle y abonde plus que partout ailleurs dans notre patrie. Cf. v.d.B¹. p. 54.

21. A ce qu'il me parait, cette planche représente la plante à une époque très avancée de son existence, du moins telle qu'on la trouve dans les champs entre le village et le moulin

komt, verschilt zij van de hier afgebeelde, wat hare grootte betreft, aanmerkelijk. Altijd vond ik haar aldáár, alsmede in eene boomkwekerij tusschen de stad (*Utrecht*) en *Klein Ameliswaard*, naauwelijks een paar duimen boven den grond opgerigt; en zoo ook in eene boomkwekerij aan de *Groene Kan*, tusschen *Blaauwkappel* en *Maartensdijk*. Maar zeer verwonderd zag ik op, toen ik, om zaad van dit plantje uitgegaan, het na verloop van eenigen tijd met bloemstengelen van 1 à 1½ voet hoog terug vond. — De Heer GEVERS vond dezelve ook op *Houderingen*, bij de *Bild*. GD., p. 18.

22. Op de turf-akkers in het *Groenland*, tusschen *Baambrugge* en *Vinkeveen*, — wáár zij zeer menigvuldig is, — wordt zij zeer dikwijls met zwartgekleete steng en bladen aangetroffen.

25. Ter plaatse wáár de Hoogl. Kors deze, in ons Vaderland weinig verspreidde plant, nu 50 jaren geleden, in eene vrij aanzienlijke hoeveelheid aantrof, namelijk, in het *Spoel* bij *Kuilenburg*, — wordt zij nog steeds elken zomer terug gevonden. Om *Nijmegen*, wáár de Hoogl. VAN HALL haar op onderscheiden plaatsen waargenomen heeft, vond ik ze voornamelijk omtrent *Geldersch-Hof*, aan den weg van *Bergendaal*, boven *Beek*, naar *St. Anna*; en ook zag ik haar, in 1859, op een der Waarden bij *Werkendam*, en aan de *Waal* tusschen *Wamel* en *Dreumel*. Wijders groeit zij ook op *Walcheren*. v.d.B¹. p. 24.

24. Wat de Verscheidenheden van deze plant betreft, wordt door MOQUIN-TANDON teregt aangemerkt, dat die dikwijls zoo groot zijn, dat eenige Kruidkundigen zich daardoor hebben laten bewegen om dezelve voor *soortelijk* onder-

du *Bild*, elle diffère considérablement, quant à sa grandeur, de celle qui est ici figurée. Toujours je la trouvai en cet endroit, ainsi que dans une pépinière entre *Utrecht* et *Klein-Ameliswaard*, s'élevant à peine de deux pouces au dessus du sol; de même aussi dans une pépinière au *Groene kan* entre *Blaauwkappel* et *Maartensdijk*. Mais je fus fort surpris, lorsque m'y étant rendu pour recueillir de la sémence de cette plante, je la retrouvai ayant des tiges florales d'un pied à un pied et demi. Monsieur GEVERS la trouva aussi au *Houderingen* près du *Bild*. — GD. p. 18.

22. Sur les terres tourbières dans le *Groenland* entre *Baambrugge* et *Vinkeveen* où elle abonde, on la trouve souvent ayant la tige et les feuilles tachetées de noir.

25. A l'endroit où le Prof. Kors a trouvé, il y a 50 ans, en abondance cette plante, d'ailleurs peu répandue dans notre patrie, savoir: dans le *Spoel* près de *Kuilenburg*, on la retrouve encore chaque année. Près de *Nimègue* où le Prof. VAN HALL l'a observée en divers lieux, je la rencontrai principalement vers *Gelderschhof*, au chemin de *Bergendaal*, au delà de *Beek*, vers *St. Anne*; je la vis aussi dans une prairie près de *Werkendam*, et aux rives du *Waal*, entre *Wamel* et *Dreumel*. Elle se trouve aussi dans *Walcheren*. — v.d.B¹. p. 24.

24. Quant aux variétés de cette plante, MOQUIN-TANDON remarque, à juste titre, qu'elles sont souvent si nombreuses que quelques botanistes se sont trouvés portés à les désigner comme différences *specifiques*. Il cite entre au-

scheiden op te geven. Onder anderen haalt hij eene plaats uit de werken van LINNAEUS aan, waar deze zegt, dat het *groot Weegblad*, naar mate van meer vruchtbaren of van schraleren bodem, in hoogte verschilt » van een mans lengte tot die van naauwelijks een paar duimen.» Cf. MOQUIN-TANDON's, *Teratologie*, uit het Fransch door SCHAUER, p. 73. Zelf nam ik haar waar, met bladen zoo groot als men die in JACQUIN's, *Icones Plant. rariorum*, Vol. I, Pl. 26 van *Plantago maxima Ait.* afgebeeld ziet; maar ook met bladen, welke niet veel breeder waren dan die van *Plantago lanceolata*: terwijl het plantje slechts 2 à 3 duimen groot was, en in hare aar niet meer dan 6—10 bloempjes bezat. Aan eene andere plant, mij door den Heer VAN DER SANDE gegeven, bestond de speling van de Natuur voornamelijk daarin, dat zij bijna tweemaal zoo groote bladen bezit als gewoonlijk het geval is, — dat deze daarenboven min of meer getand, of gegolfd-getand zijn, — dat de bloemsteel, met grootelijks veelbloemige aar, eene tweede steel afgeeft, en dat aan de aar hiervan, de dekblaadjes een beginsel van ware bladen vertoonen.

Eveneens zijn de overige soorten van *Weegblad* zeer afwisselende van vorm, — te veel om er hier melding van te maken; doch ten opzichte van *Plantago maritima*, Pl. 237 van dit werk, — zij nog aangemerkt, dat die ook zeer dikwijls met getande bladen gevonden wordt, en ook, zoo als zij onder anderen door den Heer VRIJDAG ZIJNEN verzameld geworden is, met veel smallere, dan op even aangehaalde Plaat gezien wordt; namelijk onder dien vorm, welke als *Var. β*, *leptophylla* bekend

tre un passage de LINNAEUS, où celui-ci dit que le *Grand Plantain* diffère en hauteur selon la fécondité ou l'aridité du sol où il croit, variant depuis la hauteur d'un homme jusqu'à celle de deux pouces tout au plus. Cf. MOQUIN TANDON, *Teratologie*, traduit du français par SCHAUER, pag. 73. Moi-même je l'ai observé ayant des feuilles aussi grandes qu'on les voit représentées dans JACQUIN, *Icones Plant. rariorum*, Vol. I, Pl. 26, pour le *Plantago maxima Ait.*; mais aussi à feuilles presque aussi étroites que celles du *Plantago lanceolata*: tandis que la plante ne dépassait pas la hauteur de 2 à 3 pouces, et que son épi ne contenait que 6—10 fleurons. Dans un autre individu qui m'a été donné par Monsieur VAN DER SANDE, le caprice de la nature consiste principalement en ce que ses feuilles sont près de deux fois aussi grandes qu'elles ne le sont ordinairement, qu'elles sont en outre plus ou moins dentées, ou ondulées-dentées, que le pédoncule, portant un épi à fleurs très nombreuses, produit un second pédoncule, et qu'à l'épi de ce dernier les bractées montrent un commencement de véritables feuilles.

De même les autres espèces de *Plantain* offrent des formes très diverses, trop nombreuses pour être mentionnées ici; mais à l'égard du *Plantago maritima*, Pl. 237 de cet ouvrage, observons qu'on le trouve très souvent à feuilles dentées, et aussi, comme Monsieur VRIJDAG ZIJNEN en a recueilli, on le trouve à feuilles beaucoup plus étroites qu'on ne le voit figuré dans la planche citée, nommément sous la forme connue comme *Var. β*, *leptophylla*. Cf. VH¹. D, I, 5e Stuk, p. 767.

is. Cf. VH¹. D. I, 5de Stuk, pag. 767.

25. Veelvuldig aan den waterkant langs den zoogenaamden *Koedijk*, onder *Achttienhoven*; tusschen de Batterijen te *Blaauwkappel*, op ééne plaats; tusschen *Utrecht* en *Stadsdam*, onder eene hegge; bezijde den Straatweg van *Breda* naar 's *Hertogenbosch*, en in het *Slotbosch* te *Oosterhout*. In de omstreken van *Leiden* groeit zij ook bij *Wassenaar*, en mede op enkele plaatsen op *Zuid-Beveland* en *Schouwen*, Mb. en KERB., p. 91. v.d.B.¹, p. 19.

26. Zoo als dit door den Hoogl. VAN HALL, bij de beschrijving van *Potamogeton Zosteræfolius* (Dl. VII. Pl. 547), alreeds te kennen gegeven is geworden, stelt deze Plaat eenen vorm van *Potamogeton pusillus* L. voor. Waarom wij hier voor de beschrijving van boven aangegeven Plaat, volgende verandering geven:

POTAMOGETON PUSILLUS L.

Klein Fonteinkruid.

Hoogduitsch. Kleines Leichkraut. Kleines Saamkraut.

Fransch. Potamot nain.

Engelsch. Small Pond-weed.

SOORTELIJKE KENMERKEN. Foliis linearibus alternis oppositisque, stipulis angustioribus, basi patentibus. Lijnvormige overhoeksche, en tegen overgestelde bladen, welke smaller zijn dan de steunblaadjes, en aan den voet openstaan. Caule tereti. De steng rolrond. Pedunculis axillaribus, paucifloris. Okselstandige, schaarschbloemige bloemstelen.

25. Abondante au bord de l'eau le long du *Koedijk*, vers *Achttienhoven*; en un endroit entre les batteries à *Blaauwkappel*; sous une haie entre *Utrecht* et le *Stadsdam*; à côté de la chaussée de *Breda* à *Bois-le-duc*, et dans le *Slotbosch* à *Oosterhout*. Aux environs de *Leide* on la trouve près de *Wassenaar*, et aussi en quelques endroits de *Sud-Beveland* et de *Schouwen*. Mb. et KERB. p. 91. v.d.B.¹, p. 19.

26. Ainsi que Monsieur le Professeur VAN HALL l'a déjà fait observer, en décrivant le *Potamogeton Zosteræfolius* (Vol. VII. Pl. 547), cette Planche présente une forme du *Potamogeton pusillus* L. C'est pourquoi nous avons fait dans la description de la planche citée, le changement suivant:

POTAMOGETON PUSILLUS L.

Potamot nain.

Nom. Allemand. Kleines Leichkraut. Kleines Saamkraut.

— *Anglais.* Smal Pond-weed.

CARACT. SPÉCIFIQUES. Feuilles lancéolées alternes et opposées, plus étroites que les stipules, et ouvertes à leur base; tige cylindrique, pédoncules axillaires à fleurs peu nombreuses.

27. Als afwijkingen van het gewone voorkomen van deze plant, trof ik haar bij de ruïnes van het huis *te Teijlingen*, bij *Sassenheim*, met lichtblauwe of azure bloemen aan.

28. In eene sloot, onder Elzenboomen, in den omtrek van *Amersfoort*, heb ik deze met geheel bloedroode bloemen gevonden.

29. *Anagallis arvensis*. — *Anagallis phoenicea*. Flor. Belg. Sept. N°. 257. = *Anag. phoenicea* LAM. = *Anagallis arvensis* β L. — Met blaauwe bloemen, doch overigens geheel aan *Anag. phoenicea* LAM, gelijk: ook nederleggende — hetwelk van gene op de Plaat niet duidelijk voorgesteld is, — en niet »met getande bloembladen,» vond ik dezelve op een stuk bouwland tusschen *Utrecht* en *Zuilen*, bezijden den Amsterdamschen Straatweg. Zij groeide dáár met *Linaria Elatine* MILLER (*Antirrhinum Elatine* L.) overvloedig, en werd er, nog wéér in gezelschap van laatstgenoemde, maar ook van *Antirrh. spurium* L., in het volgende jaar teruggevonden. Cf. VH². p. 17.

30. De bevallige Verscheidenheid van deze plant, welke ons door COMMEIJN beschreven staat, buiten *Harlem* bij het *Kraaijennest* te groeijen: »*Convolvulus sepium* var. γ: *major purpureus*,» heb ik, weinige jaren geleden, niet alléén dáár ter plaatse, maar ook omtrent *Velzen*, en tusschen hakhout aan het *Haarlemmer-Meer*, bij *Heemstede* gevonden; doch overal met uit purper en wit geschakeerde bloemen; zoo dat ik het er voor meen te mogen houden, dat de twee opgegeven Verscheidenheden in de *Flor. Belg. Sept. Vol. I, P. 1, pag. 186*, te zamen vallen.

31. Met witte bloemen werd zij door mij

27. Comme une déviation de l'aspect ordinaire de cette plante, je la trouvai à fleurs bleu-clair ou azuré, près des ruïnes de la maison de *Teijlingen*, près de *Sassenheim*.

28. Dans un fossé sous des aunes, dans le voisinage d'*Amersfoort*, je la trouvai à fleurs toutes d'un rouge sanguin.

29. *Anagallis arvensis*. — *Anagallis phoenicea*. Flor. Belg. Sept. N°. 257, = *Anag. phoenicea* LAM. = *Anagallis arvensis* β L. — A fleurs bleues, mais d'ailleurs semblable à l'*Anagallis phoenicea* LAM: aussi couchée, — ce que la Planche ne montre pas clairement de cette dernière, — et non »à pétales dentés,» je la trouvai sur un coin de terre labourable, entre *Utrecht* et *Zuilen*, à côté de la chaussée d'*Amsterdam*. Elle y croissait en abondance avec la *Linaria Elatine* MILLER (*Antirrhinum Elatine* L.), et y fut retrouvée l'année suivante accompagnée de cette dernière et aussi de l'*Antirrh. spurium* L. Cf. VH². pag. 17.

30. La gracieuse Variété de cette plante que COMMEIJN a décrite comme croissant hors de *Harlem* près du *Kraaijennest*: »*Convolvulus sepium* var. γ: *major purpureus*,» je l'ai trouvée il y a peu d'années, non seulement au lieu indiqué, mais aussi vers *Velzen* et dans des taillis à *Heemstede* près du lac de *Harlem*; mais partout à fleurs panachées de blanc et de pourpre; de sorte que je me crois fondé à croire que les deux Variétés mentionnées dans la *Flor. Belg. Sept. Vol. I, P. 1, pag. 186*, se réunissent.

31. A fleurs blanches je la trouvai près

bij *Doorn* gevonden, aan den aarden wal bezijde het Kerkpad aldáár.

52. Na zoo veel mogelijk naauwkeurig onderzoek is het mij gebleken, dat het reeds door den Hoogl. VAN HALL, *Flora Belgii Sept.* Vol. I. P. 1, pag. 190, geopperd vermoeden, dat deze Plaat *Campanula patula* L. voorstelt, te bevestigen is. Zoodat men de, ter plaatse aldáár opgegeven groeiplaats van DE GORTER, door te schrappen, en overigens in de beschrijving aldus te lezen heeft:

CAMPANULA PATULA.

Wijdbloemig Klokje.

Hoogduitsch. Ausgebreitete Glockenblume.

Fransch. Campanule étalée.

Engelsch. Spreading Bell-Flower.

SOORTELIJKE KENMERKEN. Caule angulato simplici aspero. De steng hoekig, of gesleufd, ruwachtig en onverdeeld. Foliis radicalibus oblongis obtusis crenatis, superioribus lanceolatis. Langwerpige, stompeindigende, gekartelde wortelbladen, en lancetvormige stengbladen. Panicula diffusa. De bloempluim wijd uitgespreid. Laciniis calycinis lanceolatis denticulatis, limboque corollae patulis. Lancetvormige, min of meer getande, en even als de Noord van de bloemkroon, wijdstandige kelkslippen.

53. Op sommige plaatsen in onze duinen groeit zij geheel van een heesterachtig aanzien.

54. Naar het gevoelen van sommigen behoort deze soort van *Wegedoorn* onder die gewassen, waarop wij den naam van Inlandsch naauwelijks durven toepassen. Ik voor mij

de *Doorn*, contre une élévation adjacente au Kerkpad.

52. Un examen aussi rigoureux qu'il m'a été possible m'a confirmé dans l'exactitude du soupçon émis par le Professeur VAN HALL, *Flora Belgii Sept.* Vol. I. P. 1, pag. 190, que cette planche présente la *Campanula patula* L.; de sorte que l'on n'a en cet endroit qu'à effacer le lieu natal indiqué par DE GORTER, et à ajouter à la description ce qui suit:

CAMPANULA PATULA.

Campanule étalée.

Nom. Allem. Ausgebreitete Glockenblume.

— *Anglais.* Spreading Bell-Flower.

CARACTÈRES SPÉCIFIQUES. Tige angulaire ou canalisée, rude et simple; feuilles radicales, oblongues obtuses et crénelées; les feuilles supérieures lancéolées. Fleurs en panicule diffus; calice à segments lancéolés et plus ou moins denticulés, et étalés ainsi que le limbe de la corolle.

55. Dans quelques endroits de nos dunes elle croit avec toute l'apparence d'un arbuste.

54. Selon le sentiment de quelques-uns cette espèce de *Nerprun* doit être rangée parmi les plantes qu'ils osent à peine nommer indigènes. Quant à moi, j'éprouve tant de difficulté

vind het zoo moeilijk om mij van de betekenis van dit woord een volstrekt bepaald denkbeeld te vormen, dat ik mij vergenoeg met aangaande haar nog op te geven, dat zij ook in de omstreken van *Scherpenzeel*, *Woudenberg* en *Maarsbergen* groeit, en dat de Heer KUIJPER VAN WASCHPENNING haar mede in de omstreken van *Breda* gevonden heeft. K.v.W., p. 11.

55. Deze zeer opmerkenswaardige plant komt, behalve op de plaatsen welke de Hoogl. Kors opgegeven heeft, ook op navolgende voor. In laag gelegen Elzenbosch onder *Schalkwijk* bij *Haarlem*, in een' Wilgen-griend bij *Werkendam*, in het *Spoel* bij *Kuilenburg*, in groote menigte bij *Beek*, en in bosschen te *Ubbergen*, boven *Nijmegen*, en ook overvloedig in het *Slotbosch* te *Oosterhout*. Anderen hebben haar bij *Velp* en bij *Zutphen* gevonden, bij *Zuilen*, *Vreeland* en op *Bloemerwaard* bij *Bunnik*; in *Vriesland* omtrent *Wolvega* en *Leeuwarden*, en bij *Heemstede* en *Bennebroek*, bij *Haarlem*. VH¹. Vol. I. P. 1, pag. 209. Br., pag. 55. GD. p. 51.

56. Volgens latere nasporingen en bepaling is de plant welke men hier voorgesteld vindt, niet *Chironia Centaurium* Sm., of *Gentiana Centaurium* van LINNAEUS, maar eene andere soort, namelijk:

à me faire une idée bien distincte de la signification de ce mot, que je me contente d'ajouter à l'égard de cette plante qu'elle croit aussi dans les environs de *Scherpenzeel*, *Woudenberg* et *Maarsbergen*, et que Monsieur KUIJPER VAN WASCHPENNING l'a également trouvée aux environs de *Breda*. K.v.W., pag. 11.

55. Outre aux lieux indiqués par le Prof. Kors, cette plante très remarquable vient aussi dans les endroits suivans. Dans des aunaies basses vers *Schalkwijk* près de *Harlem*; dans une saussaie près de *Werkendam*; dans le *Spoel* près de *Kuilenburg*; près de *Beek*, et dans des bois à *Ubbergen* près de *Nimègue*, ainsi que dans le *Slotbosch* à *Oosterhout*. D'autres l'ont trouvée près de *Velp* et de *Zutphen*, près de *Zuilen*, *Vreeland*, et au *Bloemerwaard* près de *Bunnik*; en *Frise* aux environs de *Wolvega* et de *Leeuwarden*; aussi près de *Heemstede* et de *Bennebroek* non loin de *Harlem*. VH¹. Vol. I. P. 1, pag. 209. Br., pag. 55. GD. pag. 51.

56. D'après des recherches et une définition ultérieures, la plante figurée ici n'est pas une *Chironia Centaurium* Sm., ou une *Gentiana Centaurium* L., mais une autre espèce, savoir:

ERYTHRAEA LINARIFOLIA PERS.

Smalbladig Duizend-Guldenkruid.

Hoogduitsch.	Schmallblättriges Tausend-Guldenkraut.
Fransch.	Chironie à feuilles linéaires.
Engelsch.	Dwarf Centaury.

SOORTELIJKE KENMERKEN. Foliis linearibus, vel lineari-oblongis, obtusis glabris sub-uninerviis. Lijnvormige, of langwerpig-lijnvormige, stompe, onbehaarde, meestal 1-nervige bladen.

Overigens vergelijkte men: *Flora Belg. Sept. Vol. I. P. II, pag. 718*, en de beschrijving bij Pl. 501. (DI. VII.) van dit werk.

57. Met witte bloem, op de hei tusschen *Scherpenzeel* en *Maarsbergen*.

58. Vooreerst zij ten opzichte van deze Plaat aangemerkt, dat in dezelve niet dat wit- of grijsachtig-bepoederd aanzien voorgesteld is geworden, hetwelk de plant, waarnaar dezelve vervaardigd is, allerduidelijkst vertoont; anders zoude zij zekerlijk veel meer met de Afbeelding op de 163ste Plaat van *Engl. Botany* (Vol. III) overeenkomen. — Maar ook heb ik hier nog van eene andere *Atriplex* melding te maken, welke zoo wel van het Exemplaar van *Atriplex laciniatum* in het Herbarium van Professor KOPS, als van evengenoemde Plaat bij SMITH en SOWERBY onderscheiden is, — meer met Pl. 1284 in de *Flora Danica* overeenkomt, en tot nog toe bij ons insgelijks onder den naam van *Atriplex laciniatum* bekend is. — Hoe het hiermede gelegen zij hopen wij in het vervolg nader mede te deelen, wanneer wij in staat gesteld zullen zijn om van de laatst bedoelde ook eene Afbeelding te geven. — Intusschen vermoed ik,

ERYTHRAEA LINARIFOLIA PERS.

Chironie à feuilles linéaires.

Nom. Allemand.	Schmallblättriges Tausend-Guldenkraut.
----------------	--

Nom. Anglais.	Dwarf Centaury.
---------------	-----------------

CARACT. SPÉCIFIQUES. Feuilles linéaires, ou linéaires-oblongues, obtuses, glabres, la plupart à une nervure.

Au reste comparez: *Flora Belg. Sept. Vol. I. P. II, pag. 718*, et la description à la Pl. 501. (Vol. VII.) de cet ouvrage-ci.

57. A fleurs blanches sur la bruyère entre *Scherpenzeel* et *Maarsbergen*.

58. A l'égard de cette planche, nous remarquons qu' elle ne présente pas cette pulvérencence blanchâtre ou grisâtre que montre très évidemment la plante qui a servi de modèle; autrement elle aurait certainement beaucoup plus de ressemblance avec la figure de la 163e planche de *l'Engl. Botany* (Vol. III). — Mais encore j'ai à mentionner ici une autre *Atriplex*, qui diffère aussi bien de *Atriplex laciniatum* de l'Herbier du professeur KOPS, que de la figure citée dans l'ouvrage de SMITH et SOWERBY; qui a plus d'analogie avec la planche 1284 de la *Flora Danica*, et qui jusqu'à présent n'est connue chez nous que sous le nom d'*Atriplex laciniatum*. Nous espérons pouvoir éclaircir ce point par la suite, lorsque nous serons à même de fournir une représentation de la plante en question. — Pour moi; je présume que la plante qui figure ici n'est pas *Atriplex laciniatum* L., mais *Atriplex laciniatum* de BESSER = A-

dat de hier afgebeelde niet *Atriplex laciniatum* L., maar *Atriplex laciniatum* BESSER = *Atriplex roseum* L., zal zijn. Hetgeen ik dan eerst stellig zal kunnen beslissen, wanneer ik een goed vruchtdragend Exemplaar van die soort bezitten zal, welke door Dr. VAN DER SANDE LACOSTE in *Zeeuwsch-Vlaanderen*, in de nabijheid van *Breskens*, gevonden is, en aan ZijnEd. mede toeschijnt de ware *Atriplex laciniatum* van LINNAEUS te wezen.

59. Zoo als dit reeds door den Heer J. L. G. DE GEER, in deszelfs *Plant. Belgii confoed. Spicilegium alterum*, pag. 25, en naderhand ook door den Hoogl. VAN HALL, in ZijnEd. *Flora Belg. Sept. Vol. I. P. I*, pag. 226, alsmede bij Pl. 441. (Dl. VI) dezer *Flora Batava* te kennen gegeven is geworden, vindt men hier niet *Chenopodium rubrum* L., maar *Chenop. viride* L. afgebeeld:

CHENOPODIUM VIRIDE L.

Groene Ganzevoet.

Hoogduitsch. Grüner Gänsefusz.
Fransch. Ansérine verte.
Engelsch. Green Goosefoot.

SOORTELIJKE KENMERKEN. Foliis rhomboïdeis dentato-sinuatis; superioribus integerrimis lancolatis. Ruitvormige getand-gegolfdde bladen; de bovenste lancetvormig, gaafrandig. Racemis ramosis subfoliatis. Getakte, meer of minder bebladerde bloemtrossen.

Volgens deze verandering valt derhalve in de verdere plant-omschrijving mede eenige verbetering te maken; doch uit hier opgegeven soor-

triplex roseum L.; ce que je ne pourrai décider positivement, que quand je posséderai un bon exemplaire avec ses fruits de cette espèce, laquelle a été trouvée dans la *Flandre-Zélandaise* par le Dr. VAN DER SANDE LACOSTE; qui la regarde aussi comme la vraie *Atriplex laciniatum* L.

59. Comme Monsieur J. L. G. DE GEER l'a déjà remarqué dans son *Plant. Belgii Confoed. Spicilegium alterum*, pag. 25, et ensuite le Prof. VAN HALL, *Flora Belg. Sept. Vol. I. P. I*, pag. 226, ainsi qu'à la planche 441. (Vol. VI) de cette *Flora Batava*, on ne trouve pas ici représenté le *Chenopodium rubrum* L., mais le *Chenop. viride* L.:

CHENOPODIUM VIRIDE L.

Ansérine verte.

Nom. Allemand. Grüner Gänsefusz.
Nom. Anglais. Green Goosefoot.

CARACT. SPÉCIFIQUES. Feuilles rhomboïdes, dentées-ondulées, les supérieures lancéolées intégrés, plus ou moins rameuses; fleurs en grappe, et un peu feuillées.

Ce changement nécessite donc une correction dans la description ultérieure de la plante; mais d'après les caractères spécifiques indiqués ci-

telijke kenteekenen van *Chenopodium viride* L., welke nogtans tegenwoordig voor niets meer dan eene Verscheidenheid van *Chenop. album* L. gehouden wordt, is dit zoo duidelijk blijkbaar, dat ik het niet bijzonderlijk behoef aan te toonen.

40. Deze veel zeldzamer bij ons voorkomende soort, dan de zeer in vorm afwisselende *Chenopodium maritimum*, is door den Hoogl. VAN HALL ook in *Vriesland*, tusschen *Tjongerzyl* en de *Lemmer* gevonden geworden, en door den Heer Dr. F. Dozy overvloedig op het eiland *Schouwen*: bij *Zierikzee* en elders. VH¹. Vol. I. P. III, p. 785. Br. p. 57. V.D.B¹. p. 53. De Exemplaren welke ik van dezelve in het Herbarium van den Hoogl. BERGSMa gezien heb, en van den IJ-kant bij *Amsterdam* afkomstig zijn, zijn voor een groot deel zoodanig dat ik en naar dezelve, en naar de beschrijving welke van *Chenop. hirsutum* onder anderen door SPRENGEL gegeven wordt, tot het vermoeden gebragt ben dat wij hier niet de echte *Chenop. hirsutum* van LINNAEUS voor ons hebben — en dat die alzoo ook niet op Pl. 187 van de *Flora Danica* afgebeeld is — maar liever eene Verscheidenheid daarvan; welke wellicht aan *Willemetia hirsuta*, var. *subglabra*: »*pubescens, calycibus magis spinulosus*,” van A. MOQUIN-TANDON beantwoordt. (Ann. des Sc. Natur. 2e Série, T. I, pag. 210.)

41. Om *Utrecht* is deze plant zeer algemeen, en wordt er op bijna elk koornveld gevonden; doch men treft er haar op die plaatsen in eene nagenoeg liggende houding aan.

42. *Torilis nodosa*. — Op *Zuid-Beveland* niet zeldzaam. V.D.B¹, pag. 25. Bij *Dordrecht*, aan den *Noorddijk*, werd zij mij door Dr. VAN DER SANDE LACOSTE aangewezen, en met Dr. KRAAM-

dessus du *Chenopodium viride* L., qui toute-fois n'est plus regardé aujourd'hui que comme une Variété du *Chenopodium album* L., cette correction est si évidente qu'il serait superflu de l'indiquer en particulier.

40. Cette espèce beaucoup plus rare chez nous que le *Chenopodium maritimum*, très variable dans la forme, a été trouvée en *Frise*, par le Prof. VAN HALL, entre *Tjongerzyl* et le *Lemmer*, et en abondance par le Dr. F. Dozy, dans l'île de *Schouwen*: près de *Zierikzee* et autres lieux. VH¹. Vol. I. P. III. p. 785. Br. p. 57. V.D.B¹. p. 53. Les exemplaires que j'en ai vus dans l'Herbier du Prof. BERGSMa, et qui viennent des bords de l'IJ près d'*Amsterdam*, sont en grande partie tels que d'après la description du *Chenop. hirsutum*, qu'en donne entre autres SPRENGEL, je présume que nous n'avons pas ici sous les yeux le vrai *Chenop. hirsutum* de LINNAEUS, — et que par conséquent il n'est pas non plus représenté dans la Pl. 187 de la *Flora Danica*, — mais que c'en est bien plutôt une Variété qui s'accorde avec le *Willemetia hirsuta*, var. *subglabra*: »*pubescens, calycibus magis spinulosus*” de A. MOQUIN-TANDON. (Ann. des Sc. Natur. 2e Série. T. I, pag. 210).

41. Cette plante est très commune aux environs d'*Utrecht*, et s'y trouve dans presque tous les champs; toutefois on l'y voit généralement un peu couchée.

42. *Torilis nodosa*. — N'est pas rare dans *Sud-Beveland*, v.D.B¹, pag. 25. Près de *Dordrecht* au *Noorddijk* elle m'a été montrée par le Dr. VAN DER SANDE LACOSTE, et avec le Dr. KRAAM-

WINKEL vond ik haar aan den dijk tusschen *Muiden* en *Amsterdam*, kort bij eerstgenoemde plaats.

45. Als bijna drijvende werd zij door mij in eene sloot tusschen *Breukelen* en de *Nieuwersluis*, maar in groote hoeveelheid in eenen poldervliet tusschen *Baambrugge* en de *Zuwe*, aangetroffen.

44. *Heracleum Sphondylium*. — Met roode of rozenroode bloemen heb ik dezelve eens bij *Naaldwijk*, even buiten het dorp, aan den weg naar 's *Gravezande* gevonden, en een paar jaren geleden aan eenen dijk bij *Gorinchem*; alsmede bezijde den Amsterdamschen straatweg bij *Utrecht*.

43. Alhoewel deze plant mede onder de zeldzaamste behoort, welke de Flora van ons land weet aan te wijzen, zoo bepaalt zich dit evenwel meer tot hare verspreiding, dan wel tot de menigvuldigheid waarin zij aan te treffen is. In *Noord-Brabant* groeit zij rondom de hei-moerassen in zulk eene menigte, dat men aldáár op sommige plaatsen, zoo als bij de Waterplassen op de hei tusschen *Oosterhout* en *Rijen*, omtrent *Dorsten* bij *Breda*, en tusschen *Dongen* en *Tilburg*, den voet op geene andere plant zet, dan op *Lobelia Dortmanna*.

46. Eene stengmakende Verscheidenheid van dezelve, welke, naar ik meen, ook door SMITH in zijne *Flora Britannica* vermeld staat, — *Drosera longifolia*, var. *caulescens* — groeit in kuilen in het *Groote Pannegat*, achter de *Bild*.

47. Wat de Natuurlijke Groeiplaats van dit lieve plantje betreft, noch op vochtige zandgronden noch op weiland heb ik hetzelfde tot heden toe zien groeijen, en meen dat men het, op den aangegeven bloeitijd, wel voornamelijk tus-

WINKEL je la trouvai contre la digue entre *Amsterdam* et *Muiden*, près de cette dernière ville.

45. Presque flottante je la trouvai dans un fossé entre *Breukelen* et *Nieuwersluis*, mais en grande abondance dans un polder entre *Baambrugge* et le *Zuwe*.

44. *Heracleum Sphondylium*. — A fleurs rouges ou roses je la trouvai une fois près du village de *Naaldwijk*, au chemin de 's *Gravezande*, et il y a une couple d'années que je la rencontrai contre une digue près de *Gorcum*, ainsi que près d'*Utrecht* à côté de la chaussée d'*Amsterdam*.

43. Quoique cette plante puisse être comptée parmi les plus rares qu'offre notre Flore nationale, toutefois ceci doit s'entendre plus de sa dissémination, que de l'abondance qu'elle présente en quelques endroits. Dans le *Brabant-Septentrional* elle est si commune autour des parties marécageuses des bruyères, comme auprès des nappes d'eau sur la bruyère entre *Oosterhout* et *Rijen*, vers *Dorsten* près de *Breda*, et entre *Dongen* et *Tilburg*, qu'on ne saurait poser un pied sans fouler des plantes de *Lobelia Dortmanna*.

46. Une Variété caulescente de cette plante, qui, à ce que je crois, est aussi mentionnée par SMITH, dans son *Flora Britannica*, „*Drosera longifolia* var. *caulescens*,” croit près du *Bild*, dans des fosses du *Groote Pannegat*.

47. Quant au lieu natal de cette jolie plante, je ne l'ai jamais trouvée jusqu'ici, ni dans les sables humides, ni dans les prairies, et je crois que, dans le temps indiqué pour sa floraison, on doit principalement la chercher parmi

schen het jonge koorn te zoeken hebbe. — Professor VAN HALL heeft er reeds van gezegd, dat het om *Utrecht* bij *Houten* en *Driebergen*, en ook te *Heikop* boven *Vianen*, algemeen voorkomt. Meer bepaaldelijk geef ik er van op, dat hetzelfde bij *Utrecht* op bouwland tusschen den weg naar *Bunnik* en dien naar *Houten* groeit, en buiten de Catharijnepoort op akkers achter de *Philosophen-laan*; en bij *Neêrlangbroek*, op land tusschen de laan van *Lunenburg* en den weg naar *Doorn*. Overigens komt het ook bij *Baarn* voor, op bouwlanden tegen den straatweg van *Naarden* naar *Amersfoort*: bij eerstgenoemde plaats; in de omstreken van *Breda*, op onderscheiden plaatsen bij en omtrent *Leijden*; in *Vriesland*, en in *Zeeland* op *Walcheren* en *Zuid-Beveland*. — VH¹, Vol. I. P. I. p. 267. GD. p. 40, K.v.W., p. 15. MB. en KERB. p. 4. v.d.B¹, pag. 6. Br., pag. 66.

48. Zelf vond ik de gemeene, of wilde *Narcis*, op *Zandehoef* onder *Overveen*, op *Berg en Groenendal* te *Heemstede* bij *Haarlem*, en tusschen *Hillegom* en *Lisse* op vele weilanden, aan met Elzen beplante slootkanten; ook op *Dijkerwaal* tusschen *Naaldwijk* en 's *Gravezande*. In *Vriesland* wordt zij bij *Langweer*, *Hardegarijp* en *Bergum* aangetroffen; in *Zeeland* op *Walcheren*, en behalve ter in de nabijheid van *Leijden* reeds genoemde plaatsen, ook nog bij *Endegeest*, omtrent het huis *den Deyl*, en op nog eenige andere plaatsen in die omstreken. Br. pag. 66. MB. en KERB., p. 268. v.d.B², pag. 19.

49. Ook tusschen het hout op *Tjepma* tusschen *Utrecht* en de *Meern*, in eenen boomgaard bij het huis *Ter Haar* onder *Vleuten*,

les jeunes blés. Le Prof. VAN HALL a déjà dit qu'elle est commune aux environs d'*Utrecht*, près de *Houten* et de *Driebergen*, ainsi qu'à *Heikop* au de-là de *Vianen*. J'ajoute plus spécialement qu'elle croit près d'*Utrecht* dans les terres labourables, entre le chemin de *Bunnik* et celui de *Houten*; hors de la porte Catherine, dans les champs derrière le *Philosophen laan*; et près de *Neêrlangbroek*, dans les champs entre l'allée de *Lunenburg* et le chemin de *Doorn*. De plus on la trouve près de *Baarn*, dans les terres cultivées le long de la chaussée de *Naarden* à *Amersfoort*: auprès de la première de ces villes; aussi aux environs de *Breda*, et dans plusieurs lieux voisins de *Leide*; en *Frise*, et en *Zélande*: dans l'île de *Walcheren* et de *Sud-Beveland*, VH¹. Vol. I, P. I. p. 267. GD. p. 40. K.v.W., p. 15., MB. et KERB. p. 4. v.d.B¹ p. 6. Br. p. 66.

48. Je trouvai moi même le *Narcisse sauvage*, ou commun, à *Zandehoef*, commune d'*Overveen*; au *Berg en Groenendal* à *Heemstede* près de *Harlem*, et entre *Hillegom* et *Lisse* dans beaucoup de prairies, parmi les aunes au bord des fossés; aussi à *Dijkerwaal* entre *Naaldwijk* et 's *Gravezande*. En *Frise* on la trouve près de *Langweer*, de *Hardegarijp* et de *Bergum*; en *Zélande*, dans l'île de *Walcheren*; et outre les lieux déjà indiqués dans le voisinage de *Leide*, on peut ajouter les environs de *Endegeest*, de la maison *den Deyl*, et lieux circonvoisins. Br. pag. 66, MB. et KERB. pag. 286, v.d.B². pag. 19.

49. Aussi parmi les bois à *Tjepma* entre *Utrecht* et le *Meern*, dans un verger près de la maison *Ter Haar*, commune de *Vleuten*, et aux

en omtrent *Bloemendaal* bij *Haarlem*. — Of-
schoon zeldzaam, ook op *Walcheren*; in *Vries-*
land bij *Leeuwarden*, *Huizum*, *Stiens*, *Jelsum*
en *Kornjum*. V.d.B¹, p. 44. Br. p. 67.

50. Op ééne plaats bij de ruïnes van het
huis *Terhaar* — onder *Vleuten*, op *Tjepma*
evengenoemd, in den *Aarderhout* bij *Haarlem*,
en op *Middeloo* onder *Velzen* zeer menigvuldig.
Voorts ook in den *Haarlemmerhout* en bij *Over-*
veen, op *Walcheren*, op eenige plaatsen in
Vrieland, in den omtrek van *Leijden*, en
op *Bloemerwaard* bij *Bunnik*. VII¹. Vol. I. P.
I. p. 279. V.d.B¹, p. 44. Br. p. 67. Mb. en
KERB., p. 291. GD., p. 41.

51. Terwijl ik de gewone *Wilde Aspersie*
ook op de Batterijen te *Blaauwkappel*, op *Beer-*
schoten bij de *Bild*, in het *Spoel* bij *Kuilen-*
burg, en omtrent *Heusderhout* bij *Breda* gevon-

den heb, ontmoette ik dezelve in de duinen
bij *Noordwijk aan Zee* half neêrliggende,
tusschen *Rubi* en eenig ander struikgewas
opgroeiende: denkelijk de *Verscheidenheid β*,
Zee-kants Aspersie, waarvan de Hoogl. VAN
HALL, in *ZijnEd. Flora Belg. Sept.*, melding
maakt; doch ten opzichte van de plaatsing van het
leedje aan de bloemstelen, daarmede minder
overeenkomende dan met de plant zoo als zij
gewoonlijk voorkomt.

52. Het destijds door Profess. KORS te ken-
nen gegeven vermoeden, dat vele der groeiplaat-
sen die door DE GORTER voor *Convallaria Poly-*
gonatum opgegeven staan, niet tot deze soort
maar tot *Convallaria multiflora* behoord, is
zoo gegrond geweest, dat daaromtrent geen
twijfel meer bestaat. Behalve in den omtrek
van *Oldeberkoop* en *Wolwega* in *Vrieland*, al-

environs de *Bloemendaal* près de *Harlem*. Quoi-
que rarement, on la rencontre aussi dans
Walcheren; en *Frise* près de *Leeuwarde*, de
Huizum, de *Stiens*, de *Jelsum* et de *Kornjum*.
v.d.B¹. pag. 44. Br. pag. 67.

50. Elle abonde en un lieux voisin des rui-
nes de la maison *Terhaar*, commune de *Vleuten*,
à *Tjepma*, ci-dessus nommé; au *Aarderhout*
près de *Harlem*, et au *Middeloo* près de *Velzen*.
De plus dans le bois de *Harlem*, et près d'*Over-*
veen; dans *Walcheren*; et en quelques endroits
de la *Frise*; aux environs de *Leide*, et au
Bloemerwaard près de *Bunnik*. VII¹. Vol. I. P.
I. p. 279. v.d.B¹, p. 44. Br., p. 67. Mb. et
KERB., p. 291. GD., p. 41.

51. Tandis que j'ai trouvé l'*Asperge sauvage*
sur les batteries à *Blaauwkappel*, à *Beerschoten*
près du *Bild*, dans le *Spoel* près de *Kuilenburg*
et aux environs de *Heusderhout* près de *Bre-*
da, je la rencontrai dans les dunes, près de
Noordwijk aan Zee, demi couchée: mais en-
suite s'élevant entre des *Rubi* et autres brous-
sailles. Je présume que c'est la variété β. *Zee-*
kants Aspersie (*Asperge maritime*) mentionnée
par le Prof. VAN HALL, dans sa *Flora Belg. Sept.*;
mais quant à la position de l'articulation aux
pédoncules, elle a moins d'analogie qu'avec la
plante telle qu'elle se présente ordinairement.

52. Le soupçon émis autrefois par le Prof.
KORS, que beaucoup de lieux indiqués par DE
GORTER pour la croissance de la *Convallaria Poly-*
gonatum, ne conviennent pas à cette espèce,
mais à la *Convallaria multiflora*, s'est trouvé si
bien fondé qu'il n'existe plus de doute à cet égard.
Excepté que Monsieur BRUINSMA (Br. pag. 67), l'a
trouvée en petite quantité vers *Oldeberkoop* et

wáár de Heer BRUINSMA dezelve in eene geringe hoeveelheid gevonden heeft (Br., pag. 67), komt *Conv. Polygonatum* L., voor zoo verre tot nog toe bekend is, slechts in of omtrent onze duinen voor; en naar het schijnt, — ter onderscheiding van de Zeeuwsche, — uitsluitend in onze Hollandsche. *Convall. multiflora* daarentegen is in *Gelderland* en in sommige streken van het *Sticht van Utrecht* vrij algemeen: vooral omstreeks *Amersfoort*, *Woudenberg* en *Scherpenzeel*. Bij *Breda* groeit dezelve, onder anderen, in het *Ulvenhoutsche Bosch*, en in de bosschen tusschen *Bevel* en *Oosterhout*, en in *Vriesland* bij *Huskerhorne* (Br. pag. 67). — Wijders zij van *Conv. Polygonatum* L. nog gemeld, dat de Heeren VRIJDAG ZIENEN en WEIJER, op de duinen bij 's *Hage*, van deze die Verscheidenheid gevonden hebben, welke BLUFF en FINGERHUTH bij *Convall. multiflora* beschrijven; namelijk, daarin bestaande dat de bloemsteeltjes in takjes veranderd zijn, welke bloeibladeren en in de oksels van deze ook bloemen dragen. VH², Vol. I. P. III., p. 789.

55. In de Provincie *Utrecht* vond ik dezelve tusschen *Woudenberg* en *Scherpenzeel*, en in *Vriesland* trof de Heer BRUINSMA haar in de bosschen bij *Oldeberkoop* aan. Br. pag. 68.

54. *Hyacinthus non scriptus* L. = *Scilla nutans* SM. = *Agraphis nutans* LK. = *Endymion nutans* DUMONT. — Op *Sandenburg* te *Nederlangbroek*, en in een *Elzenboschje* in de nabijheid van *Vleuten*, en voorts, zoowel met vleeschkleurige of roode, en met witte bloemen, als met de gewone blaauwachtig paarse, om *Leijden* en op *Walcheren*, en ook hier en daar in *Vriesland*. MB. en KERR., pag. 295. V.D.B¹, p. 45. Br. pag. 68.

Wolvega, en *Frise*, la *Conv. Polygonatum* L. ne se rencontre, selon nos connaissances actuelles, que dans nos dunes ou aux environs; et à ce qu'il paraît, exclusivement dans les dunes Hollandaises; en les distinguant de celles de la *Zélande*. La *Convall. multiflora* est assez commune en *Gueldre* et dans quelques contrées de la province d'*Utrecht*; surtout vers *Amersfoort*, *Woudenberg* et *Scherpenzeel*. Près de *Breda* elle croit entre autre dans le bois d'*Ulvenhout* et entre *Bevel* et *Oosterhout*, et en *Frise* près de *Huskerhorne* (Br. pag. 67). De plus, à propos de la *Conv. Polygonatum* L. je dois mentionner que Messieurs VRIJDAG ZIENEN et WEIJER en ont trouvé, sur les dunes près de la *Hage*, la variété dont BLUFF et FINGERHUTH ont joint la description à celle de la *Conv. multiflora*; variété qui consiste en ce que les pédoncules sont changés en rameaux, qui portent des feuilles florales et des fleurs dans leurs aisselles. VH². Vol. I. P. III. p. 789.

55. Dans la province d'*Utrecht* je la trouvai entre *Woudenberg* et *Scherpenzeel*, et en *Frise* Mr. BRUINSMA la rencontra dans les bois d'*Oldeberkoop*. Br. pag. 68.

54. *Hyacinthus non scriptus* L. = *Scilla nutans* SM. = *Agraphis nutans* LK. = *Endymion nutans* DUMONT. — Au *Sandenburg* à *Nederlangbroek*, et dans une anaie aux environs de *Vleuten*. De plus, aussi bien celle à fleurs incarnat ou rouges, et à fleurs blanches, que la commune à fleurs purpurines aux environs de *Leide*; dans l'île de *Walcheren*, et en quelques endroits de la *Frise*. — MB. et KB., pag. 295. V.D.B¹, pag. 45. Br. pag. 68.

55. *Hyacinthus botryoides* L. = *Muscari botryoides* MILL. — Ook in *Zeeland*, op het eiland *Walcheren*. V.D.B¹, pag. 45.

56. Alhoewel *Alisma Plantago* bij ons eene zeer algemeene plant is, en wij meer diepe en stroomende wateren hebben dan menig ander land, zoo wordt echter de *Verscheidenheid* γ = *Alisma graminifolium* EHRR. = *Alisma natans* POLLICH: „met zeer lange, breed-lijn- of lintvormige en drijvende bladen,” niet veel gevonden. Ik bezit dezelve midden uit den vijver op *Rhoodestein* te *Neerlangbroek*, en vond ze aldaar zelf; maar heb er zelfs geen tweede Exemplaar van aangetroffen, en noch in de kanten noch in de nabijheid van dien vijver, de plant onder haren gewonen vorm zien voorkomen. Verders is deze *Verscheidenheid* door wijlen den Heer G. BROERS in den *Krommen Rijn* bij *Utrecht*, door den Heer VAN DER SANDE LACOSTE in slooten bij *Dordrecht*, en door den Heer GEVERS DEYNOOT in de vaart van *Utrecht* naar *Blaauw-kappel*, waargenomen. VH¹. Vol. I. P. III. p. 795. VH², p. 27. GD. p. 46.

57. Teregt heeft de Heer VAN DEN BOSCH reeds aangewezen, dat men op deze *Plaat* niet *Alisma ranunculoides* L. voor zich heeft, maar de *smalbladige* *Verscheidenheid* (Var. β , *angustifolium* DC.) van de gewone *Alisma Plantago*. Welke door ZijnEd. somwijlen op *Zuid-Beveland* aangetroffen is geworden, en door de Hoogleeraren BERGSMa en VAN HALL aan den *Slooterweg* bij *Amsterdam*, door den Heer J. SCHUURMANS STERHOVEN bij *Wassenaar*, en door mij zelven aan eenen slootkant tusschen *Meer en Bosch* en het *Haarlemmer-Meer*, bij *Heemstede* gevonden is. V.D.B¹, p. 41. VH¹. Vol. I. P. I. p. 507. Mb. en KERB., p. 265.

55. *Hyacinthus botryoides* L. = *Muscari botryoides* MILL. — Aussi en *Zélande*, — île de *Walcheren*. V.D.B¹. pag. 45.

56. Quoique l'*Alisma Plantago* soit très commun chez nous, et que nous ayons plus d'eaux profondes et courantes que beaucoup d'autres pays, cependant la variété γ = *Alisma graminifolium* EHRR. = *Alisma natans* POLLICH: „à feuilles linéaires très longues et flottantes,” ne se rencontre que rarement. J'en possède une que je trouvai moi-même au milieu d'un étang au *Rhooenstein* à *Neerlangbroek*, mais je n'en ai pas même trouvé un second exemplaire, et ni aux bords, ni dans le voisinage de l'étang, je n'ai vu la plante sous sa forme ordinaire. Au reste cette variété a été trouvée par feu Monsieur G. BROERS dans le *Krommen Rijn* près d'*Utrecht*; par Monsieur VAN DER SANDE LACOSTE dans des fossés près de *Dordrecht*, et par Monsieur GEVERS DEYNOOT dans le canal d'*Utrecht* à *Blaauw-kappel* VH¹. Vol. I. P. III. pag. 795. VH². pag. 27. GD. pag. 46.

57. C'est à juste titre que Monsieur VAN DEN BOSCH a déjà fait observer que cette planche ne présente pas l'*Alisma ranunculoides* L., mais la variété à feuilles étroites, Var. β , *angustifolium* DC., de l'*Alisma Plantago* commun, qu'il a souvent rencontré dans *Sud-Beveland*; qui a été trouvé par les Prof. BERGSMa et VAN HALL au *Slooterweg* près d'*Amsterdam*, par Monsieur J. SCHUURMANS STERHOVEN près de *Wassenaar*, et par moi-même au bord d'un fossé entre *Meer en Bosch* et le lac de *Harlem* près de *Heemstede*. — V.D.B¹. p. 41. VH¹, Vol. I, P. I, p. 507. Mb et KERB. p. 265.

58. In groote menigte groeit deze fraaije plant tusschen het jonge hout, omtrent het dusgenaamde *Paviljoen*, tusschen *Laren* en *Huizen*; bezijde den Straatweg van *Hilversum* naar 's *Graveland*; aan den *Ham* bij *Amersfoort*; achter op *Leeuwenburg* te *Neérlangbroek*, hier en daar te *Doorn* en onder *Maartensdijk*, en mede overvloedig op ééne plaats bezijde den Straatweg van *Utrecht* naar *Amersfoort*: ten einde van het rasterwerk van de Plaats *Beerschoten*. — Wijders is zij door den Hoogl. VAN HALL opgegeven, ook veel bij *Amerongen*, *Rheenen* en *Wageningen*, en op verscheiden andere plaatsen in *Gelderland* te groeijen, alsmede bij *Baarn*, en bij de *Joure* en elders in *Vriesland*; welke men nader bij den Heer BRUINSMA (pag. 72) aangewezen vindt. — Zij groeit ook op *Walcheren*, en hier en daar in den omtrek van *Leijden*. VH¹. Vol. I. P. I. p. 515. V.D.B¹, pag. 19. — Tusschen *Bunnik* en *Zeist*, op *Wulperhorst*, zag de Heer GEVERS haar. GD. p. 47.

59. In gezelschap van *Narthecium ossifragum* (D. III. Pl. 222) komt dezelve op de *Amersfoortsche* hei, tusschen *Oud-Leusden* en de stad, vrij overvloedig voor, en heeft dáár de mede zoo bevallige *Andromeda polifolia* (D.V. Pl. 378) in hare nabijheid, welke laatste zich hooger op, en meer naar den kant van *Woudenberg*, verspreidt, maar ook veel op de hei tusschen den *Dolder* en *Soestdijk* aangetroffen wordt. Ook vond ik *Oxycoccus palustris* menigvuldig op de hei tusschen *Heumen* en de ruïnes van de kapel van WILLEBRORDUS, bij *Nijmegen*, terwijl Dr. DOZIJ en de Heer J. SCHUURMANS STEKHOVEN haar in *Zuid-Holland*, bij *Leimuiden* gevonden hebben. MB.

58. Cette belle plante croît en abondance entre les jeunes pousses de bois, aux environs du lieu dit le *Pavillon*, entre *Laren* et *Huizen*; à côté de la chaussée d'*Hilversum* à 's *Graveland*; au *Ham* près d'*Amersfoort*; au *Leeuwenburg* à *Neerlangbroek*; ça et là près de *Doorn* et de *Maartensdijk*, et elle abonde en un endroit à côté de la chaussée d'*Utrecht* à *Amersfoort*: à l'extrémité de l'enclos de la campagne de *Beerschoten*. De plus elle est indiquée comme abondante près d'*Amerongen*, de *Rheenen* et de *Wageningen*, et en plusieurs autres lieux de la *Gueldre*; près de *Baarn*, et de *Joure* en *Frise*; — que l'on trouve d'ailleurs indiqués par BRUINSMA, (pag. 72). Elle croît aussi dans *Walcheren*, et ça et là aux environs de *Leide*.

Entre *Bunnik* et *Zeist*, au *Wulperhorst*, elle fut vue par Monsieur GEVERS — GD. p. 47.

59. Accompagnée du *Narthecium ossifragum* (Vol. III, Pl. 222) elle abonde dans la bruyère d'*Amersfoort*, entre *Oud-Leusden* et la ville, et y a dans son voisinage la gracieuse *Andromeda polifolia* (Vol. V. Pl. 578); qui se répand dans les lieux plus élevés vers *Woudenberg*, mais qui se rencontre aussi fréquemment dans la bruyère entre le *Dolder* et *Soestdijk*. J'ai encore souvent trouvé l'*Oxycoccus palustris* dans la bruyère entre *Heumen* et les ruïnes de la chapelle de *Willebrord*, près de *Nimègue*, tandis que le Dr. Dozy et Monsieur J. SCHUURMANS STEKHOVEN l'ont trouvé dans la Hollande méridionale près de *Leimuiden*. — MB. et KERB. p. 175. A propos du *Narthecium ossifragum* je note encore, qu'il

en KERB., p. 175. — Ter loops teeken ik van *Nartheccium ossifragum* hierbij nog aan, dat dezelve vooral hier en daar om en bij *Breda* groeit, en dat ik haar, doch slechts in een paar Exemplaren, ook in het *Groote Pannengat* achter de *Bild* gevonden heb.

60. Met *witte* bloemen trof ik haar op ééne plaats op de hei tusschen *Malden* en de *Meerwijk*, bij *Nijmegen*, aan; — de witbloemige Verscheidenheid van de *Dopjes Hei* (D. I. Pl. 8) te *Oud-Leusden* bij *Amersfoort*, en achter de *Krakeling*, tusschen *Zeist* en *Woudenberg*.

61. De afbeelding op deze Plaat stemt in het geheel meer met die van deze plant bij REICHENBACH, *Iconogr. Plant. rar., Cent. V. t. 495*, en met die in de *Flora Danica*, t. 2250, overeen, dan met derzelve afbeelding in *Engl. Botany Vol. XV, t. 1045*, doch verschilt daarin van beide, dat zij het gewimperd zijn van de *Stewnblaadjes* (*Ochreae*) niet vertoont, en ook nauwelijks de gedaante van het zaad doet onderkennen. Welk laatste duidelijk driekantig is, terwijl de *Ochreae* lang-gewimperd zijn. Beide deze kenmerken neem ik op dit oogenblik aan een Exemplaar van *Polygonum minus* HUDS. waar, dat ik vóór eenige jaren op lagen en eenigzins vochtigen heigrond tusschen *Doorn* en de Plaats *Moersbergen* gevonden heb; doch door omwerken van den grond aldáár, welke thans in bouwland herschapeu is, wordt zij er niet meer gevonden.

Ik voeg hier nog bij, dat de bladen aan mijn Exemplaar ongeveer om de helft smaller zijn dan aan de plant op deze 425ste Plaat der *Flora Batava*, en dat dezelve op de randen fijn-zaag-

croît surtout ça et là aux environs de *Breda*, et que j'en ai trouvé, quoique seulement une couple d'exemplaires, dans le *Groote Pannengat* au delà du *Bild*.

60. A fleurs blanches je ne la rencontrai qu'en un seul endroit, dans la bruyère entre *Malden* et le *Meerwijk* près de *Nimègue*. La variété à fleurs blanches de l'*Erica Tetralix* (Vol. I, Pl. 8), à *Oud-Leusden* près d'*Amersfoort*, et derrière le *Krakeling*, entre *Zeist* et *Woudenberg*.

61. La plante, telle que cette planche la présente, a dans son ensemble plus d'analogie avec celle qui se trouve dans REICHENBACH, *Iconogr. Plant. rar., Cent. V. t. 493*, et avec celle de la *Flora Danica* t. 2250, qu'avec celle qui figure dans l'*Engl. Botany*, Vol. XV, t. 1045, mais elle diffère de l'une et de l'autre en ce qu'elle ne montre pas la ciliation des *Stipules* (*Ochreae*); aussi laisse-t-elle à peine distinguer les semences, qui sont évidemment triangulaires, tandis que les *Ochreae* sont garnis de longs cils. J'observe en ce moment ces deux caractères dans un exemplaire du *Polygonum minus* HUDS., que j'ai trouvé, il y a quelques années, dans une bruyère basse et un peu humide, entre *Doorn* et la campagne de *Moersbergen*; mais un défrichement ayant livré ce terrain à l'agriculture, on ne l'y trouve plus. J'ajoute que les feuilles de mon exemplaire sont environ la moitié plus étroites, que celles de la plante figurée Pl. 425 de la *Flora Batava*, et que leurs bords sont denticulés en scie, ayant les pointes tournées vers le sommet. — D'après

tandig zijn, met de tandjes naar den top gericht. — Naar hetgeen op deze Plaat voor oogen gesteld is, kan, dunkt mij, de hier afgebeelde plant voor eenen vorm van de op voorgaande 422ste Plaat voorgestelde *Polyg. Hydropiper* gehouden worden; nabijkomende aan de Verscheidenheid β , *angustifolium*, welke men van dezelve in *Flora oder Botan. Zeit. 7er Jahrg. I*, p. 556, vermeld vindt.

62. *Polygonum lapathifolium*, lang voor eene bij ons zeldzaam voorkomende soort geacht, is, onder anderen ook door mij in de Provincie *Utrecht*, bevonden zeer algemeen te zijn, en zelfs zoo niet in grootere menigte dan toch zeker even overvloediglijk te groeijen als *Polyg. Persicaria* L. — De Verscheidenheid γ , *nodosum* (D. VIII. Pl. 602), vonden Dr. VAN DER SANDE en ik, in overvloed aan eenen slootkant, op een der polders aan de *Merwe*, tusschen *Dordrecht* en de overblijfsels van het huis *de Merwe*.

65. Door den Heer A. A. DORNSEIFFEN, Med. Cand., is deze soort van *Boschbessen*, welke toch altijd onder onze betrekkelijk zeldzame planten behoort, onder het *Hoogeland*, omtrent *Amersfoort* ontdekt geworden.

64. Nadat ik, nu eenige jaren geleden, in de duinen tusschen *Loosduinen* en *Eikenduinen*, bij 's *Hage*, deze plant gevonden heb, — en dus waarschijnlijk nagenoeg ter zelfde plaatse wáár zij veel vroeger door den Heer DE BEIJER gezien is geworden, — twijfel ik er bijna niet meer aan, dat de groeiplaats, *Flora Belg. Sept. Vol. I. P. I*, p. 545, door COLITZI voor *Dianthus arenarius* L. aangeteekend, almede deze zelfde van *Dianthus deltoïdes* is. — *D. arenarius* L. is, gelijk de Hoogl. VAN HALL t. a. p.

ce que présente cette Planche, il me paraît que cette plante pourrait être regardée, comme une forme du *Polygonum Hydropiper* (Pl. 422), approchant de la variété du *Polyg. angustifolium*, mentionnée dans la *Flora oder Botan. Zeit. 7er Jahrg. I*, p. 556.

62. Le *Polygonum lapathifolium*, long-temps estimé rare dans notre pays, a été trouvé, entre autres aussi par moi, en abondance dans la province d'*Utrecht*, — est très commun, et se trouve pour le moins en aussi grande quantité que le *Polyg. Persicaria* L. — La variété γ , *nodosum*, (Vol. VIII, Pl. 602) a été trouvée par le Dr. VAN DER SANDE et moi, en abondance au bord d'un fossé dans un des *polders* près de la *Merwe*, entre *Dordrecht* et les ruines de la maison *de Merwe*.

65. Cette espèce d'*Airelle*, que l'on peut regarder comme relativement rare chez nous, a été découverte par Monsieur A. A. DORNSEIFFEN, Cand. en Méd., vers le *Hoogeland* aux environs d'*Amersfoort*.

64. Après avoir trouvé cette plante, il y a quelques années, dans les dunes entre *Loosduinen* et *Eikenduinen*, près de la *Hage*, — donc probablement vers les lieux où Monsieur DE BEIJER l'avait aperçue plus tôt, — je ne doute plus guère que le lieu natal indiqué par COLITZI, *Flora Belg. Sept. Vol. I*, pag. 545 pour le *Dianthus arenarius* L., ne soit le même que celui du *Dianthus deltoïdes* — Le *Dianthus arenarius* L. est, comme le dit le Prof. VAN HALL, (ibid.) une plante douteuse, ou d'après ce qu'en

zegt, eene twijfelachtige plant, of naar hetgeen SMITH, in de *Transact. of the Linn. Soc. Vol. II. p. 296*, er van medegedeeld heeft, eene slechts weinig bekende soort, waarvoor geene andere autoriteit bestaat, dan een uit *Zweden* afkomstig Exemplaar in het Herbarium van LINNAEUS. Wat er alzoo van dezelve als door DE GORTER, DE BEIJER, en door BEUCKER ANDREAE gevonden, zij, blijft nog in het onzekere; doch ten aanzien van de plant welke bij *Nijmegen* gevonden, door den Heer DE BEIJER hiervoor bestemd is geworden, — maar ook aangaande meer andere door wijlen dezen bekwamen Kruidkundigen als inlandsch opgegeven, — hoopen wij met er tijd door den Hoogl. VAN HALL ingelicht te worden: welke van het grootste en voornaamste gedeelte van het Herbarium van den Heer DE BEIJER bezitter geworden is.

65. Veel achter *Sonsbeek* bij *Arnhem*, op ééne plaats op *den Heiligen Berg* bij *Amersfoort*, en op verscheiden plaatsen om *Beek*, bij *Nijmegen*.

66. Hier en daar op de bouwlanden bij *Utrecht*, b. v. omtrent de *Meern*, vindt men dezelve sterk getakt, en half liggende.

67. De opgave »algemeen door het gansche land,» is ten opzichte van deze plant te onbepaald genomen, want terwijl zij in de omstreken van *Haarlem*, tusschen *Haarlem* en *Leijden*, in de bosschen tusschen deze stad en den *Haag*, en in de nabijheid hiervan vooral naar den kant van *Scheveningen*, *Loosduinen* en *Monster* zeer algemeen voorkomt, zoo wordt zij in andere streken van ons vaderland, ook in zulke wáár anders veel hout wast, maar schaars aangetroffen. In de provincie *Utrecht*

a mentionné SMITH, dans les *Transact. of the Linn. Soc. Vol. II, p. 296*, c'est une espèce peu connue, dont il n'existe aucune autorité qu'un exemplaire d'origine Suédoise dans l'Herbier de LINNAEUS. Quant à ce qui peut en avoir été trouvé par DE GORTER, DE BEIJER et BEUCKER ANDREAE, on reste encore dans l'incertitude; mais à l'égard de la plante trouvée près de *Nimègue*, et désignée par Monsieur DE BEIJER comme la plante dont il s'agit, et à l'égard de plusieurs autres que feu cet habile botaniste regarde comme indigènes, nous espérons que par la suite ce point sera éclairci par le Prof. VAN HALL, qui est devenu propriétaire de la majeure et principale partie de l'Herbier de Monsieur DE BEIJER.

65. Abondant au delà de *Sonsbeek*, près d'*Arnhem*, en un endroit sur le *Heiligenberg* près d'*Amersfoort*, et en plusieurs endroits aux environs de *Beek*, près de *Nimègue*.

66. Ça-et-là dans les champs près d'*Utrecht*, p. e. vers le *Meern*, où on la trouve très rameuse et demi-couchée.

67. L'indication: « commune dans tout le pays, » est à l'égard de cette plante trop indécise; car tandis qu'elle est très commune aux environs de *Harlem*, entre cette ville et *Leide*: dans les bois entre *Leide* et la *Haye* et dans leurs environs, surtout vers *Scheveningen*, *Loosduinen* et *Monster*, dans d'autres contrées de notre patrie, quoique très boisées, on ne la trouve que rarement. Dans la province d'*Utrecht* je ne me rappelle aucun lieu où je l'aie rencontrée, qu' auprès de *Doorn* vers la

weet ik mij geene andere plaats te herinneren wáár ik haar gevonden heb, dan onder *Doorn*, omtrent de Hofstede *den grooten Wijngaard*, en tusschen hakhout bezijde den straatweg tusschen *Zeist* en *Rijsenburg*; op beide welke plaatsen ik haar daarenboven slechts in geringe hoeveelheid zag groeijen; terwijl de Heer GEVERS DEJNOOT er mede slechts een paar plaatsen van aanwijst, namelijk, op de Batterijen te *Blaauwkapel*, en in het bosch achter *Zuilen*. GD. p. 56. En evenzoo worden er door den Heer BRUINSMA in *Vriesland* ook niet meer dan twee groeiplaatsen van opgegeven: bij *Joure*, en in kreupelbosschen bij *Oosterwolden*; — met bijvoeging van »zelden.” Br., p. 80.

Om *Haarlem*, wáár zij stellig het overvloedigst gevonden wordt, is men in de beste gelegenheid om aan deze plant die — haar inzonderheid eigen — vormsverandering waar te nemen, waarbij ten koste van de bloembladen en van de bevruchtings-deelen, bijzonderlijk de kelk uitwast; en zoo een voorbeeld daarvan levert, hetgeen DECANDOLLE onder de benaming van *Fleurs permuteés* verstaat. Cf. MOQUIN-TANDON, *Pflanzen-Teratologie*, — door SCHAUER, pag. 145.

Aan eenen slootkant tusschen *Meer en Bosch* en het voormalig slot te *Heemstede*, bij *Haarlem*, vond ik op den 29sten Maart 1851 een Exemplaar van deze plant reeds in vollen bloei.

68. Zonder meer zij het genoeg van deze Plaat te zeggen, dat dezelve niet de daarbij genoemde plant vertoont, maar de, onder dien naam ook in de *Flora Belg. Sept.*, Vol. I. P. III., pag. 802, voorkomende, *Cerastium triviale* van LINK. Alzoo:

ferme dite *de groote Wijngaard*, et dans des taillis à côté de la chaussée entre *Zeist* et *Rijsenburg*; dans ces deux lieux toutefois je ne la vis croître qu'en petite quantité; tandis que Monsieur GEVERS DEJNOOT ne lui assigne non plus que deux endroits, savoir: sur les batteries à *Blaauwkapel*, et dans un bois près de *Zuilen*. — GD. p. 56. De même en *Frise* Monsieur BRUINSMA n'indique que deux endroits où on la trouve: près de *Joure*, et dans des broussailles près d'*Oosterwolden*, mais il ajoute le mot, »rare” Br., p. 80.

Aux environs de *Harlem*, où elle est le plus abondante, on est aussi le plus à même d'observer les permutations, particulièrement propres à cette plante, dans laquelle le calice surtout se prolonge aux dépens des pétales et des organes sexuels. Ainsi dans cette espèce se trouvent des exemples, de ce qu'entend DECANDOLLE par la dénomination de *Fleurs permuteés*. — Cf. MOQUIN-TANDON, *Pflanzen-Teratologie*, — par SCHAUER, pag. 145.

Au bord d'un fossé entre *Meer en Bosch* et l'ancien château de *Heemstede* près de *Harlem*, le 29 Mars 1851 je trouvai un Exemplaire de cette plante, qui était déjà en pleine floraison.

68. Qu'il nous suffise de dire de cette Planche, qu'elle ne représente pas la plante qui y est nommée, mais le *Cerastium triviale* de LINK; qui figure aussi sous ce nom dans la *Flora Belg. Sept.* Vol. I, P. III. pag. 802. Ainsi:

CERASTIUM TRIVIALE Lk. (*)

Ruige Hoornbloem.

Hoogduitsch. Gemeines Hornkraut.
Fransch. Céraiste vulgaire.
Engelsch. Hairy Mouse-ear-Chick-weed.

SOORTELIJKE KENMERKEN. Caulibus adscenden-
 tibus. De stengen opgerigt. Follis oblongis
 ovatisve, infimis in petiolum angustatis. Lang-
 werpige, of eironde bladen; de benedenste in
 den bladsteel smal uitlopende. Paniculae ra-
 mis superioribus aggregatis. De bovenste tak-
 jes van de bloempluim getropt. Bracteis calyci-
 busque margine scariosis apice glabris. Aan de
 randen eenigzins verdorde, en aan den top on-
 behaarde schutblaadjes, en kelkslipjes. Pedit-
 cellis fructiferis calyce duplo triplove longiori-
 bus. De vruchtdragende bloemsteeltjes twee à
 driemaal langer dan den kelk. Petalis calycem
 subaequantibus. De bloembladen bijna van ge-
 lijke lengte met de kelkslippen.

Over *Cerastium vulgatum* L., kan men, be-
 halve VAN HALL, VROLIK en MULDER, *Wetensch.*
Bijdragen, D. III., bl. 54, en *Flora Belg. Sept.*
 Vol. I. P. III, pag. 802, ook vergelijken: GUIL-
 LEMIN, *Arch. Botan. Tome I*, p. 45, LINNAEA,
 Bd. III, pag. 65, BLUFF en FINGERH., *Compend.*
Florae Germ., Ed. alt. Vol. I. P. II, pag. 154.

69. Ofschoon *Lythrum Salicaria* L. eene
 zeer wisselvormige plant zij, zoo als men haar
 hier voorgesteld vindt, moet er naar waarheid
 van gezegd worden, dat zij aldus in de Natuur

(*) *C. triviale* RENN., *Flora German. excurs.*, pag. 796.
 No. 4972.

CERASTIUM TRIVIALE Lk. (*)

Céraiste vulgaire.

Nom Allemand. Gemeines Hornkraut.
 — *Anglais.* Hairy Mouse-ear-Chickweed.

CARACT. SPÉCIFIQUES. Tige érigée. Feuilles oblon-
 gues ou ovales, les inférieures se rétrécissant
 vers le pétiole. Les rameaux supérieurs du
 panicule aggrégés. Les bractées et les segments
 des calices à bords membraneux, et glabres au
 sommet. Les pédicelles frugifères deux ou trois
 fois plus longs que le calice, et les pétales
 presque de la même longueur que le calice.

Sur le *Cerastium vulgatum* L. on peut com-
 parer, outre VAN HALL, VROLIK et MULDER, *We-*
tensch. Bijdragen, D. III, p. 54, et *Flora Belg.*
Sept. Vol. I, P. III, pag. 802, aussi: GUILLE-
 MIN, *Arch. Botan. Tome I*, p. 45; *Linnaea*,
 Bd. III, p. 65; BLUFF et FINGERH. *Compend.*
Florae Germ. (ed. alt.), Vol. I, P. II, pag. 154.

69. Quoique le *Lythrum Salicaria* soit su-
 jet à beaucoup de variations, on doit convenir qu'à
 la vérité cette plante ne se trouve nullepart dans
 la nature, telle qu'on la voit figurée ici; c'est

(*) *C. triviale* RENN., *Flor. Germ. excurs.*, p. 796,
 No. 4972.

nergens voorkomt. Waarom het mijn voorne-
men is om voor deze Plaat te eeniger tijd eene
juistere Afbeelding te geven. Hetwelk ik als-
dan hoop te bewerkstelligen, wanneer ik mij in
staat gesteld vinden zal, om te gelijk eene zeer
in het oog vallende Verscheidenheid van dezelve
te laten afteekenen, welke ik in onze duinen
gevonden, en tot nog toe bij geenen schrijver
vermeld gezien heb; ook niet onder de aanmer-
kingen welke LÖNN over de veranderlijkheid
van deze plant, in *Flora oder Botan. Zeit.*, 20er
Jahrg. I, p. 599, medegedeeld heeft. — Wat
overigens de algemeenheid betreft waarin de
gewone Partyke in ons land groeit, nergens
kan dit meer waargenomen worden dan aan de
Merwe tusschen *Gorcum* en *Dordrecht*: alwáár
vele der eilandjes, in haren bloeitijd, op eeni-
gen afstand geene andere kleur vertoonen,
dan die van hare bloemen.

70. Dit prachtige gewas is, — wil men het
in deszelfs volle schoonheid aantreffen, — vooral
ook bij *Gorcum* te vinden: in de laagte tus-
schen den straatweg en het jaagpad, kort bij de
ligplaats der tusschen die stad en *Utrecht* va-
rende Barge; en ook schuins daar tegen over,
aan de andere zijde van de Vaart.

71. Hierbij worde in aanmerking genomen
dat tegenwoordig, in de meeste Kruidkundige
werken, *Rosa pimpinellifolia* L. wel naar den
vorm, maar niet soortelijk van *Rosa spinosis-
sima* onderscheiden voorkomt; zoo als onder
anderen bij SPRENGEL, *Syst. Vegetab.*, Ed. 16^a,
Vol. II, pag. 549; BLUFF en FINGERH., I. c.
pag. 218.

Zoo als de plant zich hier voordoet, even

pourquoi j'ai le dessein, de substituer par la
suite une autre planche à celle-ci, ou du moins
de faire en sorte qu'on en trouve une représen-
tation plus exacte dans cet ouvrage. Ce que j'es-
père effectuer lorsque je serai à même d'en faire
dessiner en même une Variété que j'ai trouvée
dans les dunes, et que je n'ai vue mentionnée
jusqu'ici chez aucun auteur; non plus dans les
remarques de LÖNN sur la permutabilité de cette
plante, insérées dans la *Flora oder Botan. Zeit.*
20er *Jahrg. I*, p. 599.

Quant à la généralité de la *Salicaire commune*
dans notre pays, elle ne saurait être nulle part
mieux observée que le long de la *Merwe* entre
Gorcum et *Dordrecht*, où, dans le temps de sa
floraison, plusieurs îlots n'offrent, à quelque
distance, d'autre couleur que celle des fleurs de
cette plante.

70. Cette magnifique plante se montre dans
toute sa beauté, surtout aussi près de *Gorcum*:
dans des lieux bas entre la chaussée et la ban-
quette de remorque, près du relai de la Berge
de cette ville à *Utrecht*; et aussi presque vis-à-
vis du même lieu, sur la rive opposée du
canal.

71. On voudra bien observer ici qu'actuelle-
ment dans la plupart des ouvrages sur la bota-
nique la *Rosa pimpinellifolia* L. est bien
distinguée pour la forme, mais non pour l'es-
pèce, de la *Rosa spinosissima*; comme entre au-
tre, chez SPRENGEL, *Syst. vegetab.*, Ed. 16e.,
Vol. II, pag. 549; BLUFF et FINGERH. I. c.
pag. 218.

Comme la plante se montre ici, ou à-peu-
g*

zoo, of nagenoeg derwijze (in zoo verre zulks naar eene Afbeelding opgemaakt kan worden) vond ik haar van houding aan het opgaan der heide achter het dorp de *Bild*, bij *Utrecht*: binnen het rasterwerk van de Buitenplaats *Beerschoten*. — Zij groeit dáár tot een paar voeten hoogte, doch in de duinen wordt zij hier en daar, b. v. achter den *Aarderhout* bij *Haarlem*, onder eene geheel andere gedaante aangetroffen; namelijk, bijna als langs den grond voortkruipende, met meer ronde en ruim voor de helft kleinere bladen, met veel kleinere bloemen, en overigens aan hare takken en bladstelen nog meer met stekeltjes bezet, dan men hier Afgebeeld ziet.

72. Door den Hoogl. Kops alhier de plant bedoeld zijnde, welke in de *Flora Belgica* van DE GORTER den naam van *Hypericum quadrangulum* L. voert, zoo valt hierop aan te merken dat het tegenwoordig als voor goed uitgemaakt is, dat de echte *Hyper. quadrangulum* van LINNAEUS eene en dezelfde plant is met *Hypericum dubium* LEERS (*Flora Belg. Sept.*, Vol. I. P. II, pag. 408, N°. 624).

Wat de Groeiplaatsen aangaat, — van die welke van DE GORTER overgenomen zijn kan niet met zekerheid bepaald worden, of die wezenlijk op *Hyper. quadrangulum* L., of wel op *Hyper. quadrangulare* SM. (*Hyper. tetrapterum* FRIES) betrekking hebben? — Maar wat de overige betreft, als »langs de wegen buiten *Utrecht*, enz.,” daarvan is het zeker dat zij laatstgenoemde plant vrij overvloedig, maar niet de *Hyper. quadrangulum* van LINNAEUS opleveren.

près de cette manière (autant qu'on peut en juger par l'inspection d'une figure), je la trouvai à l'entrée de la bruyère au delà du *Bild* près d'*Utrecht*: dans l'enclos de la maison de campagne de *Beerschoten*. Elle y atteint la hauteur d'une couple de pieds, mais dans les dunes on la trouve ça-et-là, par exemple derrière le *Aarderhout* près de *Harlem*, sous une forme toute différente; elle y est presque rampante, à feuilles rondes et au moins la moitié plus petites, à fleurs beaucoup plus petites, et plus garnies d'aiguillons aux branches et aux pétioles que l'on n'en voit représenté ici.

72. Le Prof. Kops ayant considéré cette plante comme figurant dans la *Flora Belgica* de DE GORTER sous le nom de *Hypericum quadrangulum* L., il faut toutefois remarquer qu'il paraît actuellement décidé que le vrai *Hypericum quadrangulum* L., est exactement la même plante que l'*Hypericum dubium* LEERS (*Flora Belg. Sept.* Vol. I, P. II, pag. 408. N°. 624).

Quant aux lieux où on la trouve, on ne saurait affirmer que ceux qui sont empruntés à DE GORTER ont rapport à l'*Hypericum quadrangulum* L., ou bien à l'*Hypericum quadrangulare* SM. (*Hypericum tetrapterum* FRIES). — Mais quant aux environs d'*Utrecht* etc., il est certain qu'ils fournissent cette dernière plante en abondance, mais non l'*Hypericum quadrangulum* L.

HYPERICUM QUADRANGULARE SM.

Vierhoekig Hertshooi.

- Hoogduitsch.* Viereckiges Johanniskraut. Vierkantiges Hartheu.
Fransch. Millepertuis quadrangulaire.
Engelsch. Square St. John's-wort. Square St. Peter's-wort.

SOORTELIJKE KENMERKEN. Caule erecto 4-gono, subalato. Regtstandige, vierkantige, min of meer gevleugelde steng. Foliis oblongis obtusis subpellucido — margine nigro-punctatis. Langwerpig-eironde, stompe, nu eens meer dan weer minder doorschijnend-gestippelde, en zwartrandige bladen. Floribus corijmbosis. Tuilvormig-vereenigde bloemen. Sepalis lanceolatis, acutis. Lancetvormige, puntige, kelkbladen.

Men kan hierop vergelijken: *Flora oder Botan. Zeit.*, Ser Jahrg. Bd. II, pag. 350; *Linnaea*, Bd. IV, pag. 415 sq.; SPRENGEL, *Syst. Veget.* (Ed. 16^a), Vol. III, pag. 543; BLUFF en FINGERHUTH, l. c. Vol. II, pag. 265.

75. De plaatsen wáár ik het *nederliggend Hertshooi* menigvuldig aangetroffen heb, zijn: op bouwlanden tusschen *Neérlangbroek* en *Doorn*, achter *Houderingen* bij de *Bild*, omtrent *Oud-Leusden* bij *Amersfoort*, en tusschen *Scherpenzeel* en *Woudenberg*. Ook wordt dezelve in de omstreken van *Breda* gevonden; bij *Leijden*, *Noordwijk* en *Noordwijkerhout*, onder *Poelgeest* en bij *Wassenaar*; en, in de provincie *Utrecht* nog, tusschen *Zeist* en den *Krommen Rijn* bij *Wulperhorst*. K.v.W., p. 19. MB. en KERB. p. 56. GD. p. 66.

HYPERICUM QUADRANGULARE. SM.

Millepertuis quadrangulaire.

- Nom Allemand.* Viereckiges Johanniskraut. Vierkantiges Hartheu.
Nom Anglais. Square St. John's-wort. Square St. Peter's-wort.

CARACT. SPÉCIFIQUES. Tige droite, quadrangulaire, plus ou moins ailée; feuilles oblongues obtuses à bords plus ou moins transparents et garnis de points noirs; fleurs en corymbe; calice à feuilles lancéolées et acuminées.

On peut comparer: *Flora oder Botan. Zeit.* Ser Jahrg. Bd. II, p. 350; *Linnaea*, Bd. IV, p. 415 sq.; SPRENGEL, *Syst. Veget.* (Ed. 16^a), Vol. III, p. 543; BLUFF et FINGERH., l. c. Vol. II, p. 265.

75. Les lieux où j'ai trouvé le *Millepertuis couché* sont: des champs entre *Neérlangbroek* et *Doorn*, derrière *Houderingen* près du *Bild*, vers *Leusden* près d'*Amersfoort*, et entre *Scherpenzeel* et *Woudenberg*. On le rencontre aussi dans les environs de *Breda*; près de *Leide*, de *Noordwijk* et de *Noordwijkerhout*, vers *Poelgeest* et près de *Wassenaar*, et, encore dans la province d'*Utrecht*, près de *Wulperhorst* entre *Zeist* et le *Kromme Rijn*. K.v.W., p. 19. MB. et KERB. p. 56. GD. p. 66.

74. Op eenen polder nabij *Dordrecht* werd dezelve mij door Dr. VAN DER SANDE aangewezen, wáár zij in zulk eene groote menigte groeit als op vele weilanden elders de *gemeene Ranonkel*, of veelal zoogenaamde *Boterbloem* (D. VI. Pl. 464). — Dezelve is ook op *Walcheren* gevonden, doch zeldzaam, alsmede op *Zuid-Beveland*, en bij *Wassenaar*. V.D.B¹, p. 6. V.D.B², p. 14. Mb. en KERB. p. 7.

75. Op bouwlanden bezijde de laan van *Lunenburg* te *Neérlangbroek*, bij *Woudenberg*, en ook bij *Zuilen*. — GD. p. 68. Te *Marum* bij *Leeuwarden*, alsmede tusschen *Ried* en *Boer*, bij *Goutum*, bij *Marssum* en op 't *Geestumerveld*. VH¹. Vol. I. P. III, p. 814. Br., p. 90. Op ééne plaats bij *Leijden*. Mb. en KERB., p. 8. In *Zeeland* algemeen. V.D.B¹, pag. 6.

76. Zij is door mij bij *Amersfoort*, tusschen de stad en de plaats welke den naam van de *Doornhaag* voert, gevonden, als ook in beekjes op de hei tusschen *Putten* en *Ermelo*, en in een' sloot tusschen *Malden* en *Heumen* bij *Nijmegen*.

77. Op *Schoonoord* te *Doorn*, op *Rijnaauwen* bij *Bunnik*, aan den Straatweg tusschen *Amersfoort* en *Nijkerk*, onder *Woudenberg*: tusschen het dorp en de boerderij de *Stulp*, omtrent *Beekhorst* tusschen *Woudenberg* en *Scherpenzeel*, en ook overvloedig aan den Straatweg van *Breda* naar den *Bosch*.

78. Vrij algemeen in de omstreken van *Hilversum*, en tusschen 's *Graveland* en *Bussum*; op den *Grebschen berg*, bij den *grooten Wijngaard* te *Doorn*, en in de duinen bij *Domburg* op *Walcheren*, — doch aldaar weinig meer dan één voet hoog groeiende, veel schaarscher

74. Cette plante me fut indiquée par le Dr. VAN DER SANDE dans un polder près de *Dordrecht*, où elle est aussi abondante que dans beaucoup de prés, la *Renoncule commune*, nommée vulgairement *Bassinnet* (Vol. VI. Pl. 464). Elle a aussi été trouvée dans l'île de *Walcheren*, mais rarement, ainsi que dans *Sud-Beveland* et près de *Wassenaar*. V.D.B¹, p. 6. V.D.B², p. 14. Mb. et KERB. pag. 7.

75. Dans les champs à côté de l'allée de *Lunenburg* à *Neérlangbroek*, et près de *Woudenberg*. — Aussi près de *Zuilen*: GD. p. 68. A *Marum* près de *Leeuwarde*, entre *Ried* et *Boer*, près de *Goutum*, près de *Marssum* et au *Geestumerveld*. — VH¹, Vol. I, P. III, p. 814. Br. p. 90. — En un lieu voisin de *Leide*, Mb. et KERB., p. 8. Commun en *Zélande*, v.d.B¹, p. 6.

76. Je l'ai trouvée près d'*Amersfoort*, entre la ville et le lieu nommé le *Doornhaag*; ainsi que dans des ruisseaux sur la bruyère entre *Putten* et *Ermelo*, et dans un fossé entre *Malden* et *Heumen* près de *Nimègue*.

77. Au *Schoonoord* à *Doorn*; au *Rijnaauwen* près de *Bunnik*; près de la chaussée entre *Amersfoort* et *Nijkerk*; près de *Woudenberg*: entre le village et la métairie de *Stulp*; vers *Beekhorst* entre *Woudenberg* et *Scherpenzeel*; — elle abonde aussi près de la chaussée de *Breda* à *Bois-le-duc*.

78. Assez commune aux environs de *Hilversum*; et entre 's *Graveland* et *Bussum*, sur le *Grebschenberg* entre *Wageningen* et *Rhènen*, près du *Groote Wijngaard* à *Doorn*, et dans les dunes près de *Domburg*, dans l'île de *Walcheren*: mais elle n'y atteint guère que la hau-

van bloemen, en eenigzins kleverig op het gevoel.

79. Ter tweede door Prof. Kors te *Utrecht* aangewezen groeiplaats werd deze plant in 1828 nog gevonden, en op eerstgenoemde gedurende de jaren 1837—1840, in menigte. Doch zoo niet geheel en al, zal zij nu toch grootendeels met de Walmuren, waarop zij groeide, verdwenen zijn.

80. Door den Heer A. J. DE BRUIN is dezelfde in *Noord-Brabant* bij *Boameer* gevonden geworden, en hier en daar op *Zuid-Beveland* door Dr. VAN DEN BOSCH. V.D.B², p. 19.

81. Er geen bezwaar in vindende de Verscheidenheid van *Mentha aquatica* L., welke hier (*Var.*) *capitata* genoemd wordt, voor dezelfde te houden welke in *Flora Belg. Sept.* Vol. I. P. II, p. 456, *Var. β, pedunculata* heet, zoo wordt ten opzichte van derzelve groeiplaatsen aangemerkt, dat ik haar vóór eenige jaren vrij overvloedig in duinvalleijen onder *Vogelenzang* en omtrent *Zandvoort*, bij *Haarlem*, aange troffen heb, en naderhand, te zamen met Dr. VAN DEN BOSCH, aan slootkanten tusschen *Grijpskerk* en *Domburg* op *Walcheren*; maar nog veelvuldiger in duinvalleijen tusschen *Domburg* en *Oost-Kapel*. — Vergelijk ik nu al mijne Exemplaren en met de Afbeelding en de beschrijving van *M. aquatica* L., *Var. capitata* van den Heer MIQUEL, en met de beschrijving welke Prof. VAN HALL, t. g. p., van *M. aquatica* L., *Var. β, pedunculata* geeft, dan stemt alles zoo volkomen overeen, als het maar wezen kan; uitgenomen dat er toch ook Exemplaren onder loopen, welke op hunne beurt meer van *M. aquatica* L., *Var. capitata* LASCII (*Linnaea*, Bd. IV, p. 417) hebben: zoo dat

teur d'un pied, porte peu de fleurs et est quelque peu visqueuse.

79. Au second lieu natal indiqué par le Prof. Kors, cette plante se trouvait encore en 1828, et elle abondait au premier lieu durant les années 1837—1840. Mais elle aura probablement tout-à fait, ou en grande partie, disparu par le demantèlement des remparts sur lesquels elle croissait.

80. Monsieur A. J. DE BRUIN l'a trouvée dans le *Brabant Septentrional* près de *Boameer*, et le Dr. VAN DEN BOSCH, ça-et-là dans *Sud-Beveland*. V.D.B², p. 19.

81. Ne trouvant aucune difficulté à regarder la variété de la *Mentha aquatica* L., nommée ici (*Var.*) *capitata*, comme étant la même qui est nommée *Var. β pedunculata* dans la *Flora Belg. Sept. Vol. I. P. II, p. 456*, — je remarquerai à l'égard des lieux où elle croit, que je l'ai trouvée assez abondante dans les vallées des dunes vers *Vogelenzang*, et aux environs de *Zandvoort* près de *Harlem*, et ensuite avec le Dr. VAN DEN BOSCH, entre *Domburg* et *Grijpskerk* dans l'île de *Walcheren*; mais en plus grande abondance dans les vallées des dunes entre *Domburg* et *Oostkapel*. Si je compare tous mes exemplaires avec la figure et avec la description qu'a faite Monsieur MIQUEL, de la *M. aquatica* L., *Var. capitata*, et avec la description donnée par le Prof. VAN HALL, de la *M. aquatica* L. *Var. β, pedunculata*, je trouve une conformité aussi exacte que possible; excepté toutefois qu'il s'en rencontre quelques exemplaires qui à leur tour ont plus de ressemblance avec la *M. aquatica* L., *Var. capitata* LASCII (*Linnaea*, Bd. IV, p. 417); de sorte qu'il me paraît à tous égards préférable

het mij allezins voorkomt dat het verkieslijk is met BLUFF en FINGERHUTH tot eene eind-bepaling te komen, en de onderhavige plant (indien al niet *M. hirsuta* L.) *M. aquatica*, α , *hirsuta* te noemen. — De Verscheidenheid waarvan D. III, bij Pl. 163, door FAVROD melding gemaakt is, schijnt mij toe insgelijks onze *M. aquatica* L., *Var. capitata* Mq., etc., te zijn.

82. *Stachys palustris*. — Onder dezen vorm groeit dezelve hier en daar op de bouwlanden, om *Utrecht* zelfs zeer algemeen, en is dezelve volkomen de *Stachys ambigua* in *Engl. Bot.*, Vol. XXX. t. 2089; maar niet de *Stachys ambigua* der *Flora Belg. Sept. Vol. I. P. III*, p. 814. Welke laatste mij allezins toeschijnt eene en dezelfde plant te zijn, als die welke SMITH (t. a. p.) uit *Schotland* ontving: zoodat het noodzakelijk is dat wij nog eene plaat van *Stachys palustris* geven, en de Afbeelding van onze *Stachys ambigua* of, volgens Profess. VAN HALL, *Stach. palustris*, *Var. γ , ambigua*, daarop liefst onmiddelijk laten volgen.

83. Met witte bloemen, tusschen *Overveen* en *Bloemendaal* bij *Haarlem*.

84. *Ballota nigra* L. — Aldus volgens SMITH, *Engl. Flora* Vol. III, pag. 101, maar *Ballota foetida* LAM. der *Flora Belg. Sept.*; = *B. nigra* L., β , *foetida* bij BLUFF en FINGERHUTH.

85. Dezelve wordt ook bij *Haarlem* gevonden, en bij *Muiderberg*; bij *Leijden*, en aan eenen der stadswallen te *Leeuwarden*. VH¹. Vol. I. P. I, p. 449. Mb. en KERB., p. 218. Br., p. 94. — Voorts is zij almede in den omtrek van *Breda* te huis, K.v.W., p. 20, — door den Heer VAN DER SANDE in eene steeg bij de Maliebaan te *Utrecht* ontdekt, en door mij even

d'en venir à une détermination définitive, avec BLUFF et FINGERHUTH, et de nommer la plante en question, sinon *M. hirsuta* L., *M. aquatica*, α , *hirsuta*. La Variété mentionnée par FAVROD, Vol. III, Pl. 163, me paraît également être notre présente *M. aquatica* L., *Var. capitata* Mq. etc.

82. *Stachys palustris*. — Sous cette forme elle croit çà-et-là dans les champs près d'*Utrecht*, où elle est même assez commune, et elle est complètement le *Stachys ambigua* de l'*Engl. Bot.*, Vol. XXX. t. 2089; mais non le *Stachys ambigua* de la *Flora Belg. Sept.*, Vol. I. P. III, p. 814, qui me paraît à tous égards la même plante que SMITH (ibid.) a reçue de l'Ecosse. De sorte qu'il est nécessaire que nous donnions encore une Planche du *Stachys palustris*, et de la faire suivre immédiatement d'une représentation de notre *Stachys ambigua*, ou selon le Prof. VAN HALL *Stachys palustris* *Var. γ , ambigua*.

83. A fleurs blanches elle se trouve entre *Overveen* et *Bloemendaal* près de *Haarlem*.

84. *Ballota nigra* L. — De même selon SMITH, *Engl. Flora*, Vol. III, pag. 101, mais *Ballota foetida* LAM. dans la *Flora Belg. Sept.*; = *B. nigra* L., β , *foetida* chez BLUFF et FINGERHUTH.

85. On la trouve aussi près de *Haarlem*, et près de *Muiderberg*; près de *Leide* et sur un des remparts de *Leeuwarden*. VH¹. Vol. I. P. I, p. 449. Mb. et KERB. p. 218. Br. p. 94. — De plus elle existe aussi aux environs de *Breda*. K.v.W. p. 20. — Par le Dr. VAN DER SANDE elle a été découverte dans une allée près du Mail à *Utrecht*, et par moi tout près d'*Amerongen*: au bord de la chaussée

buiten *Amerongen* aan den Straatweg naar *Rheenen*, te *Doorn* in menigte op en tusschen de beenderen in het knekelhuis, in den *Haarlemmerhout*, te *Amsterdam* bij het *Oosterdok*, en achter de plaats van den Heer *BAKKER* bij *Laren* die Verscheidenheid van dezelve, welke bij *BLUFF* en *FINGERHUTH* als *Leonurus Cardiaca*, β . *villosus* beschreven staat.

86. De *wilde Majolein*, welke ons eene olie leveren kan, waarvan, volgens *LINDLEY* (*Flora Medica*, p. 491), in *Engeland* tegen de pijn van bedorven tanden, en met olijf-olie vermengd bij *Rheumatisme*, en bij *Verrekkingen* en *Kneuzingen* zeer dikwijls gebruik gemaakt wordt, groeit in *Zeeland*, vooral op *Zuid-Beveland*, bijna overal aan de dijken, en ook in *Zeeuwisch-Vlaanderen* in ruimen overvloed: onder anderen aan den weg tusschen *Terneuzen* en *Axel*, en aan eenen dwarsdijk bij het tusschen die beide plaatsen gelegen *Spui*. — Dezelve komt aldáár gewoonlijk ter hoogte van $1\frac{1}{2}$ voet voor, met 3 à 4 en meer stengen op ééne wortel, en daarbij met meerdere en nauwer vereenigde bloemen, dan hier afgebeeld is; onder welchen vorm ik haar, behalve in het door den *Hoogl. Kors* reeds aangewezen *Spoel* bij *Kuilenburg*, ook aan de *Waal* tusschen *Heerenwaarden* en *Rossum*, en tusschen eerstgenoemde plaats en *Dreumel* gevonden heb, alsmede aan den weg tusschen het *Pannerdsche-Veer* en *Doornenburg*, omtrent *Nijmegen*. — Overigens wordt zij ook te *Brummen* bij *Zutphen* aangetroffen, en komt zij te *Leijden* op de *Stadsvest* tusschen de *Zijle-* en *Hoogewoerdspoort* voor. *VH¹. Vol. I. P. II, p. 451. Mb. en KERB., p. 210.*

87. *Brunella vulgaris*, *Var. β , flore albo.* —

de *Rheenen* à *Doorn* en abondance dans *Fossuaire*; dans le *Harlemmerhout*; à *Amsterdam* près de l'*Oosterdok*, et derrière la campagne de *Monsieur BAKKER* à *Laren*: savoir, cette variété qui est décrite dans *BLUFF* et *FINGERHUTH* sous le nom de *Leonurus Cardiaca*, β , *villosus*.

86. La *Marjolaine sauvage*, qui peut fournir une huile dont, suivant *LINDLEY* (*Flora Medica*, pag. 491.) on fait un fréquent usage en *Angleterre* pour le mal des dents gâtées, et mélangée avec l'huile d'Olive on l'applique dans les *Rhumatismes*, des entorses et des contusions, croit en *Zélande*: surtout dans *Sud-Beveland*, presque partout le long des digues. On la trouve aussi, mais moins fréquemment, dans la *Flandre-Zélandaise*: entre autre le long du chemin de *Terneuzen* à *Axel*, et près d'une digue de traverse près du *Spui*, situé entre ces deux endroits. Elle y parvient ordinairement à la hauteur d'un pied et demi, poussant d'une seule racine 5 ou 4 tiges et même davantage, et à fleurs plus nombreuses et plus rapprochées qu'il n'est figuré ici; mais sous cette forme, je l'ai trouvée non seulement dans le *Spoel* près de *Kuilenburg*, lieu déjà indiqué par le *Prof. Kors*, mais aussi près du *Waal*, entre *Heerenwaarden* et *Rossum*, et entre ce premier endroit et *Dreumel*; ainsi qu'au près du chemin entre le *Pannerdsche Veer* et *Doornenburg* près de *Nimègue*. — De plus on la trouve aussi à *Brummen* près de *Zutphen*; elle vient encore à *Leide* sur les remparts entre les portes du *Zyle* et du *Hoogewoerd*. *VH¹. Vol. I, P. II. p. 451. Mb. et KERB., p. 210.*

87. *Brunella vulgaris*, *Var. β , flore albo.*

In *Gelderland* op den weg tusschen *Est* en *Wadenooijen*.

88. *Euphrasia Odontites*, — met witte bloemen door Dr. VAN DEN BOSCH op *Zuid-Beveland*, door mij bij *Baambrugge* gevonden.

89. In de Provincie *Utrecht* vrij algemeen; inzonderheid op de *Waarden* aan de *Lek*, en aan de dijken langs die rivier.

90. Met witte bloemen vond ik haar eens op een kooinveld bij *Utrecht*.

91. Met witte bloemen werd dezelve door Dr. KRAAMWINKEL in het bosch te *Zeist* gezien.

92. Zoo als dit *Flora Belg. Sept. Vol. I. P. II, pag. 407, P. III, p. 818* te zien is, door de Heeren MOLKENBOER en KERBERT in hunne *Flora Leidensis*, pag. 202, aangegeven staat, en thans, — met een Exemplaar van de plant uit het Herbarium van den Hoogl. Kops in handen, — na nog weder herhaald onderzoek ook aan mij gebleken is, stelt de Afbeelding op deze Plaat *Orobanche major* POLL., of *Orob. caryophyllacea* SM., voor:

OROBANCHE CARYOPHYLLACEA SM.

Welriekende Bremraap.

Hoogduitsch. Gewürzartige Sommerwurz. Nelkenduftende Sommerwurz.

Fransch. Orobanche commune.

Engelsch. Clove-scented Broomrape.

SOORTELIJKE KENMERKEN. Caule $\frac{1}{2}$ -1 ped., in basin squamosam intumescens, erecto, squa-

En *Gueldre* sur le chemin entre *Est* et *Wadenooijen*.

88. *Euphrasia Odontites*, à fleurs blanches, trouvée par le Dr. VAN DEN BOSCH dans *Sud-Beveland*, et par moi à *Baambrugge*.

89. Assez commune dans les prairies le long du *Lek*, et sur la digue de cette rivière.

90. A fleurs blanches je la trouvai dans un champ de blé près d'*Utrecht*.

91. A fleurs blanches Monsieur KRAAMWINKEL la vit dans un bois près de *Zeist*.

92. Comme on peut le voir, *Flora Belg. Sept. Vol. I. P. II, pag. 407, P. III, p. 818*, ainsi que l'indiquent Messieurs MOLKENBOER et KERBERT dans leur *Flora Leidensis*, p. 202, et comme un examen réitéré d'un exemplaire de cette plante qui se trouve dans l'Herbier du Prof. Kops, que j'ai sous la main, je me suis convaincu que la plante figurée ici est l'*Orobanche major* POLL., ou *Orobanche caryophyllacea* SM.:

OROBANCHE CARYOPHYLLACEA SM.

Orobanche commune.

Nom Allemand. Gewürzartige Sommerwurz. Nelkenduftende Sommerwurz.

Nom Anglais. Clove-scented Broom-rape.

CARACT. SPÉCIFIQUES. Tige érigée, pubescente, striée, de 6 à 12 pouces, à base écailleuse, et

mis ovato-oblongis munito, praesertim inter flores pubescente, striato. De steng $\frac{1}{2}$ -1 voet hoog, in een schubbig voetstuk eindigende, regtstandig, met eivormig-langwerpige schubben bedekt, voornamelijk tusschen de bloemen zachtharig, gestreept. Floribus vel laxius vel densius spicatis, Thyrsus constituentibus. Losere of digtere, Thirsvormige bloemaar. Bracteis ovato-lanceolatis, nervosis, corollâ brevioribus. Eirond-lancetvormige, gestreepte, korter dan de bloemkroon zijnde, schutblaadjes. Calycè 4-partito, sub-bisepali, hirsuto. De kelk ruig, 4-deelig, met twee grootere slippen. Corolla inflato-tubulosa, striato-nervosa, extus hirsutissima. De bloemkroon opgeblazen-buisvormig, nervig-gestreept, van buiten sterk behaard. Labio superiore amplo, proplexo, fornicato; inferiore trifido, lobis lateralibus subfimbriato-crispis. De bovenlip breed, vooruit-springende, gewelfd; de benedenlip 5-spletig, met de zijlobben franjeachtig-gekruld. Staminibus pilosis; stylo superne glanduloso-hirsuto, et stigmatè obcordato, discolorè. Behaarde helmdraadjes, het stijltje van boven klierachtig-behaard, de stempel omgekeerd-hartvormig en verschilkleurig.

Na op deze wijze eene meer uitvoerige opgave van die kenteekenen gegeven te hebben, waarnaar men deze soort van andere onderscheidt, zal het niet noodig zijn verders nog aan te merken, dat, ter boven gemelde plaatse in de *Flora Batava*, in de nadere omschrijving van de plant mede eenige verandering gemaakt zoude moeten worden: want wat daarin op *Orob. caryophyllacea* Sm. zeer wel toe te passen is, of wat minder (b. v. (regel 5) dat de schutbla-

tumescente; écailles ovales oblongues, striées; fleurs en thyrses, tantôt lâches, tantôt plus serrées; bractées ovales lancéolées, striées, à nervures, et plus courtes que la corolle; calice velu, à peu près bisépale; corolle tubulée et enflée, à stries, très velues à l'extérieur; la lèvre supérieure large, proéminente, voûtée; l'inférieure trifide, à lobes latéraux sous-frangés; étamines couvertes de poils; style glanduleux et velu au sommet; stigmate obcorde, discolor.

Après avoir indiqué ainsi avec plus de détails les caractères spécifiques propres à faire distinguer cette plante, il ne sera pas nécessaire d'observer qu'à l'endroit mentionné de la *Flora Batava* quelques changements dans la description de la plante deviennent indispensables; car ce qui y serait très bien applicable à l'*Orob. caryophyllacea* Sm., ou moins, (p. e. (ligne 5) que les bractées sont plus longues que le calice), tout cela se découvre maintenant avec facilité:

Quant aux lieux où on la trouve, ce qui est indiqué dans la première ligne jusqu'au signe †, dont les deux premiers sont empruntés à DE GORTER, et dont le troisième a été communiqué par Monsieur DE BELJER, on ne saurait dire positivement s'ils ont rapport à la vraie *Orob. major* L., ou bien à l'*Orob. caryophyllacea* Sm., mais pour ce qui concerne les autres, il est certain que

den *langer* zijn dan de kelk), — zulks laat zich thans gemakkelijk ontdekken.

GROEIPLAATSEN. Wat de in den eersten regel, tot aan het teeken †, opgegevene betreft, — waarvan beide de eerste van DE GORTER overgenomen zijn, en de derde door wijlen den Heer DE BEIJER medegedeeld geworden is, — daarvan kan hier niet gezegd worden of die voor de ware *Orob. major* L., of wel voor *Orob. caryophyllacea* Sm. geldende zijn; maar wat de overige aangaat, zeker is het, dat laatstgenoemde in die streken van ons Vaderland als te huis behoort. Waarvan men zich ook overtuigen kan, door hierbij te vergelijken: *Flora Belg. Sept. Vol. I. P. II*, pag. 474; *P. III*, pag. 819. MOLKENBOER en KERBERT, *Flora Leidensis*, pag. 202.

95. Wat betreft, of *Cardamine hirsuta* L. en *Cardamine sylvatica* Lk., soortelijk van elkander verschillen, hierin houd ik mij onder die bepaling aan het gevoelen van BLUFF en FINGERHUTH, en dus ook van zulken die dezen gevolgd zijn, dat allezins op den voorgrond gesteld blijve, dat het in zeer vele gevallen ondoenlijk is, om als met wiskundige zekerheid te bepalen, wat *Soort* en wat *Verscheidenheid* zij. Voor het overige vereenig ik mij met de Heeren MOLKENBOER en KERBERT, en VAN DEN BOSCH, ten opzichte van hunne uitspraak, dat de 126ste Plaat in dit werk de afbeelding van dezelfde plant geeft, welke men D. VIII. Pl. 628 voorgesteld vindt; dat is, dat beide *Cardamine sylvatica* Lk. vertoonen. — Van *Cardamine hirsuta* L. alzoo in het vervolg eene afbeelding willende geven, — en wanneer dit plaats hebben kan in tweederlei vorm op ééne plaat, —

cette dernière plante est fréquente dans ces contrées de notre patrie, ce dont on peut se convaincre en comparant *Flora Belg. Sept. Vol. I, P. II*, pag. 474: *P. III*, pag. 819. MOLKENBOER et KERBERT, *Flora Leidensis*, pag. 202.

95. Quant à déterminer si le *Cardamine hirsuta* L. et le *Cardamine sylvatica* Lk. diffèrent spécifiquement, je m'en tiens au sentiment de BLUFF et FINGERHUTH, et donc aussi de ceux qui y ont adhéré, sauf à considérer avant tout que dans beaucoup de cas, il n'est pas possible d'établir avec une sorte de certitude mathématique, ce qui est *Espèce* et ce qui est *Variété*. — Au reste je partage l'opinion de Messieurs MOLKENBOER et KERBERT, et VAN DEN BOSCH, en ce qu'ils disent que la 126e Planche de cet ouvrage présente la même plante qui se trouve figurée Vol. VIII, Pl. 628; savoir: que l'une et l'autre représentent le *Cardamine sylvatica* Lk. — Comme je me propose de donner par la suite une figure du *Cardamine hirsuta* L. — et d'offrir alors deux formes différentes sur la même planche, il suffira pour le présent de remarquer encore que les lieux indiqués par le Prof. Kors, dans les

is het thans genoeg nog aan te merken, dat de door den Hoogl. Kors aangewezen groeciplaatsen in den omtrek van *Leijden* tot *Card. sylvatica* Lk. behooren; bij welke, alsmede bij die welke de Heer MIQUEL bij Pl. 628 opgegeven heeft, in de omstreken van *Leijden* nog komen volgende aanwijzingen uit de *Flora Leidensis*: »Bij *Leijden*, HINXT. Algemeen bij *Leijden* langs de cingels en heiningen der daar langs gelegene tuinen. Aan genoegzaam alle slootkanten, b. v. buiten de Rijnsburgerpoort, bij *Leijderdorp*, tusschen het tolhek en de brug. Km. v.d.S." Wijders is door Dr. VAN DEN BOSCH medegedeeld, dat *Cardamine sylvatica* Lk. op *Walcheren* en op *Zuid-Beveland* tamelijk overvloedig voorkomt, en door Prof. VAN HALL reeds te kennen gegeven, dat dezelve in boschrijke streken het geheele land door zeer algemeen schijnt te zijn. Mb. en KERB., p. 20. V.D.B¹, p. 8. VH¹. Vol. I. P. III, p. 827.

94. *Sisymbrium tenuifolium* L. = *Diplo-taxis tenuifolia*. DC., zag ik op eene zandvlakte aan de *Waal*, bij *Heerenwaarden*, ter hoogte van ruim 5 voeten opgegroeid; en hierbij *Senecio viscosus* (D. IV. Pl. 270) mede nagenoeg zoo hoog, en even als gene sterk getakt.

95. In de provincie *Utrecht* wordt de *Sophie Waterkers* aan de kanten van eenige bouwakkers onder *Bussum* gevonden; voornamelijk omtrent een voetpad aldáár, waar langs men van *Hilversum* naar *Naarden* gaat.

96. Dezelve wordt ook bij *Nijmegen* gevonden, en op *Zuid-Beveland* aan de overgebleven muren van het slot *Ostende*. VH¹. Vol. I. P. II, p. 495. V.D.B¹, p. 7.

environs de *Leide*, doivent s'entendre de la croissance du *Cardamine sylvatica* Lk.; à ces lieux ainsi qu'à ceux indiqués par Monsieur MIQUEL, aux environs de *Leide*, et joints à la Pl. 628, il faut ajouter les indications suivantes tirées de la *Flora Leidensis*: Au bord de presque tous les fosses, p. e. hors de la porte dite de Rynsburger près de *Leyderdorp*, entre la barrière et le pont. (Aan genoegzaam alle slootkanten, b. v. buiten de Rijnsburgerpoort, bij *Leijderdorp*, tusschen het tolhek en de brug) Km, v.d.S." — De plus le Dr. VAN DEN BOSCH a communiqué que le *Cardamine sylvatica* Lk. est assez abondant dans *Walcheren* et *Sud-Beveland*, et le Prof. VAN HALL a déjà fait entendre qu'il paraît très commun dans tous les lieux boisés de notre pays. Mb. et KERB., p. 20. v.d.B¹, p. 8. VH¹, Vol. I. P. III, p. 827.

94. *Sisymbrium tenuifolium* L. = *Diplo-taxis tenuifolia* DC., je l'ai vu, ayant la hauteur de plus de 5 pieds, sur un sol sablonneux au *Waal* près de *Heerenwaarden*, et au même lieu le *Senecio viscosus* (Vol. IV, Pl. 270), ayant à-peu-près la même hauteur: l'un et l'autre à rameaux nombreux.

95. Dans la province d'*Utrecht* la *Roquette Sophie* se trouve au bord de quelques champs près de *Bussum*; surtout le long d'un sentier qui conduit de *Hilversum* à *Naarden*.

96. On le trouve aussi près de *Nimègue*, et dans *Sud-Beveland* contre les ruines du château d'*Ostende* VH¹. Vol. I, P. II, p. 495. v.d.B¹, p. 7.

97. *Jasione montana*. — Deze plant wordt of met eene onverdeelde eenvoudige steng aangetroffen, of zoodanig dat op ééneu wortel meerdere stengen bij elkander groeijen, en in dit laatste geval, b. v. op bouwakkers onder *Hilversum* en 's *Graveland*, ook wel in eenen bijna liggenden vorm. — Met witte bloemen vond ik dezelve bij *Doorn* en te *Rijnsenburg*; en nabij eerstgenoemde plaats ook een Exemplaar van dezelve met *bandvormige steng*. — Welk verschijnsel ik insgelijks aan takken van eenen *Esch* te *Baambrugge*, bij *Hieracium sylvaticum* en *Senecio sylvaticus* te *Hilversum*, en bij *Leontodon Taraxacum* te *Zwijndrecht*, waargenomen heb. — Men kan hierover (*Expansion fasciée*, — *Fasciatio*), behalve DE CANDOLLE, *Organogr. végét.*, T. II, p. 196, het *Taschenbuch der Botanik*, p. 113, van PETERMANN raadplegen, alsmede: AUG. DE SAINT-HILAIRE, *Morphologie végétale*, p. 127, en MOQUIN-TANDON's *Teratologie*, uit het Fransch door SCHAUER, p. 152—140.

98. *Erodium cicutarium* L'HERIT. = *Erod. cicutarium* SM. = *Geranium cicutarium* L. — Met witte bloemen, aan den weg uit den *Aarderhout* bij *Haarlem*, naar *Overveen*, nabij de Buitenplaats *Elswout*; en op het Kerkhof te *Warmond*.

99. De *donkere Ooijvearsbek* heb ik ook in eenen boomgaard bij *Montfoort*, bij de herberg de *Lindeboom*, bij den *Stadsdam* bij *Utrecht*, en te *Maarssen* onder de boomen in de *Timmermans-laan* gevonden. Dezelve komt ook op *Walcheren* voor; in *Vriesland* is zij ook bij *Leeuwarden* en op het Kerkhof te *Wieuwerd* aangetroffen, en bij *Leijden* aan de schutting van *Krijgsmansrust* buiten de Wittepoort. V.D.B¹. p. 15. BR. p. 105. MB. en KERB., p. 59.

97. *Jasione montana*. — On trouve cette plante, ou à tige unique et simple, ou poussant plusieurs tiges d'une même racine, et sous cette dernière forme, p. e. dans les champs vers *Hilversum* et 's *Graveland*, parfois on la rencontre presque couchée. — A fleurs blanches, je la trouvai près de *Doorn* et à *Rijnsenburg*, et au premier de ces lieux j'en trouvai aussi un exemplaire à tige fasciée, phénomène que j'observai également à des branches d'un *Frêne* à *Baambrugge*, à l'*Hieracium sylvaticum*, et au *Senecio sylvaticus* à *Hilversum*, et au *Leontodon Taraxacum* à *Zwijndrecht*. On peut consulter sur cet objet (*Expansion fasciée*, — *Fasciatio*), outre DECANDOLLE, *Organogr. Végét.*, T. II, p. 196, le *Taschenbuch der Botanik*, p. 113, de PETERMANN, et aussi: AUG. DE SAINT-HILAIRE, *Morphologie Végétale*, p. 127, et MOQUIN-TANDON, *Teratologie*, traduite du français par SCHAUER, p. 152—140.

98. *Erodium cicutarium* L'HERITIER. = *Erod. cicutarium* SM. = *Geranium cicutarium* L. — A fleurs blanches, près de *Harlem*, au chemin de l'*Aarderhout*; à *Overveen* proche de la campagne d'*Elswout*; et sur le cimetière de *Warmond*.

99. J'ai trouvé le *Geranium phaeum* dans un verger près de *Montfoort*, non loin de l'auberge du *Lindeboom*; au *Stadsdam* près d'*Utrecht*, et à *Maarssen* sous les arbres au *Timmermanslaan*. Il se trouve aussi dans *Walcheren*; en *Frise* on l'a rencontré près de *Leeuwarden* et sur le cimetière de *Wieuwerd*, et près de *Leide* à la cloison de *Krijgsmansrust* hors de la porte dite *Wittepoort*. v.D.B¹. p. 15. BR. p. 105. MB. et KERB., p. 59.

100. *Geranium pratense*. — Wil men met scherpe critiek beoordeelen welke gewassen in eene Flora van ons land vermeld moeten worden, en welke niet, dan zoude wellicht deze plant daar zoo wel, ja nog veel eer, buiten te sluiten zijn dan *Geranium phaeum*; en hoe vele zouden er dan niet alleen uit de onze wegvallen, maar ook uit die van andere landen? — Doch wat zoude het dan ten laatste zijn met al die verschovelingen, daar men toch niet in staat is om ten opzichte van derzelve waar Vaderland die zekerheid bij te brengen, welke wij daarvan hebben dat het voortbrengselen van den Schepper der Natuur zijn! — Wij voor ons, de Hoogl. Kors en ik, willen hierin ook daarom niet al te angstvallig zijn: omdat de *Flora Batava* geen bloot wetenschappelijk werk is; en alzoo heb ik van deze *Beemd Ojewaarsbek* mede nog een paar groeiplaatsen op te geven, namelijk, aan eenen slootkant achter eene hegge op *Rhoodestein* te *Neêrlangbroek*, en wel met witte bloemen; en aan eenen dijk te *Zwijndrecht*. Waarbij verder gevoegd wordt, dat dezelve insgelijks op *Bloemerwaard* bij *Bunnik*, hier en daar op *Zuid-Beveland*, op een bouwland bij *Delft*, bij *Baarn*, te *Oostendam* bij *Dordrecht*, en aan het *Studentenpad* bij *Leijden* aangetroffen is. GD., p. 85. V.D.B¹., p. 15. VH¹. Vol. I. P. II, p. 103. Mb. en KERB., p. 59.

101. Van eene in de Geneeskunst zoo belangrijke, dagelijks toegediend wordende plant, mag voorzeker hier nog wel aangemerkt worden dat dezelve in *Zeeland* zeer algemeen is.

102. Tegenwoordig de Verscheidenheden,

100. *Geranium pratense*. — Si l'on veut juger avec une critique sévère, quelles sont les plantes qui peuvent être acceueillies ou non dans une Flore de notre pays, cette plante devrait peut-être en être exclue, et même avec plus de justice que le *Geranium phaeum*; et combien ne devraient pas alors disparaître non seulement de notre Flore, mais aussi de celle d'autres pays? Mais que deviendraient enfin toutes ces plantes rejetées, dont il n'est pas possible d'assigner la véritable patrie avec la même certitude, que l'on peut affirmer qu'elles sont des productions du Créateur de la Nature? — Quant à nous, le Prof. Kors et moi, nous ne voulons pas être trop scrupuleux à cet égard, d'autant que cette *Flora Batava* n'est pas un ouvrage purement scientifique; et ainsi j'ai assigné à ce *Géranier des prés*, encore une couple de lieux où on le trouve, savoir, au bord d'un ruisseau, derrière une haie au *Rhoodestein* à *Neêrlangbroek*, et notamment à fleurs blanches; et contre une digue à *Zwijndrecht*; à quoi il faut ajouter qu'il se trouve aussi au *Bloemerwaard* près de *Bunnik*, çà-et-là dans *Sud-Beveland*; dans un champ près de *Delft*; près de *Baarn*; à *Oostendam* près de *Dordrecht* et au *Studentenpad* près de *Leide*. — GD. p. 85. V.D.B¹. p. 15. — VH¹. Vol. I, P. II, p. 103. — Mb. et KERB. p. 59.

101. Une plante d'une si grande importance dans la médecine qu'on l'administre journellement, mérite bien la remarque qu'elle est commune en *Zélande*.

102. Les variétés que LAMMÆUS a décrites de

welke LINNAEUS van deze plant beschreven heeft, als zoo vele *Soorten* van het Geslacht *Corydalis* in de Kruidkundige boeken voorkomende, rigten wij ons daarnaar, en geven hier voor boven aangewezen Plaat het volgende te lezen :

CORYDALIS DIGITATA PERS.

Gevingerde Helmbloem.

Hoogduitsch. Fingerförmiger Lerchensporn.
Fingerförmiger Taubenkropf.
Haller's Taubenkropf.

Fransch. Corydalis bulbeuse.

Engelsch. Solid Fumetory.

GESLACHTS KENMERKEN. Calyx 2-phyllus. De kelk 2-bladig. Corolla ringens. De bloemkroon grijnzende of kaakvormig. Filamenta 2 membranacea, singula antheris 5. Twee vliezige meeldraden, elk met 5 meelknopjes. Capsula siliquosa, polysperma. De zaaddoos Haauwvormig, veelzadig.

SOORTELIJKE KENMERKEN. Caule simplici basi squamigero. De steng onverdeeld, beneden met eene bladvormige schubbe. Foliis 2-ternatis, foliolis bracteisque pedunculo longioribus cuneatis inciso-digitatis. Dubbeld-drievoudige bladen, met ingesneden-vingervormige blaadjes, en de, insgelijks vingervormig-ingesneden, schut-blaadjes langer dan de bloemstelen. Radice solida. De knollige wortel van binnen gevuld.

105. *Ononis spinosa* L. Met witte bloemen ontmoette ik haar aan den weg tusschen *Est*

cette plante étant regardées aujourd'hui par les botanistes comme autant d'espèces du genre *Corydalis*, nous y conformons et appliquons à la Pl. ci-dessus indiquée la description suivante.

CORYDALIS DIGITATA PERS.

Corydalis bulbeuse.

Nom Allemand. Fingerformiger Lerchensporn. Fingerformiger Taubenkropf. Haller's Taubenkropf.

— *Anglais.* Solid Fumetory.

CARACT. GÉNÉRIQUES. Calice diphyllé; corolle en gucule; étamines à 2 filaments portant chacun 5 anthères; capsule siliquieuse, polysperme.

CARACT. SPÉCIFIQUES. Tige simple à base écaillieuse; feuilles doublement ternées, à folioles, ainsi que les bractées, fendues en digitation, et plus longues que les pédoncules; racine solide.

105. *Ononis spinosa* L. Je la trouvai à fleurs blanches le long du chemin entre *Est* et *Wa-*

en *Wadenooijen* in *Gelderland*, en is ook in *Zee-land* aangetroffen. V.D.B², p. 14.

104. Komt ook met rozenroode bloemen voor, gelijk b. v. te *Ubbergen* bij *Nijmegen*, en achter de *Bild* bij *Utrecht*.

105. In het *Spoel* bij *Kuilenburg* komt dezelfde nu en dan ook met geheel witte bloemen voor, overigens groeit zij bij *Arnhem* en bij *Nijmegen* (VH¹. Vol. I. P. II, p. 555), en vond ik haar mede op eene plaats aan de *Waal*, tegen over *Varik*, tusschen *Tiel* en *Bommel*.

106. Deze Afbeelding is van *Ornithopus perpusillus* L. Var. γ . = *Ornith. nodosus* MILLER: »met knollige wortels.» VH¹. Vol. I. P. II, p. 554. — Hetgeen ZijnEd. er bij aanmerkt, dat deze Verscheidenheid bij ons het meest voorkomt, is zoo te verstaan met betrekking op Var. β . = *Ornithopodium minus* BAUH. — Anders wordt deze plant met knollige wortels wel het menigvuldigst in onze duinstreken aangetroffen, alwáár dergelijke *Knolvorming* (*Tuberositas*) niet zelden ook bij andere planten gevonden wordt; zoo als ik eens bij eene menigte van *Linaria vulgaris* MILL., waargenomen heb, op eene plaats in de Voorduinen tusschen de *Vogelenzangen* de *Leijdsche-Vaart*, bij *Haarlem*.

107. Aan de *Merwe*, tusschen *Gorcum* en *Dordrecht*, zag ik deze plant op verscheiden plaatsen tot eene hoogte van 5 voet en nog hooger opgegroeid; waarschijnlijk de Verscheidenheid β . *palustris* = *Trifolium palustre* W. et KIT, bij *BLUFF* en *FINGERHUTH*.

108. Sedert deze soort van *Klaver* het eerst door den Heer J. WTTewaAL, en vervolgens door Prof. VAN HALL, bij ons begonnen is opgemerkt te worden, heeft men bevonden dat dezelfde gansch niet zeldzaam te noemen is.

denooijen en *Gueldre*, et elle a été trouvée aussi telle en *Zélande*. v.D.B², p. 14.

104. On la trouve aussi à fleurs rouge-clair, p. e. à *Ubbergen* près de *Nimègue*, et au delà du *Bild* près d'*Utrecht*.

105. Dans le *Spoel* près de *Kuilenburg* on la trouve quelquefois à fleurs tout-à-fait blanches; au reste elle vient aussi près d'*Arnhem* et de *Nimègue* (VH¹. Vol. I, P. II, p. 555). Je la trouvai encore en un lieu voisin du *Waal*, vis-à-vis de *Varik* entre *Tiel* et *Bommel*.

106. Cette planche représente l'*Ornithopus perpusillus* L. var. γ = *Ornith. nodosus* MILLER: »met knollige wortels,» — VH¹, Vol. I, P. II, pag. 554. Ce que ce savant ajoute, que cette Variété est la plus commune chez nous, doit s'entendre en rapport avec la var. β . = *Ornithopodium minus* BAUH. — Autrement cette plante à racines tubéreuses est bien le plus abondante dans nos dunes; où d'autres plantes offrent assez fréquemment de semblables Tubérosités: comme je l'ai un jour observé dans une quantité de *Linaria vulgaris*, en un endroit des dunes antérieures entre *Vogelenzang* et le canal de *Leide* près de *Harlem*.

107. Près de la *Merwe* entre *Gorcum* et *Dordrecht*, j'ai vu cette plante croître à la hauteur de 5 pieds et au delà; probablement la Variété β . *palustris* = *Trifolium palustre* W. et KIT. dans *BLUFF* et *FINGERHUTH*.

108. Depuis que cette espèce de *Trèfle* a été remarquée chez nous d'abord par Monsieur J. WTTewaAL, et ensuite par le Prof. VAN HALL, on s'est assuré qu'elle ne peut être du tout désignée comme rare.

109. In *Zeeland* is dezelve zoo algemeen, dat het mij meermalen, inzonderheid op eene wandeling door *Walcheren*, voorkwam als of deze soort aldaar in het algemeen de plaats van de *witte Klaver* (D. V. Pl. 568) innam. Voor de Flora van *Utrecht* moet ik aanmerken, dat het den Heer *GEVERS* (GD. p. 89) niet bekend geweest schijnt te zijn, dat zij ook in eene meer onmiddellijke nabijheid van de stad voorkomt; b. v. even buiten de *Tolsteegpoort*, op eenen zijweg tusschen het *Houtersche pad* en den weg naar *Bunnik*.

110. Men vindt hier *Lotus corniculatus* L. α . *vulgaris* Bl. en F. afgebeeld, terwijl de Verscheidenheid, waarvan de Hoogl. *Kors* melding maakt, klaarblijkelijk *Lotus major* Scop. = *Lotus corniculatus* β . *uliginosus* der *Flora Belg. Sept.* is.

111. Het zoude kunnen plaats hebben dat de plant welke hier genoemd staat, al behoort zij in het Zuidelijke deel van *Europa*, als in het midden van *Frankrijk*, in *Italië*, en in eenige streken van *Duitschland* te huis, evenwel ook in ons Vaderland aangetroffen ware; en zoo mag noch wil ik, — daartoe ook geene volstrekt geldende gronden hebbende, — DE *GORTER* in zijne *Flora Belgica*, pag. 214, op N°. 602, regstreeks tegenspreken. Doch de plant thans voor mij hebbende, waarnaar deze Plaat vervaardigd is, deel ik, met volkomen goedvinden en op verzoek van den hooggeachten Hoogl. *Kors* zelven, zonder verdere omwegen mede, dat men hier niet *Trigonella corniculata*, maar eenen kleineren vorm van *Medicago falcata* voor zich heeft (*).

(*) Vergel.: *Flora Belg. Sept.*, Vol. I. P. II. Aanhangsel pag. 727.

109. Cette plante est si commune en *Zélande* que maintefois et spécialement dans une tournée que je fis dans *Walcheren*, elle me parut en général remplacer le *trèfle blanc* (Vol. V. Pl. 568). — Pour la *Flora d'Utrecht* je dois encore remarquer que Monsieur *GEVERS* (GD. p. 89.) doit avoir ignoré qu'elle se trouve dans le voisinage immédiat de la ville; p. e., un peu hors de la porte du *Tolsteeg*, sur un chemin latéral entre le sentier de *Houten* et le chemin de *Bunnik*.

110. On voit ici représenté le *Lotus corniculatus* L. α . *vulgaris* Bl. et F., tandis que la variété mentionnée par le Prof. *Kors* est évidemment le *Lotus major* Scop. = *Lotus corniculatus* var. β . *uliginosus* de la *Flora Belg. Sept.*

111. Il se pourrait que la plante nommée ici, quoiqu' appartenant au midi de *l'Europe*, comme au centre de la France, à l'Italie, et seulement à quelques contrées de l'Allemagne, se trouvât aussi dans notre patrie. Ainsi je ne puis, ni ne veux, surtout n'en ayant aucun fondement solide, contredire formellement DE *GORTER*, dans sa *Flora Belg. pag. 214*, N°. 602, mais la plante que j'ai actuellement sous les yeux et d'après laquelle cette Planche a été exécutée, je la donne, du plein consentement et sur l'invitation de l'estimable Prof. *Kors* lui-même, sans aucun détour, pour une plus petite forme du *Medicago falcata*, et non pour une *Trigonella corniculata* (*).

Comparez: *Flora Belg. Sept. Vol. I. P. II. Aanhangsel p. 727.*

Maar mag ik DE GORTER niet dadelijk tegen spreken, evenwel houden wij, met vele anderen, het toch voor zeer waarschijnlijk dat hij, maar ook COMMELIN (Zie in de beschrijving bij bovengen. 219de Plaat) zich ten opzichte van het bij ons inlandsch zijn van de *Trigonella corniculata* vergist zal hebben. — En wat de overig vermelde groeiplaatsen betreft, — uit hetgeen reeds gezegd is blijkt dat op de door den Hoogl. Kops bedoelde plaats, tusschen *Overveen* en *Bloemendaal*, *Medicago falcata* gezien is geworden; en aangaande de twee andere, » in het *Spoel* bij *Kuilenburg*, en aan den Lekken-dijk bij *Everdingen*, » zij aangemerkt, dat *Medicago falcata* niet alleen dáár, maar ook op zeer vele plaatsen op de *Waarden* langs de *Lek* en langs de *Waal* voorkomt; waarbij men overigens nazien kan welke groeiplaatsen de Hoogl. VAN HALL, *Flora Belg. Sept. Vol. I. P. II, pag. 543*, opgegeven heeft, en welke door de Heeren MOLKENBOER en KERBERT, *Flora Leidensis, pag. 69*, medegedeeld geworden zijn.

Alzoo komt dan voor deze Plaat (D. III. Pl. 228) aldus te lezen:

MEDICAGO FALCATA.

Zeisvormige Rupsklaver.

<i>Bijnamen.</i>	Kromme Rupsklaver. Zweedsch Hooi. Gele Luzerne.
<i>Hoogd.</i>	Sichelfruchtiger Schneckenklec. Sichelklec. Schwedisches Heu. Schwedische Luzerne. Gelbe Luzerne. Sichelvormiger Melotenklec.
<i>Fransch.</i>	Luzerne en faucille. Luzerne falquée.
<i>Engelsch.</i>	Sickle-podded Medick. Yellow Lucern. Swiss Lucern.

Mais si je ne puis en effet contredire DE GORTER, nous, et beaucoup d'autres, nous regardons comme probable que non seulement DE GORTER, mais aussi COMMELIN (voyez dans la description à la Planche précitée 219), se sera mépris sur l'indigénité de la *Trigonella corniculata*. Pour ce qui concerne les autres lieux natals, ce qui vient d'être dit indique assez que le *Medicago falcata* a été vu par le Prof. Kops à l'endroit cité entre *Overveen* et *Bloemendaal*; quant aux deux autres, « dans le *Spoel* près de *Kuilenburg* et sur la digue du *Lek* près d'*Everdingen*, » il est à remarquer que le *Medicago falcata* se trouve non seulement en ces endroits, mais dans beaucoup d'autres lieux, dans les prairies le long du *Lek* et du *Waal*; sur quoi l'on peut en quelque sorte revoir les lieux indiqués par le Prof. VAN HALL, *Flora Belg. Sept. Vol. I, P. II, pag. 543*, et ceux mentionnés par Messieurs MB. et KERB., *Flora Leidensis p. 69*. Ainsi donc pour cette Planche (Vol. III. Pl. 228), lisez:

MEDICAGO FALCATA.

Luzerne en faucille.

<i>Surnom.</i>	Lucerne falquée.
<i>Nom Allemand.</i>	Sichelfruchtiger Schneckenklec. Sichelklec. Schwedisches Heu. Schwedische Luzerne. Gelbe Luzerne. Sichelvormiger Melotenklec.
— <i>Anglais.</i>	Sickle podded Medick. Yellow Lucern. Swiss Lucern.

GESLACHTS KENMERKEN. Calyx campanulato-cylindricus, 5 — dentatus. De kelk klokvormig-cylindrisch, vijfstandig. Corollae vexillum marginibus inflexum; alae lateribus sub carina conniventibus. Het vaandeltje aan de randen omgeslagen; de vleugeltjes met hunne kanten onder het kieltje tot elkander te zamenkomende. Stamina diadelphe, filamentis superne non dilatatis. De meeldraden in twee bundeltjes; naar boven niet breeder wordende. Stylus glaber. Het stijltje onbehaard. Legumen compressum, falcatum vel cochleatum, 1-polyspermum. Het peultje zamengedrukt, of zeisvormig of als een slakkenhuisje gedraaid, één- of veelzadig.

SOORTELIJKE KENMERKEN. Foliolis oblongis apice dentatis. De blaadjes langwerpig, aan den top getand. Floribus racemosis. Trosvormige bloemen. Leguminibus falcato-contortis, pubescentibus. De peultjes gedraaid-zeisvormig, eenigzins zacht-behaard.

HUISHOUDELIJK GEBRUIK. Is eene zeer goede voederplant, en daarvoor op dorre, zanderige, en zelfs steenachtige plaatsen, in *Zweden* en *Noorwegen*, in *Zwitserland*, en in het Noorden van *Frankrijk*, meermalen verbouwd geworden. *Gmelin* heeft haar vooral voor paardenvoeder aangeprezen. Voor de bijen is zij mede eene zeer nuttige plant.

112. Zij groeit in menigte bij de *Nieuwersluis* tusschen *Utrecht* en *Amsterdam*: op de Batterijen aan den weg van dáár naar *Vreeland*; ook op *Zuid-Beveland*, doch zeldzaam. *V.D.B.*, p. 28; en op eenige plaatsen in *Vriesland*. *Br.* p. 110.

115. Ik vond deze plant onder *Schalkwijk* bij *Haarlem*, aan eenen slootkant in zich aldaar bevindend *Elzenbosch*, en naderhand aan de

CARACTÈRES GÉNÉRIQUES. Calice cylindrique campanulé, à 5 dents; l'étendard de la corolle à limbes réfléchis, les ailes ayant leurs côtés rapprochés sous la carène. Les étamines diadelphes, les filaments non élargis vers leurs sommets; style glabre; Légume comprimé, falqué ou contourné en caracol, 1—polysperme.

CARACTÈRES SPECIFIQUES. Feuilles oblongues dentées au sommet; fleurs en grappes; légumes falqués, pubescents.

USAGE ÉCONOMIQUE. Est un très bon fourrage, et comme tel a été souvent cultivé sur un sol aride, sablonneux, et même pierreux, en *Suède* en *Norwège*, en *Suisse* et dans le nord de la *France*. *Gmelin* l'a surtout recommandé pour la nourriture des chevaux. C'est aussi pour les abeilles une plante très utile.

112. Elle abonde près de *Nieuwersluis*, entre *Utrecht* et *Amsterdam*: sur les batteries au chemin de là à *Vreeland*. Aussi dans *Sud-Beveland*, quoique rare. — *V.D.B.*, p. 28; et dans quelques endroits de la *Frise*. *Br.*, p. 110.

115. J'ai trouvé cette plante vers *Schalkwijk* près de *Haarlem*, dans une aunaie au bord d'un fossé, et ensuite au *Zuwe* entre *Baambrugge*

Zuwe tusschen *Baambrugge* en *Vinkeveen*. Op eerstgemelde plaats bereikte zij eene hoogte van 8 à 9 Rhijnl. voeten. — Ook is zij in de omtrekken van *Breda* opgegeven geworden, K.v.W., p. 25; bij den *Pishernedijk* bij *Leeuwarden*, en hier en daar elders in *Vriesland*, Br. p. 110; en in den omtrek van *Leijden* door BOERHAAVE, alsmede bij het dorp *de Kaag*. Mb. en KERB., p. 167.

114. Vooral menigvuldig in *Zeeland*, en in *Zeeuwsch-Vlaanderen* bij *Axel*, en aan den dijk tusschen *Westdorp* en *Sas van Gend*.

115. Met witte bloem, op de werken te *Nijmegen*.

116. Met witte bloem achter *Houderingen*, bij de *Bild*.

117. Terwijl het al lang voor genoegzaam bewezen gehouden is geworden, dat onze vroegere Kruidkundigen *Cnicus heterophyllus* en *Cirsium anglicum* meermalen met elkander verward zullen hebben, blijkt het inzonderheid ook uit de *Flora Frisica* (Inleiding pag. 9) van den Heer J. J. BRUINSMAN, dat DE GORTER de echte *Carduus heterophyllus* van LINNAEUS nog niet gezien zal hebben, toen hij zijne *Flora Belgica* schreef. Waarschijnlijk hebben MEESE en DE GORTER beide zich ten aanzien van deze plant vergist gehad; en kunnen wij al eerder gelooven dat laatstgenoemde haar aan de *Kleverlaan* bij *Haarlem* gevonden heeft, zoo kunnen wij echter ook hiervan met geene meerdere zekerheid iets bepalen, dan ten opzichte van de door den Heer MULDER, *Elenchus Plant. prope Leidam nasc.*, pag. 85, opgegeven groeiplaats. »En zoo is en blijft tot nog toe de plaats waar de Hoogl. Kors haar gevonden heeft de eenige, welke men aan te nemen heeft; al was het dat

et *Vinkeveen*. Au premier lieu ci-dessus nommé elle atteignait une hauteur de 8 à 9 pieds du Rhin. — Elle a aussi été indiquée dans les environs de *Breda*, K.v.W., p. 25; près de *Leeuwarde* auprès de la digue de *Pisherne*, et dans quelques autres lieux de la *Frise* — Br., p. 110. — et dans les environs de *Leide* par BOERHAAVE; ainsi qu'auprès du village de *Kaag*. Mb. et KERB., p. 167.

114. Surtout abondante en *Zélande*, et dans la *Flandre Zélandaise* près d'*Axel* et contre la digue entre *Westdorp* et le *Sas-de-Gand*.

115. A fleurs blanches dans les fortifications de *Nimègue*.

116. A fleurs blanches derrière *Houderingen*, près du *Bild*.

117. Tandis qu'il paraît suffisamment prouvé que les anciens botanistes auront souvent confondu le *Cnicus heterophyllus* avec le *Cirsium anglicum*, Monsieur BRUINSMAN, *Flora Frisica* (Inleiding, pag. 9,) donne aussi lieu de penser que DE GORTER n'aura pas encore connu le vrai *Carduus heterophyllus* L. lorsqu'il écrivit sa *Flora Belgica*. Probablement MEESE et DE GORTER se sont mépris tous deux à l'égard de cette plante, et si nous pouvons en outre admettre que ce dernier l'a trouvée au *Kleverlaan* près de *Harlem*, nous ne pouvons toutefois rien décider à l'égard du lieu natal indiqué par Monsieur MULDER, *Elenchus Plant. prope Leidam nasc.*, pag. 85; — ainsi donc l'endroit où le Prof. Kors l'a trouvée reste le seul admissible, quand même on ne l'y trouverait plus actuellement; puisque 50 années se sont écoulées depuis ce temps. — Au reste je crois pouvoir profiter de cette occasion pour dire que le *Cirsium anglicum*, figuré Vol. VI, Pl. 458, se trouve dans les tourbières d'*Acht-*

zij er tegenwoordig niet weder gevonden mogt worden: omdat sedert dien tijd nu toch alreeds 50 jaren verlopen zijn. — Overigens meen ik van deze gelegenheid gebruik te mogen maken, om ten aanzien van D. VI. Pl. 458 afgebeelde *Cirsium anglicum* nog op te geven, dat dezelve in de *Achttienhovensche Veenen* bij *Westbroek*, en, zeer menigvuldig, in de Veenen tusschen *Baambrugge* en *Vinkeveen* groeit, alsmede overvloedig tusschen *Amersfoort* en *Woudenberg*, in het zoogenaamde *Leusderbroek*, en op lage heigronden omtrent *Nijkerk* en bij *Putten*.

118. Met straalbloemen aan den rand, — *Bidens cernua* Var. β , *floribus radiatis* PERS., — is zij bij *Utrecht* en te *Kortenhoef*, en in *Vriesland* aan slooten te *Giekerk* gevonden geworden. VH¹, Vol. I. P. III, pag. 846 en 849. BR., p. 115. Onder *Baambrugge* en *Abcoude*, waar *Bidens cernua* bijzonder veel voorkomt, is met dezelve deze Verscheidenheid te vinden: aan de Wetering welke zich door de landerijen achter de Plaats *Landlust*, bij *Baambrugge*, tusschen *Abcoude* en *Loendersloot* en verder uitstrekt.

119. Verscheidenheid β , *foliis superioribus indivisis* RAY, is door den Heer A. J. DE BRUYN bij *Eindhoven* gevonden geworden (VH², p. 49), en de Verscheidenheid γ , *flore albo*, ook door mij aangetroffen: kort bij *Zandvoort*. — Aan de plant welke de Heer DE BRUYN vond waren niet slechts de bovenste, maar al de bladen onverdeeld.

120. De *Zee-alsem* groeit inzonderheid ook in *Zeeland*, en vertoont daár, b. v. aan den Wester- zoo wel als aan den Ooster-*Schelde*-dijk op *Zuid-Beveland*, de drie vormen welke BLUFF en FINGERHUTH er van vermelden, en waaronder Var. β , de *Artemisia gallica* WILLD. is.

tienhoven près de *Westbroek*, et qu'il abonde dans les tourbières entre *Baambrugge* et *Vinkeveen*, ainsi qu'entre *Amersfoort* et *Woudenberg*, au lieu dit *Leusderbroek*; et dans les bruyères basses aux environs de *Nijkerk* et de *Putten*.

118. A fleurs radiées au bord, — *Bidens cernua* Var. β . *floribus radiatis* PERS. — elle existe près d'*Utrecht* et à *Kortenhoef*, ainsi qu'en *Frise* au bord des fossés à *Giekerk*. VH¹, Vol. I. P. III, p. 846, 849 — BR., p. 115. A *Baambrugge* et *Abcoude*, où le *Bidens cernua* abonde particulièrement, on trouve aussi, outre l'espèce, la Variété sus-mentionnée: au ruisseau qui traverse les champs derrière la campagne de *Landlust* à *Baambrugge*, passe entre *Abcoude* et *Loendersloot* et s'étend plus loin.

119. La Variété β . *foliis superioribus indivisis* RAY, a été trouvée près d'*Eindhoven* par Monsieur A. J. DE BRUYN, VH², p. 49, et la Variété γ , *flore albo*, par moi aussi, près de *Zandvoort*. La plante trouvée par Monsieur DE BRUYN avait non seulement les feuilles supérieures, mais toutes les feuilles indivises.

120. *L'Absinthe maritime* croit spécialement aussi en *Zélande* et y présente, p. e. à la digue de l'*Escaut Oriental* comme à celle de l'*Escaut Occidental* dans *Sud-Beveland*, les trois formes que BLUFF et FINGERHUTH en ont mentionnées, et parmi lesquelles se trouve la Var. β . l'*Artemisia gallica* WILLD.

121. Van deze soort mag *Zeeuwsch-Vlaanderen* wel haast het Vaderland heeten; meer dan in het land van *Axel* wordt zij in ons land zeker niet gevonden, maar minder dan aldáár vaak geschiedt moge, hopen wij, elders van deze plant zoo maar niet naar eigen goedvinden in Koortsen moge gebruik gemaakt worden.

122. Door onderlinge vergelijking van Afbeeldingen, Beschrijvingen en van Planten-Exemplaren zelve, meen ik mij in staat gesteld te zien, om aan te toonen dat de hier afgebeelde plant allezins eenen anderen naam behoeft. — *Gnaphalium arvense* Willd., is *Filago arvensis* L., en volgens voortgezet onderzoek van latere Kruidkundigen, welke *Filago arvensis* L. en *Filago montana* L. voor identisch verklaard hebben, dus ook eene en dezelfde plant met laatstgenoemde. Van welke ik vooreerst aan te merken heb, dat ik van dezelve nog geen ander inlandsch Exemplaar gezien heb, dan een hetwelk door Dr. Molenboer in het Binnenduin onder *Bennebroek*, bij *Haarlem*, gevonden, door ZijnEd. mij ten gebruike welwillend afgestaan is geworden, — volmaakt overeenkomt met Exemplaren van *Filago arvensis* L. welke ik uit *Duitschland* ontvangen heb, en stellig aan de afbeelding beantwoorden die van deze soort in de *Flora Danica* op Pl. 1275 voorgesteld is: alléén met dit onderscheid dat die afbeelding naar een der krachtigste Exemplaren vervaardigd is, welke de Natuur daarvan levert. Hetgeen mij door vergelijking van Exemplaren gebleken is, met een dat zich — mede uit *Duitschland* — in het Herbarium van den Heer Gevers Deynoot bevindt, en hetwelk in niets van even aangehaalde afbeelding in de *Flora Danica* verschilt. — Beweert Smith (*Flora*

121. La *Flandre-Zélandaise* peut presque être regardée comme la patrie de cette espèce; nulle part dans notre pays elle ne se trouve en aussi grande abondance qu'aux environs d'*Axel*; mais nous souhaitons qu'on en fasse ailleurs moins d'usage dans les fièvres, qu'on ne le fait inconsidérément dans le lieu précité.

122. Après avoir confronté les figures, les descriptions et des exemplaires de la plante même, je crois pouvoir montrer que la plante figurée ici exige un autre nom. Le *Gnaphalium arvense* Willd. est le *Filago arvensis* L., et d'après un examen ultérieur des botanistes plus récents, qui ont reconnu comme identiques le *Filago arvensis* L. et le *Filago montana* L., donc aussi la même plante que celle susdite; dont j'observerai d'abord que je n'en ai vu aucun exemplaire indigène, qu'un seul trouvé par le Dr. Molenboer dans les dunes vers *Bennebroek* près de *Harlem*, et qu'il a eu l'obligeance de me céder pour mon usage. Cet exemplaire est parfaitement conforme à ceux du *Filago arvensis* L. que j'ai reçus d'Allemagne, et ils sont positivement analogues à la représentation de cette espèce que l'on voit dans la *Flora Danica*, Pl. 1275: avec cette seule différence que cette figure a été tracée d'après un des plus vigoureux exemplaires que la nature en fournisse; ce que me montre évidemment la comparaison de mes exemplaires avec un autre, venu aussi d'Allemagne, qui se trouve dans l'Herbier de Monsieur Gevers Deynoot; lequel ne diffère en rien de la figure insérée dans la *Flora Danica*. Si Smith prétend (*Flora Britann.* Vol. II, p. 874, et *Engl. Flora*, Vol. III, p. 418) que le *Gnaphalium arvense* Willd. = *Filago arvensis* L. ne se trouve nullepart en Angleterre, je

Britann., Vol. II, p. 874, en *Engl. Flora*, Vol. III, p. 418) dat *Gnaphalium arvense* WILLD. = *Filago arvensis* L., in Engeland in het geheel niet gevonden wordt; voor ons land vertrouw ik kan alzoo gezegd worden dat zij er uiterst zeldzaam is.

Zoo als *Gnaphalium montanum* WILLD. in de Kruidkundige boeken beschreven staat, en deze in de *Flora Danica* Pl. 1276 afgebeeld is geworden, volstrekt zóó komt zij niet alleen zeer menigvuldig op zandgronden in het *Sticht van Utrecht* en in *Gelderland* voor, maar groeit zij ook in onze duinen, — en dit zij genoeg gezegd om er mede te kennen te geven, dat de plant welke men hier op Pl. 215 der *Flora Batava* voor zich heeft, niet de echte *Gnaphalium montanum* WILLD. is: ook niet naar de beschrijving welke van deze in de *Flora Belg. Sept.* te vinden is. Maar vergelijkt men haar naauwkeurig met de afbeelding van *Gnaph. minimum* SM., in *Engl. Bot.* Vol. XVII. t. 1157, dan ziet men dat het verschil tusschen beide alleen daarin bestaat, dat de aldaar afgebeelde plant minder getakt en uitgespreid is; doch voor het overige bevindt men dat dezelve, maar ook de beschrijving van *Gnaph. minimum* SM. in *Engl. Flora*, Vol. III, p. 417 sq., er geheel aan beantwoordt. — Maar *Gnaph. montanum* WILLD. en *Gnaph. minimum* SM. door sommigen, zoo als door J. GAY. *Ann. des Sc. Natur.* Vol. XXVI, p. 216, en ook bij BLEFF en FINGERHUTH, *Compend. Flor. Germ.*, voor eene en dezelfde soort gehouden wordende, — doch door anderen, b. v. door DE LAMARCK en DE CANDOLLE, *Flore Franç.* (Ed. 5^a) T. IV, p. 157, (*)

(*) Cf. DE CANDOLLE, *Prodr. Syst. Nat. regni veget.* T. VI. p. 248.

pense que quant à notre pays cette plante y est extrêmement rare.

Tel que le *Gnaphalium montanum* WILLD. est décrit dans les traités de botanique, et tel qu'il est représenté dans la *Flora Dan.* Pl. 1276, exactement de même non seulement il abonde dans les terrains sablonneux des provinces d'*Utrecht* et de *Gueldre*, mais il croît aussi dans nos dunes. — Cette observation suffit pour faire entendre que la plante figurée ici, Pl. 215 de la *Flora Batava*, n'est pas non plus le véritable *Gnaphalium montanum* WILLD., — ni d'après la description qui en est donnée dans la *Flora Belg. Sept.* Mais si on le compare attentivement avec la représentation du *Gnaphalium minimum* SM. de l'*Engl. Bot.* Vol. XVII. t. 1157, on voit qu'il n'en diffère qu'en ce que la plante qui y est figurée est moins rameuse et moins étalée; mais au reste on trouve que non seulement la Planché, mais aussi la description du *Gnaph. minimum* SM. de l'*Engl. Flora* Vol. III. p. 417 sq. y répond complètement. Mais le *Gnaphalium montanum* WILLD., et le *Gnaph. minimum* SM. ayant été regardés comme identiques par quelques-uns, comme par J. GAY. *Ann. des Sciences Natur.* Vol. XXVI, p. 216, ainsi que par BLEFF et FINGERHUTH, *Compend. Florae Germ.*, — tandis que d'autres, p. c. LAMARCK et DECANDOLLE, *Flore Française* (Ed. 5e) T. IV, p. 157 (*); PERSOON *Synops. Plant.* T. II. p. 422; SPRENGEL, *Syst. Veget.* (Ed. 15^e) T. III. p. 481; VAN HALL,

Cf. DE CANDOLLE, *Prodr. Syst. Nat. regni veget.* T. VI. 248.

PERSOON, *Synops. Plant. T. II, p. 422*; SPRENGEL, *Syst. Veget. (Ed. 15^a.) T. III, p. 481*; VAN HALL, *Flora Belg. Sept. Vol. I. P. II, p. 592*, — weër niet, — en daar ik uit den omtrek van *Zeist* Exemplaren gezien heb, welke ten eenemale met de afgebeelde plant op de 215de Plaat der *Flora Batava* overeenkomen, — zoo zoude ik, naar het mij allezins voorkomt, *Gnaphalium minimum* SM. voor eene bijzondere soort houden, indien ik na alles er mij niet meerder van overtuigd hield, dat onze plant in kwestie een vorm van *Gnaphalium montanum* WILLD. is; derhalve noem ik haar:

GNAPHALIUM MONTANUM WILLD. β . MINIMUM:

Caule erecto ramoso, foliis lanceolatis acutis planis, floribus subconfertis et solitariis, lateralibus et terminalibus.

125. Ik zag deze plant in de duinen genaamd *Stalduin*- of gewoonlijk *Stalduinen*, tusschen 's *Gravezande* en *Maaslandsluis*, in duinvalleijen bij *Zandvoort*, in het land van *Axel*, aan den dijk van *Axel* naar *Zaamslag*, en aan eenen bij het *Spui* tusschen *Axel* en *Ter Neuze*, en op verscheidene plaatsen aan de dijken op *Zuid-Beveland*; voornamelijk met *Carlina vulgaris* en *Verbena officinalis*. — Volgens Dr. VAN DEN BOSCH is dezelve op *Walcheren* en *Zuid-Beveland* algemeen, en groeit zij ook op het eiland *Schouwen*, v.D.B¹, p. 25, doch dit alles neemt niet weg, dat zij onder de zeldzaamste planten van ons Vaderland geteld kan worden.

124. In vrij aanzienlijke hoeveelheid trof ik het *Moeras Aschkruid* onder dezen vorm, op

Flora Belg. Sept. Vol. I. P. II. p. 592, sont d'une opinion contraire; et comme j'ai vu des exemplaires tirés des environs de *Zeist*, qui sont complètement analogues à la plante représentée dans la Planche 215me de la *Flora Batava*, je n'hésiterais pas, ce me semble, à regarder le *Gnaphalium minimum* SM. comme une espèce particulière, si d'ailleurs je n'étais pas pleinement convaincu que notre plante en question est une forme du *Gnaphalium montanum* WILLD; conséquemment, je la nomme:

GNAPHALIUM MONTANUM WILLD. β . MINIMUM:

Caule erecto ramoso, foliis lanceolatis acutis planis, floribus subconfertis et solitariis, lateralibus et terminalibus.

125. J'ai vu cette plante dans les dunes nommées *Stalduinen*, ou vulgairement *Stalduinen*, entre 's *Gravezande* et *Maaslandsluis*; dans des vallées des dunes près de *Zandvoort*; aux environs d'*Axel*, contre la digue d'*Axel* à *Zaamslag*, et contre une autre près du *Spui*, entre *Axel* et *Ter Neuzen*, et en plusieurs endroits le long des digues dans *Sud-Beveland*; principalement accompagnée de *Carlina vulgaris* et de *Verbena officinalis*. — Suivant le Dr. VAN DEN BOSCH, elle est commune dans *Walcheren* et *Sud-Beveland*, et croît aussi dans l'île de *Schouwen*, v.D.B¹, p. 25; mais tout cela n'empêche pas qu'elle peut être rangée parmi les plantes les plus rares de notre patrie.

124. Je trouvai la *Cinénaire des marais* en quantité considérable sous cette forme, sur des

oude, uitgedroogde modderhoopen aan, op weilanden tusschen de *Boekhorst* en *Rijp-Wetering* bij *Leijden*; in de maand October van 1859.

125. *Aster Tripolium* L. = *Tripolium vulgare* N. AB E. zonder straalbloemen, — *Aster Tripolium*, γ , *radio deficiente*, V.D.B¹, p. 25, bezit ik uit *Zeeland*, alwaar mij dezelve door Dr. VAN DEN BOSCH beneden aan den zeedijk bij *Westkapelle* aangewezen werd.

126. Ter eerstgenoemde plaatse bij DE GORTER, *Flora Belg.* p. 244, op de stadswede bij *Harderwijk*, werd dezelve door de Heeren A. A. DORNSEIFFEN en P. J. KRAAMWINKEL, en door mij, in Junij 1855 nog aangetroffen, en drie jaren later, in Julij 1858, vond ik haar ook in de prov. *Utrecht*, tusschen *Woudenberg* en *Maarsbergen*: op eene plaats waarbij inzonderheid *Myrica Gale*, en voorts, behalve andere soorten ook veel *Orchis bifolia* groeit. In *Vriesland* is zij door den Heer BRUINSMA bij *Makkinga*, *Dragten*, op de *Bergumerheide* en op meer plaatsen gevonden. Br. p. 419.

127. Ook onder Eiken-hakhout, in het overbosch van *Dennenburg* bij *Driebergen*.

128. Het vrouwelijk groot *Hoefblad*, *Tussilago Petasites*, Var. β , *foeminea* = *Petasites vulgaris* DESF. *subfoemineus* Bl. en F., is bij de *Nieuwersluis* nog altijd te vinden, groeit daár aan den waterkant tegen de Batterijen, bij de brug op den weg naar *Breukelen*, en brengt er ook rijpe zaden voort; althans heeft zij dit gedaan in het jaar 1842.

129. Doordien de Heer BONDAM aan de mu-

tas de boue desséchée, dans des prairies entre *Boekhorst* et *Ryp-Wetering*, près de *Leide*; au mois d'October 1859.

125. L'*Aster Tripolium* L. = *Tripolium vulgare* N. AB E. sans fleurs radiées, — l'*Aster Tripolium*, Var. γ , *radio deficiente*, v.d.B¹, p. 25; je la possède tirée de la *Zélande*, où le Dr. VAN DEN BOSCH me la montra au pied de la digue de mer, près de *Westkapelle*.

126. Au premier lieu natal indiqué par DE GORTER, *Flora Belg.* p. 244, dans la prairie communale près de *Harderwijk*, cette plante fut encore trouvée par Messieurs A. A. DORNSEIFFEN, P. J. KRAAMWINKEL, et moi, en juin 1855, et trois ans plus tard, en Juillet 1858, je la trouvai aussi dans la province d'*Utrecht*, entre *Woudenberg* et *Maarsbergen*; en un endroit près duquel croit spécialement le *Myrica Gale*, et de plus, outre d'autres espèces, aussi beaucoup d'*Orchis bifolia*. En Frise elle a été trouvée par Monsieur BRUINSMA, près de *Makkinga*, de *Dragten*, sur les landes de *Bergum* et en plusieurs autres endroits. Br. p. 419.

127. Aussi dans les taillis de chêne, dans l'*Overbosch* de *Dennenburg*, près de *Driebergen*.

128. Le *Grand Pas-d'âne* femelle, *Tussilago Petasites*, Var. β *foeminea* = *Petasites vulgaris* DESF. *subfoemineus* Bl. et F., se trouve encore toujours près de *Nieuwersluis*; il y croit au bord de l'eau, au pied des batteries près du pont sur le chemin de *Breukelen*, et y donne des semences mûres; d'ailleurs il en a produit en 1842.

129. Puisque Monsieur BONDAM n'a trouvé

ren te *Kampen* geene andere dan *Anthemis tinctoria* L. gevonden heeft, mag het, dunkt mij, nu wel voor zeker gehouden worden, dat DE GORTER deze bij vergissing voor *Anth. Valentina* L. gehouden heeft, en dat alzoo laatstgenoemde uit de *Flora Belg. Sept.* wegvallen moet. Of bijaldien aldaar door DE GORTER wezenlijk ook *Anthemis Valentina* L. gezien is, zal men dan evenwel deze soort maar niet liever tot de *Flora van Spanje, Italië* en het zuiden van *Frankrijk* laten blijven behooren: waar zij in het wild gevonden wordt, terwijl noch *Engeland*, noch het groote *Duitschland* ze tot de hare rekenen mag, en zij na DE GORTER niet weder gevonden is, maar slechts *Anthemis tinctoria* L. te *Kampen* nu nog groeit. Voor het overige nog van deze, dat zij ook in het *Spoel* bij *Kuilenburg*, aan de *Merwe* nabij *Werkendam*, en aan de *Waal* tusschen *Heerenwaarden* en den *Schans* bij *Rossum*, gevonden is geworden. VH², p. 51.

150. Naar het mij allezins voorkomt is de echte *Centaurea Jacea* van LINNAEUS, — *Cent. Jacea α genuina* Bl. en F., eene plant welke in ons land nog niet is aangetroffen geworden. Volgens HOOKER, *Compendium of the Engl. Flora* 2^e Ed. p. 170 is deze ook in *Engeland* zeldzaam, terwijl SMITH zelf in zijne *Engl. Flora* Vol. III. p. 465 er van zegt, dat hij dezelve uit *Ierland* ontvangen heeft, en er verder slechts het graafschap *Sussex* als vaderland van opnoemt. — Die welke er veelal voor gehouden wordt, schijnt mij toe *Cent. pratensis* THUILL. = *Cent. Jacea γ pratensis* Bl. en F. te zijn; hoe dit echter ook zij — hetwelk ik nog nader hoop te onderzoeken — de, gedeeltelijk zeer

aux murs de *Kampen* aucune autre que l'*Anthemis tinctoria* L., on peut, ce me semble, tenir pour certain que DE GORTER s'est trompé, en la prenant pour l'*Anthemis Valentina* L.; de sorte que cette dernière doit disparaître de la *Flora Belg. Sept.*; ou si en effet DE GORTER a vu aussi l'*Anthemis Valentina* L. aux murs de *Kampen*, ne sera-t-il pas néanmoins plus convenable d'envisager cette espèce comme appartenant à la Flore de l'Espagne, de l'Italie et du midi de la France: où elle croit spontanément, tandis que l'Angleterre, ni l'Allemagne, malgré son étendue, ne la révendiquent, et qu'après DE GORTER elle n'a pas été retrouvée, mais qu'on a seulement trouvé l'*Anthemis tinctoria* L., qui y croit encore. Au reste cette dernière se trouve aussi dans le *Spoel* près de *Kuilenburg*; vers la *Merwe* très près de *Werkendam*, et vers le *Waal* entre *Heerenwaarden* et le fort près de *Rossum*, — VH². p. 51.

150. D'après toutes les apparences, je crois que la vraie *Centaurea Jacea* de LINNAEUS, — *Cent. Jacea α, genuina* Bl. et F., n'a pas encore été trouvée dans notre pays. — Suivant HOOKER, *Compendium of the Engl. Flora* (2e Ed.) p. 170, elle est rare aussi en Angleterre, tandis que SMITH lui-même dans son *Engl. Flora* Vol. III. p. 465, en parlant de cette plante, dit l'avoir reçue d'Irlande, et ne lui assigne d'ailleurs pour patrie que le comté de *Sussex*. Celle que l'on regarde souvent comme telle, me paraît être la *Centaurea pratensis* THUILL. = *Centaurea Jacea γ. pratensis* Bl. et F. Quoi qu'il en soit néanmoins, ce dont j'espère faire l'objet de nouvelles recherches, la Figure que nous avons sous

ongelukkig geslaagde, afbeelding hier op Pl. 59 der *Flora Batava* is, en naar de beschrijvingen, en naar de *Flora Danica* t. 996 en *Engl. Botan.* Vol. IV. t. 278, de *Centaurea nigra* L.; welke soort ook in ons land in het geheel niet zeldzaam voorkomt:

CENTAUREA NIGRA L.

Zwarte Centaurie.

Hoogduitsch. Schwarzes Flockenblume.
Engelsch. Black Knapweed.
Fransch. Centaurée noire.

SOORTELIJKE KENMERKEN. Caule superne ramoso, foliis lanceolatis hirsutiusculis remote denticulatis, infimis sinuato-dentatis vel pinnatifidis. De steng van boven getakt, met lancetvormige, min of meer ruwe, verwijderd-getande bladen; de benedenste gegolfd-getand of vindeelig. Capitulis subglobosis, appendicibus squamarum involucri nigris erectis ciliato-plumosis; appendicibus interioribus lacero-dentatis. Bijna kogelronde bloemhoofdjes, de aanhangsels der schubben van het omwindsel regtstandig, zwart, met gevederde wimpers (*), de binnenste aanhangsels gescheurd-getand. Pappo achaeno brevior. Het zaadpluis korter dan de zaden.

Flores purpurei, omnes hermaphroditi, radiantes nulli. De bloemen purperkleurig, alle tweeslachtig, geene straalbloemen.

151. Onze gewone Koornbloem vond ik op een stuk lands met Boekweit, langs of bij de

(*) Door een vergrootglas vertoonen zich deze als de haartjes van gevederd zaadpluis. (*Pappus plumosus*).

les yeux, Pl. 59 de la *Flora Batava*, dont l'exécution a été en partie très malheureuse, est, tant d'après la description que d'après la *Flora Danica*. t. 996, et l'*Engl. Bot.* Vol. IV. t. 278, la *Centaurea nigra* L.; espèce qui n'est pas du tout rare dans notre pays :

CENTAUREA NIGRA L.

Centaurée noire.

Nom Allemand. Schwarzes Flockenblume.
Nom Anglais. Black Knapweed.

CARACTÈRES SPÉCIFIQUES. Tige rameuse dans sa partie supérieure; feuilles lancéolées, un peu hérissées, et à dents éloignées; les inférieures ondulées dentées ou pinnatifides. Fleurs en tête, presque globuleuses; les appendices des écailles de l'involucre érigés, noirs, à cils plumeux; (*) les appendices intérieurs rongés dentés, l'aigrette plus courte que les semences. Fleurs purpurines, toutes hermaphrodites; point de fleurs radiées.

151. Dans un champ de Blé Sarrasin, près de l'allée de *Hardenbroek* entre *Neérlangbroek*

(*) A la loupe, ceux-ci se présentent comme des *Aigrettes plumeuses*.

laan van *Hardenbroek*, tusschen *Noerlangbroek* en *Sterkenburg*, met bruine bloem (*fl. brunneo-purpureo*), en is als zoodanig door den Heer P. J. BAUDET op een Roggeveld onder *Vaassen* bij *Apeldoorn* aangetroffen geworden.

152. Op *Zuid-Beveland* is deze fraaije plant in het geheel niet zeldzaam: in gezelschap van Dr. VAN DEN BOSCH zag ik dezelve voornamelijk aan den *Ooster-Schelde-dijk*, tusschen den *Yerschen- (Yerzeker-) dam* en *Wemeldinge*, en nog wordt zij ook op *Walcheren* aangetroffen. — V.D.B¹. p. 27.

153. Ik sprak er reeds van dat *Orchis bifolia* ook tusschen *Woudenberg* en *Maarsbergen* gevonden wordt, — zij groeit in die streken, onder *Scherpenzeel* en omtrent *Amersfoort*, bij de *Vathorst*, in menigte, en zoo ook hier en daar op de *Oosterhoutsche Heide* bij *Breda*; alsmede op verscheiden plaatsen in *Vriesland*. Br. p. 122.

154. *Orchis conopsea*. — Ook onder *Maarsbergen*, op de Hei boven *Doorn*, en bij *Leijden* op de zanderij bij *Wassenaar* zeer overvloedig. — Mb. en KERB., p. 282.

155. *Ophrys Monorchis* = *Herminium Monorchis* R. Br. — Op het *Langeveld* bij *Noordwijkerhout*. — Mb. en KERB., p. 282.

156. Groeit niet zeldzaam te *Maarsbergen* boven *Doorn*, onder *Koelhorst* bij *Amersfoort*, in duinvallijen bij *Zandvoort*, en in de duinvlakte groot *Berkheij* achter *Wassenaar*, alsmede aan de zanderij in de *Wassenaarsche* binnenduinen. — Mb. en KERB., p. 285.; en op *Walcheren* en *Zuid-Beveland*. V.D.B¹., p. 44.

et *Sterkenburg*, je trouvai notre *Bluet commun*, à fleurs brunes (*fl. brunneo-purpureo*). Il fut aussi trouvé tel par Mr. P. J. BAUDET, dans un champ de Seigle à *Vaassen* près d'*Apeldoorn*.

152. Cette belle plante n'est pas du tout rare dans *Sud-Beveland*; — dans une tournée avec le Dr. VAN DEN BOSCH, je la vis principalement près de la digue de l'Escaut Oriental, entre le *Yerschen (Yerzeker) dam* et *Wemeldinge*, et on la trouve aussi dans *Walcheren*, v.D.B¹. p. 27.

153. J'ai déjà dit que l'*Orchis bifolia* se trouve aussi entre *Woudenberg* et *Maarsbergen*; il abonde dans cette contrée vers *Scherpenzeel*, et aux environs d'*Amersfoort* près du *Vathorst*, et aussi ça et là dans la bruyère d'*Oosterhout* près de *Breda*, et dans plusieurs endroits de la Frise. Br. p. 122.

154. *Orchis conopsea*. Aussi vers *Maarsbergen*, dans la bruyère près de *Doorn*, et près de *Leide*, sur la sablonnière près de *Wassenaar*, en abondance, Mb. et KERB., p. 282.

155. *Ophrys Monorchis* = *Herminium Monorchis* R. Br. — Au *Langeveld* près de *Noordwijkerhout*. Mb. et KERB. p. 282.

156. N'est pas rare à *Maarsbergen* près de *Doorn*; vers *Koelhorst* près d'*Amersfoort*; dans les vallées des dunes près de *Zandvoort*, et dans la plaine des dunes dite *Groot-Berkheij* au delà de *Wassenaar*, Mb. et KERB., p. 285., et dans *Walcheren* et *Sud-Beveland*. V.D.B¹, p. 44.

137. *Malaxis Loeselii*. — Behalve in de duinvalleijen *Bierlap* en *groot Berkheij* onder *Wassenaar*, en in eene duinvallei omtrent *Katwijk-binnen*, — MB. en KERB., p. 284, — komt zij ook in de *Achttienhovensche* veeenen bij *Utrecht* voor; doch bereikt dáár eene veel mindere grootte; zelfs zóó, dat de zwaarste Exemplaren, welke ik aldáár op eene meer drooge plaats aantrof, naauwelijks iets meer dan half zoo groot zijn, als de hier afgebeelde.

138. Ik trof deze, bij ons toch altijd zeldzaam te noemen plant, in de binnenduinen tusschen *Bennebroek* en *Hillegom* aan, en in het laatst van Junij 1859, in eene tamelijke menigte bij elkander, op eenen aarden wal te *Noordwijk-binnen*, even voorbij den koorndmolen.

139. *Carex lasiocarpa* EHRH. = *Carex filiformis*. — Deze soort van *Rietgras* vond ik het eerst in eene kleine hoeveelheid, in eenen slootkant achter de herberg de *Klop* bij *Utrecht*, aan den achterweg van dáár naar *Zuilen*; naderhand in overvloed in de *Achttienhovensche* veeenen, niet verre daar van daan, — alsmede in de zoogenaamde *kleine Pan*, op de heide achter *Beerschoten* bij de *Bild*. — De Heer J. WTEWAAL vond haar op de geheele *Veluwe*, menigvuldig. VH^t Vol. I. P. III. p. 855.

140. In *Noord-Braband* zeer algemeen; aan en rondom elke moerassige plaats op de Heide bij *Oosterhout*, *Reijen*, *Dorsten*, *Dongen* enz.

141. Door den Heer A. J. DE BRUYN, ook in eenen sloot bij *Boxmeer*, in *Noord-Braband* gevonden.

137. *Malaxis Loeselii*. — Outre dans les vallées des dunes de *Bierlap* et de *Groot-Berkheij* vers *Wassenaar*, et dans une vallée des dunes vers *Katwijk-binnen*, — MB. et KERB., p. 284, — on le trouve aussi dans les tourbières d'*Achttienhoven* près d'*Utrecht*; mais il n'y atteint pas la même hauteur, et même les plus forts exemplaires que j'y ai rencontrés, sur un terrain moins humide, n'avaient guère que la moitié de la grandeur de la plante figurée ici.

138. Cette plante, qui peut être réputée rare dans notre pays, je la trouvai dans les dunes centrales entre *Bennebroek* et *Hillegom*, et vers la fin de Juin 1859, réunie en assez grande quantité, sur un talus en terre à *Noordwijk-binnen*, un peu au delà du moulin.

139. *Carex lasiocarpa* EHRH. = *Carex filiformis* SM. — Je trouvai pour la première fois cette espèce de *Laiche*, en petite quantité au bord d'un fossé derrière le cabaret dit de *Klop* près d'*Utrecht*, au chemin de là à *Zuilen*. Plus tard je la trouvai en abondance dans les tourbières d'*Achttienhoven*, non loin de là, ainsi qu'à l'endroit nommé *Kleine Pan*, dans la bruyère derrière *Beerschoten* près du *Bild*. — Monsieur J. WTEWAAL la trouva en quantité dans tout le *Veluwe*. VH^t Vol. I. P. III. p. 855.

140. Très commune dans le *Brabant Septentrional*, aux endroits marécageux des landes près d'*Oosterhout*, de *Reyen*, de *Dorsten*, de *Dongen* etc.

141. Monsieur A. J. DE BRUYN l'a aussi trouvée dans un fossé près de *Boxmeer*, dans le *Brabant Septentrional*.

142. Eene vooral in het land van *Axel* en in dat van *Hulst* zeer algemeene plant, welke in het eerstgemelde niet alleen op bijna alle bouwlanden groeit, maar ook binnen de stad *Axel* op oude muren; en insgelijks op de meeste velden om *Nijmegen*. — Overigens is zij ook bij *Baarn* gevonden, vindt men haar in de omstreken van *Breda*, bij *Leeuwarden*, en algemeen op *Zuid-Beveland*. Ik zag haar bij *Domburg* op *Wacheren*, en ook wordt zij bij *Leiden* aangetroffen. VII¹. Vol. I. P. II. p. 709. K.v.W., p. 27. Br., p. 155. VDB¹ p. 59. Mb. en KERB., p. 247.

145. De afbeelding welke men hier voor zich heeft is van *Equisetum limosum* L., zoo als dezelve het meest bij ons voorkomt. Van eenen anderen vorm, *Eq. limosum* L. β , *aphyllum* ROTH., is tot nu toe nog geene bepaalde groeiplaats opgegeven: — ik vond die in eene sloot tusschen het *Haarlemmer-Meer* en de Buitenplaats *Meer en Bosch*, te *Heemstede*.

144. *Equisetum multiforme* VAUCH. = *Eq. variegatum* WILLD., — werd in den verleden zomer (1845) door mij onder *Jutphaas*, bij *Utrecht*, gevonden: in eene laagte achter de Plaats *Groenendaal*; tusschen het dorp en het huis *de Heemstede*.

145. Ik stem het den Hoogleraar VAN HALL, *Flora Belg. Sept.* Vol. II. P. I. p. 18, toe, dat de afbeelding van *Polypodium (Aspidium) Filix Mas* in de *Flora Batava* Pl. 120, niet wel gezegd kan worden waarlijk die plant voorstellen, maar moet zeggen, dat dezelve er toch naar vervaardigd is geworden; en ook dat

142. Cette plante est très commune aux environs d'*Axel* et de *Hulst*, où elle croit non seulement dans tous les champs, mais aussi dans la ville d'*Axel* sur de vieux murs; et elle se trouve également dans presque tous les champs des environs de *Nimègue*. — De plus elle a aussi été trouvée près de *Baarn*; dans les environs de *Breda*, et près de *Leeuwarden*; elle est très commune dans *Sud-Beveland*; je la vis dans *Walcheren* près de *Domburg*, et on la trouve aussi près de *Leide*. VII¹. Vol. I. P. II. p. 709. — K.v.W. p. 27. — Br. 155. — V.D.B¹ p. 59. — Mb. et KERB., p. 247.

145. La Planche que l'on a ici sous les yeux, représente l'*Equisetum limosum* L., tel qu'on le trouve chez nous le plus communément. Quant à l'autre forme, l'*Eq. limosum* L. β , *aphyllum* ROTH., on ne lui a encore assigné aucun lieu natal déterminé; je l'ai trouvée dans un fossé entre le lac de *Harlem* et la campagne de *Meer en Bosch* à *Heemstede*.

144. L'*Equisetum multiforme* VAUCH. = *Eq. variegatum* WILLD., existe vers *Jutphaas* près d'*Utrecht*, où je le trouvai l'été dernier (1845), dans un fond derrière la campagne de *Groenendaal*; entre le village et la maison de *Heemstede*.

145. Je conviens avec le Prof. VAN HALL, *Flora Belg. Sept.*, Vol. II. P. I. p. 18, que la représentation du *Polypodium (Aspidium) Filix Mas* dans la *Flora Batava* Pl. 120, ne rend pas très fidèlement cette plante; toutefois je dois dire qu'elle a servi de modèle au dessin: encore que si on la compare avec la représentation qui

wanneer men er de afbeelding bij vergelijkt, welke van dezelve in *Engl. Bot.* Vol. XXI. t. 1458 voorkomt, dan tusschen beide, ja, afwijking gevonden wordt, maar toch ook duidelijk overeenkomst te zien is. — In de *Flora Batava* heeft men zich bij de afteekening naar het formaat van het papier gerigt, en hierdoor missen wij de natuurlijke houding, en dus ook de fraaiheid van deze plant; men heeft haar in derzelve geheel willen geven, maar daarbij ongelukkig geweest in de keuze der ordening. Maar daarenboven is het te bejammeren, dat men de plaatsing der *Vruchthoopjes* in de vergrootte en ter opheldering dienen moettende figuur, bij *b*, nog meer veronachtzaamd heeft dan op het loof in de hoofdfiguur.

en est donnée dans l'*Engl. Botan.* Vol. XXI. t. 1458, on trouve à la vérité des écarts, mais pourtant aussi une analogie évidente. Dans la *Flora Batava*, le dessinateur s'est réglé sur le format du papier, ce qui a privé la plante de son attitude naturelle, et par conséquent de son élégance; on a voulu la donner dans son entier, mais on a été malheureux dans le choix de la disposition. Au surplus on doit regretter que dans la figure agrandie, *b*, qui doit servir d'éclaircissement, la position des Sores (*Sori*) ait encore été plus négligée que celle qui est indiquée sur le feuillage, dans la figure principale.

